

ΦΙΛΕΡΓΟΣ

Σύγγραμμα Περιοδικόν

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΝ.

ΕΤΟΣ Α΄

ΜΑΙΟΣ 1877.

ΤΕΥΧΟΣ Ε΄.

ΤΟ ΑΓΑΘΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΚΟΝ.

Πηγή τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ — Το ὀρμέμφυτον καὶ ἡ διάνοια. — Καταστροφή τῶν ἐμβίων ὄντων ὑπ' ἀλλήλων.

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ Α. Ν.)

ΠΗΓΗ ΤΟΥ ΑΓΑΘΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ.

Ἐπειδήπερ ὁ Θεὸς ἡ ἀρχὴ ἐστὶ πάντων τῶν πραγμάτων, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀρχὴ αὕτη ὅλη σοφία τυγχάνει, ὅλη δικαιοσύνη, πάν ὅ,τι ἐκ ταύτης ἐκπορεύεται ὀφείλει τῶν προσόντων αὐτῆς μετέχειν, διότι τὸ ὄν τὸ ἀπείρως σοφόν, δίκαιον καὶ ἀγαθὸν οὐδὲν παράλογον κακὸν καὶ ἄδικον παραγαγεῖν δύναται. Τὸ κακὸν, ὕπερ παρατηροῦμεν, οὐδόλως ἄρα ὀφείλει ἐκ τούτου πηγάζειν.

Εἴπερ τὸ κακὸν ἦν τῶν προσόντων εἰδικοῦ τινος ὄντος, ὅπερ Ἀριμάνην ἢ Σατᾶν ἀποκαλοῦσι, δυσὶν θατέρον, τὸ ὄν τοῦτο ἢ τῷ Θεῷ ἴσον ἂν εἴη, καὶ κατὰ συνέπειαν τόσον ἰσχυρόν ὅσον καὶ Αὐτὸς καὶ ὡς Αὐτὸς ἀίδιον, ἢ ὑποδεέστερον Ἐκεινοῦ.

Κατὰ τὴν πρώτην περίστασιν, εἴησαν ἂν δύο δυνάμεις ἀντίζηλοι, ἀνταγωνιζόμεναι ἀκαταπαύστως, προσπαθοῦσα ἐκάστη ἀνατρέπειν πᾶν ὅ,τι ποιῆ ἡ ἑτέρα, καὶ ἀντιπράττουσαι κατ' ἀλλήλων. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἀσυμβίβαστος ἐστὶ πρὸς τὴν ἐνότητα τοῦ σκοποῦ ὅστις ἐν τῇ διακοσμήσει τοῦ σύμπαντος ἀποκαλύπτεται.

Κατὰ τὴν δευτέραν δὲ περίστασιν, τὸ ὄν τοῦτο ὑποδεέστερον τοῦ Θεοῦ τυγχάνον, ὑποτάσσεται ἂν Αὐτῷ· μὴ δυνάμενον δ' εἶναι, ὡς Αὐτὸς, ἀίδιον ἄνευ τοῦ εἶναι ἴσον Αὐτῷ, ἔχει ἂν ἀρχὴν τινα· εἴπερ ἐδημιουργήθη, οὐ δύναται δημιουργηθῆναι εἰμὴ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἄρα δημιουργὸς οὕτως ἂν εἴη τοῦ Πνεύματος τοῦ κακοῦ, τοῦθ' ὅπερ εἴη ἂν ἡ ἀρνησις τῆς ἀπείρου ἀγαθότητος.

Ἐν τούτοις τὸ κακὸν ὑπάρχει, καὶ ἔχει αἰτίαν τινα.

Τὰ παντοσιδῆ κακὰ, φυσικὰ ἢ ἠθικὰ, αἰτίνα καταθλίβουσι τὴν ἀνθρωπότητα παρουσιάζουσι δύο κατηγορίας, ὣν ἡ διακρισις λίαν ἐνδιαφέρει. Διακρίνονται ἄρα εἰς κακὰ αἰτίνα δύναται ἀποφυγεῖν ὁ ἄνθρωπος, καὶ εἰς κακὰ τῆς θελήσεως αὐτοῦ ἀνεξάρτητα. Ἐν τοῖς τελευταίοις δὲ κατατακτέον τὰς φυσικὰς μάστιγας.

Ὁ ἄνθρωπος, οὕτινος αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις περιορισμέναι τυγχάνουσιν, μηδὲ διεσθῦσαι οὐδὲ συμπεριλαβεῖν δύναται τὸ σύνολον τῶν τοῦ Δημιουργοῦ κριμάτων· κρίνει τὰ πράγματα κατὰ τὸν λόγον τῆς ἑαυτοῦ περιφραυτίας, τῶν πεπλασμένων συμφερόντων καὶ τῆς συνθήκης ἣν ἐδημιουργήσατο. Ταῦτα δὲ οὐδόλως ἐν τῇ τάξει τῆς φύσεως τυγχάνουσιν· διόπερ πολλὰκις εὐρίσκει κακὸν καὶ ἄδικον ὅ,τι ἂν εὐρίσκει δίκαιον καὶ ἀξιοθαύμαστον εἴπερ ἔβλεπε τὴν αἰτίαν αὐτοῦ, τὸν σκοπὸν καὶ τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα. Ἐρευνῶν τὸν λόγον τοῦ εἶναι καὶ τὴν ὀφέλειαν ἐκάστου πράγματος, ἀναγνωρίζει ὅτι τὰ πάντα φέρουσι τὴν σφραγίδα τῆς ἀ-

πείρου σοφίας, καὶ κλίνει τὴν κεφαλὴν ἐνώπιον τῆς σοφίας ταύτης, καὶ δι' αὐτὰ τὰ πράγματα μάλιστα ἄπερ οὕτω καταλαμβάνει.

Ὁ ἄνθρωπος ἐπροικίσθη διὰ διανοίας, δι' ἧς δύναται ἀποσοβῆσαι, ἢ τοῦλάχιστον μετὰ γάως μετριάσαι τὰ ἀποτελέσματα πασῶν τῶν φυσικῶν μαστίγων ὅσον κτάται γνώσεις καὶ προοδεύει εἰς τὸν φωτισμὸν, τύσον καὶ αἰμάστιγες αὐταὶ ἦτον κατατρεπτικαὶ ἀποβαίνουσι διὰ κοινωνικοῦ διοργανισμοῦ σωρῶς προβλεπτικοῦ, δυνηθήσεται μάλιστα ἐξουδετερώσαι τὰς συνεπειὰς αὐτῶν, ἐὰν μὴ οἶόν τε, ἵνα αὐτὰς ἀποφύγῃ. Οὕτω δὲ, δι' αὐτὰς τὰς θεομηνίας ταύτας αἰτίνες ἔχουσι τὴν ὠφέλειαν αὐτῶν ἐν τῇ γενικῇ τῆς φύσεως διατάξει καὶ διὰ τὸ μέλλον, ἀλλ' αἰτίνες προσβάλλουσιν ἐν τῷ παρόντι, ὁ Θεὸς ἔδωκε τῷ ἀνθρώπῳ, διὰ τῶν δυνάμεων δι' ὧν τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ ἐπροίκισε, τὰ μέσα τοῦ παραλύειν τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν.

Οὕτω δὲ ὑγιεινὰ καθιστᾷ τὰς νοσήδεις χώρας, ἐξουδετεροῖ τὰ λοιμώδη μιάσματα, ευφόρους ποιεῖ τὰς ἀκαλλιεργήτους γαίας, σκέπτεται εὐρεῖν τρόπον ἵνα προφυλάττῃ αὐτὰς ἀπὸ τῶν πλημμυρῶν, κτίζει οἰκήματα ὑγιεινότερα, ἀσφαλέστερα ὅπως ἀντέχουσι κατὰ τῶν ἀνέμων τὸν τόσον ἀναγκαίῳ εἰς τὸν καθαρισμὸν τῆς ἀτμοσφαιρας, προφυλάσσεται ἀπὸ τῶν ἀκρασιῶν οὕτως ἐπὶ τέλους κατὰ μικρὸν ἢ ἀνάγκη ἐποίησεν αὐτὸν δημιουργῆσαι ἐπιστήμας, δι' ὧν βελτιοῖ τοὺς ὅρους τοῦ κατοικησίου τῆς σφαιρας, καὶ προστίθῃσι τῷ ἑαυτοῦ εὖ εἶναι.

Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει προοδεύσαι τὰ δὲ κακὰ εἰς ἄπερ ἐκτίθεται διεγείρουσι τὴν ἐξάσκησιν τῆς διανοίας αὐτοῦ, πασῶν τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, παρορμῶντα αὐτὸν εἰς τὴν ἔρευναν τῶν μέσων τοῦ ὑπεκρυφθῆναι αὐτὰ. Εἴπερ οὐδένα τούτων φόβον εἶχεν οὐδεμίαν ἀνάγκη αἰετὸν αὐτὸν εἰς τὸ ἐκζητῆσαι τὸ βέλτιον ἀπαρακοίτο ἂν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν τῇ ἀεργίᾳ, οὐδὲν ἐφευρίσκοι καὶ οὐδὲν ἀνακαλύπτει. «Ὁ πόνος ἐστὶ τὸ κέντρον τὸ ὄψον τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν πρόδον.»

Ἄλλὰ τὰ πολυαριθμώτατα τῶν κακῶν εἰ-

σιν ἄπερ ὁ ἄνθρωπος διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἐλκτωμάτων ἐδημιουργήτατο, τὰ ἐκ τῆς ὑπερηφανίας αὐτοῦ προερχόμενα, ἐκ τοῦ ἐγωϊσμοῦ, τῆς φιλοδοξίας, τῆς πλεονεξίας, ἐκ τῶν ὑπερβολῶν αὐτοῦ καθ' ὅλα τὰ πράγματα ταῦτά εἰσι τὰ αἰτία τῶν πολέμων καὶ τῶν τούτοις παρεπιμένων συμφορῶν, τῶν διχονοσιῶν, τῶν ἀδικιῶν, τῆς καταδυναστεύσεως τοῦ ἀσθεοῦς παρὰ τοῦ ἰσχυροτέρου τῶν πλείστων ἐπὶ τέλους νοσημάτων.

Ὁ Θεὸς ἔθετο νόμους πλήρεις σοφίας μὴ σκοποῦντας εἰμὴ τὸ ἀγαθόν· ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκει ἐν ἑαυτῷ πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται ἵνα ἐπιπῆται αὐτοῖς· ἡ ὁδὸς αὐτοῦ ἐστὶ κεχαρῶν μὲν διὰ τῆς ἑαυτοῦ συνειδήσεως ὁ θεῖος νόμος ἐγγεγραμμένος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τυγχάνει, καὶ, ἐπὶ πλεῖον, ὁ Θεὸς ἀναμνήσκει αὐτῷ ταῦτα ἀκαταπαύστως διὰ τῶν μεσιῶν Αὐτοῦ διὰ πᾶν προφητῶν Αὐτοῦ, δι' ὅλων τῶν ἐνσάρκων Πνευμάτων ἅτινα ἔχουσι ἐντολὴν τοῦ διαφωτίζειν αὐτὸν, τοῦ ἠθικοποιεῖν αὐτὸν, τοῦ βελτιοῦν αὐτὸν...

«Εἴπερ ὁ ἄνθρωπος συνεμορφώτο αὐστηρῶς πρὸς τοὺς θεῖους νόμους, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν, ὅτι ἀποφεύγει ἂν τὰ δριμύτατα τῶν κακῶν καὶ εὐτυχῆς ἐπὶ τῆς γῆς βιώσῃ.»

Ἐὰν μὴ τοῦτο πράττῃ, προέρχεται ἐκ τοῦ αὐτεξουσίου αὐτοῦ, καὶ ὑφίσταται ὅθεν τὰς συνεπειὰς.

Ἄλλ' ὁ Θεὸς, πλήρης ἀγαθότητος, παρὰ τῷ κακῷ ἔθετο τὸ φάρμακον, δηλ. ἐξ αὐτοῦ τοῦ κακοῦ τὸ ἀγαθὸν ποιῖ ἐκπηγάσει. Ἐρχεται στιγμή καθ' ἣν ἡ ὑπερβολὴ τοῦ ἠθικοῦ κακοῦ ἀρόρητος γίνεται καὶ ποιῖ τὸν ἄνθρωπον δοκιμάσαι τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀλλάξαι διεύθυνσιν. Διδασκόμενος ὑπὸ τῆς πείρας ὠθεῖται εἰς τὸ ζητῆσαι ἐν τῷ ἀγαθῷ θεραπείαν, διὰ τοῦ αὐτεξουσίου αὐτοῦ πάντοτε. Ὅταν εἰσέρχεται εἰς ὁδὸν καλλίονα, πράττει τοῦτο, διότι οὕτως ἐθέλει καὶ διότι ἀνεγνώρισε τοὺς τῆς ἐτέρας ὁδοῦ κινδύνους. Ἡ ἀνάγκη παραβάλλει αὐτὸν ἄρα εἰς τὸ βελτιοῦσθαι ἠθικῶς ἵνα εὐτυχέστερος γένηται, καθὼς αὐτὴ αὕτη ἡ ἀνάγκη ἐβίασεν αὐτὸν βελτιῶσαι τοὺς ὑλικούς ὅρους τῆς ἑαυτοῦ ὑπάρξεως

Δύναται τις εἰπεῖν ὅτι ἐτὸ κακὸν ἐστὶν ἀπουσία τοῦ ἀγαθοῦ, ὡς περὶ τὸ ψῆχος ἀπουσία ἐστὶ τῆς θερμότητος. Ὡς περὶ τὸ ψῆχος οὐκ ἐστὶ βευστὸν εἰδικόν, οὕτω καὶ τὸ κακὸν οὐκ ἐστὶ προτὸν διακεκριμένον, τὸ μὲν ἀρνητικὸν ἐστὶ τοῦ ἐτέρου. Ἐνθα δὲ τὸ ἀγαθὸν οὐδὲ ὅλως ὑπάρχει, ἐστὶν ἀναγκαιῶς τὸ κακόν· τὸ μὴ ποιεῖν τὸ κακὸν τοῦ ἀγαθοῦ ἤδη ἀρχὴ τυγχάνει. Ἄ' Ὁ Θεὸς μόνον τὸ ἀγαθὸν ἐθέλει· ἐκ μόνου τοῦ ἀνθρώπου τὸ κακὸν προέρχεται. Εἴπερ ὑπῆρχεν ἐν τῇ δημιουργίᾳ ὃν τι προσωρισμένον εἰς τὸ κακόν, οὐδεὶς δύνατο ἂν ἀποφυγεῖν αὐτό· ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἐν ἑαυτῷ ἔχων τὴν τοῦ κακοῦ αἰτίαν, καὶ ἔχων συγχρόνως τὸ αὐτεξουσίον αὐτοῦ καὶ ὡς ὁδηγὸν αὐτοῦ τοὺς θεῖους νόμους, ἀποφεύγει αὐτὸ ὅταν θελῃ.»

Λάθωμεν κοινόν τι γεγονός πρὸς σύγκρισιν. Γαίῳν τις κύριος γινώσκει ὅτι κατὰ τὴν ἄκρην τοῦ ἀγροῦ αὐτοῦ ὑπάρχει τόπος τις ἐπικίνδυνος, ἐνθα δύνατο ἂν τὸν βίον καταστρέψῃ ἢ μὴ ὡς λαβεῖν ὁ πρὸς τὰ ἐκεῖσε ῥιψοκινδυνεύσων. Τί πράττει ἵνα τὰ συμβησόμενα προλάβῃ; Τίθῃσι παρὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον εἰδοποιήσῃ ἀπαγορεύσαν τὸ περαιτέρω προβαίνειν, διὰ λόγον κινδύνου. Ἐὰν ἐναντίον τούτου, ἀπερίσκεπτος τις μηδὲ ὅλως τῇ εἰδοποιήσει προσοχὴν δοῦν ὑπερβῇ τὰ ὠρισμένα, καὶ ἂν ἐπέλθῃ αὐτῷ κακὸν ἐκ τούτου, τίνα δύναται αἰτιᾶσθαι ἑτερονεὶμῆκευτόν;

Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ παντὸς κακοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ἀποφεύγει αὐτὸ, εἴπερ ἐτήρει τοὺς θεῖους νόμους. Ὁ Θεός, π. χ., ἔθηκεν ὅριον εἰς τὴν τῶν ἀναγκῶν ἱκανοποίησιν. Ὁ ἄνθρωπος εἰδοποιεῖται ὑπὸ τοῦ κόρου· ἐὰν δὲ ὑπερβαίῃ τὸ ὄριον τούτου, πράττει αὐτὸ ἐκουσίως. Αἱ ἀσθένειαι, αἱ νόσοι, ὁ θάνατος, ἅτινα δύναται εἶναι συνέπειαι, εἰσὶν ἄρα γεγονότα τοῦ ἀπρονοήτου αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ τοῦ Θεοῦ.

Ἐπειδὴ περὶ τὸ κακὸν ἐστὶν ἀποτέλεσμα τῶν ἀτελειῶν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐδημιουργήθη, ὁ Θεός, εἴποι τις ἂν, οὐχ ἦτον ἐδημιουργήσεν, εἰ μὴ τὸ κακόν, ἀλλὰ τοῦλάχιστον τὴν αἰτίαν τοῦ κακοῦ· εἴπερ τὸν ἄνθρωπον ἐντε-

λῆ ἐποίησε, τὸ κακὸν οὐδὲ ὅλως ἀνυπάρχει.

Εἴπερ ὁ ἄνθρωπος ἐτελής ἐδημιουργεῖτο, μοιραίως ἂν εἰς τὸ ἀγαθὸν ἄγοιτο· ἀλλὰ μὴν, ἔνεκα τοῦ αὐτεξουσίου αὐτοῦ, μηδ' εἰς τὸ κακὸν μηδ' εἰς τὸ ἀγαθὸν μοιραίως ἄγεται. Ὁ Θεός, ἠθέλησεν, ἵνα ὑποτάσσεται τῷ νόμῳ τῆς προόδου, καὶ ἵνα ἡ πρόδος αὕτη ὁ καρπὸς ἢ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἔργου, ἵνα ἔχῃ τὴν τούτου ἀξίαν, ὡς περὶ ἔχει καὶ τὴν εὐθύνην τοῦ κακοῦ ὅπερ ἐστὶ γεγονός τῆς θελήσεως αὐτοῦ. Μένει ἄρα ἵνα γνωρίσωμεν ὅποια τις ἐστὶν ἡ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πηγὴ τῆς πρὸς τὸ κακὸν τάσεως (1).

Ἐὰν τις σπουδάσῃ πάντα τὰ πάθη, καὶ μάλιστα ὅλας τὰς κακίας, βλέπει ὅτι ἔχουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὁρμέμφυτου τῆς συντηρήσεως. Τὸ ὁρμέμφυτον τοῦτο εὐρηται ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ δυνάμει παρὰ τοῖς ζώοις καὶ παρὰ τοῖς πρωτογόνοις οὗτιν ἄπερ τὰ μάλιστα προσεγγίζουσι τῇ φύσει τῶν ζώων· δευπόζει δὲ παρ' αὐτοῖς μόνον, ἐπειδὴ παρ' αὐτοῖς οὕτω ἡ ἠθικὴ ἰδέα ὡς ἀντίρροπον εὐρηται· τὸ δὲ οὕτω ἔχον ἦθη εἰς τὴν διανοητικὴν ζωὴν. Τὸ ὁρμέμφυτον ἐλαττοῦται εἰς ἐναντίαν ἐν ὅσῳ ἡ διάνοια ἀναπτύσσεται, διότι αὕτη δευπόζει τῆς ὕλης.

Ὁ προσωρισμὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἡ πνευματικὴ ζωὴ· ἀλλ' ἐν ταῖς πρώταις φάσεσι

(1) Ἡ πλάνη συνίσταται εἰς τὸ ἀξιοῦν ὅτι ἡ ψυχὴ ἐξῆλθεν ἐντελής ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Δημιουργοῦ, ἐν ᾧ οὗτος, ἐξ ἐναντίας, ἠθέλησεν, ἵνα ἡ τελειοποίησις ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ βαθμιαίου ἐξαγνισμοῦ τοῦ Πνεύματος καὶ τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἔργον. ἢ Ὁ Θεός ἠθέλησεν ἵνα ἡ ψυχὴ, διὰ τοῦ αὐτεξουσίου αὐτῆς, δύνῃται ἐκλέγειν μεταξὺ τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ ἀφίκηται εἰς τοὺς τελευταίους αὐτῆς σκοπούς διὰ ζωῆς ὑπερμαχούσης καὶ ἀνθισταμένης κατὰ τοῦ κακοῦ. Εἴπερ τὴν ψυχὴν ἐντελῆ, ὡς Αὐτός ἐστιν, ὁ Θεός ἐδημιούργησε, καὶ εἴπερ ἐξερχομένη τῶν χειρῶν Αὐτοῦ, ἐποίησε αὐτὴν μέτοχον τῆς αἰωνίας Αὐτοῦ μακαριότητος, ἔχει ἂν αὐτὴν ποιήσας οὐχὶ κατ' εἰκόνα Αὐτοῦ, ἀλλὰ πανόμοιον Αὐτοῦ. Ronnamy, δικαστής.

της σωματικής αυτού υπάρξεως υλικὰς μόνον ἀνάγκας ἔχει ἵνα ἱκανοποιηθῆ, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἡ ἀσκήσις τῶν παθῶν ἀνάγκη ἐστὶ διὰ τὴν συντήρησιν, ἡλικίως εἶπε ἔν, τοῦ εἶδους καὶ τῶν ἀτόμων. Ἄλλ' ἐξελθὼν τῆς περιόδου ταύτης, ἔχει ἐτέρας ἀνάγκας, ἀνάγκας ἐν πρώτοις ἡμιηθικὰς καὶ ἡμιυλικὰς, ἔπειτα δε ἀποκλειστικῶς ἡθικὰς. Τότε δὲ τὸ Πνεῦμα δεσπόζει τῆς ὕλης· ἐὰν ἀποσιῆ τὸν ζυγὸν αὐτῆς, προβαίνει εἰς τὴν ἑαυτοῦ ὁδὸν τῆς Προνοίας, καὶ εἰς τὸν τελικὸν αὐτοῦ προορισμὸν προσπελάζει. Ἐὰν, ἐξ ἐναντίας, ἀρίηται ἵνα δεσπόζηται ὑπ' αὐτῆς, χρονίζει τῷ κτήνει παρατυμβιλλόμενον.

Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ἀπᾶν ὅ,τι ἦν ποτε καλὸν, διότι ἦν ἀνάγκη τῆς φύσεως αὐτοῦ, γίνεται κακὸν, οὐ μόνον διότι οὐκέτι ἐστὶν ἀνάγκη, ἀλλὰ καὶ διότι τούτο καθίσταται ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν ἐκπνευματώσειν τοῦ ὄντος. «Ὅ,τι ἐστὶ προτέρημα παρὰ τῷ παιδίῳ, γίνεται ἐλάττωμα παρὰ τῷ ἐφήβῳ. Οὕτω δὲ τὸ κακὸν ἐστὶ σχετικόν, καὶ ἡ εὐθὺν ἀνάλογος πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς προόδου.

Πάντα ἄρα τὰ πάθη ἔχουσι τὴν τῆς προνοίας ὠφέλειαν αὐτῶν· εἰ δὲ μὴ, ὁ Θεὸς ἔχει ἂν ποιήσας ἀνοφελὲς τι καὶ ἐπιζήμιον. Ἡ κατάχρησις συνίστησι τὸ κακὸν, καὶ ὁ ἄνθρωπος καταχρᾶται δυνάμει τοῦ αὐτεξουσίου αὐτοῦ. Βραδύτερον δὲ, φωτιζόμενος ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ συμφέροντος, ἐλευθέρως μεταξὺ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ ἐκλέγει.

ΤΟ ΟΡΜΕΜΦΥΤΟΝ ΚΑΙ Η ΔΙΑΝΟΙΑ.

Ἐποία τις διαφορὰ ὑπάρχει μεταξύ τοῦ ὁρμεμψύτου καὶ τῆς διανοίας; Ποῦ λήγει τὸ μὲν καὶ πόθεν ἀρχεται ἡ δέ; Τὸ ὁρμεμψυτον ἐστὶν ἀρχαγε πρωτοπαγῆς τῆς διανοίας, ἡ δυνάμις ἀκακῆς μὲν, προσὸν τι ἀποκλειστικὸν τῆς ὕλης;

«Τὸ ὁρμεμψυτον ἐστὶν ἡ ἀπόκρυφος δυνάμις, ἥτις παρορμᾷ τὰ ὀργανικὰ ὄντα εἰς ἐνεργείας αὐτοματικὰς καὶ ἀκουσίας πρὸς τὴν συντήρησιν αὐτῶν.» Ἐν ταῖς αὐτοματι-

καῖς ἐνεργείαις μὴδὲ σκέψις ὑπάρχει, μὴδὲ συνδυασμὸς, μὴδὲ προμελέτη. Οὕτω δὲ τὸ μὲν φυτὸν ζητεῖ τὸν ἀέρα, στρέφεται πρὸς τὸ φῶς, διευθύνει τὰς ρίζας αὐτοῦ πρὸς τὸ ὕδωρ καὶ τὴν θρεπτικὴν γῆν· τὸ δὲ ἄνθος ἀνοίγεται καὶ κλείεται ἀλλήλοδιαδόχως κατὰ τὴν ἀνάγκην· τὰ δὲ ἀναρχιζόμενα φυτὰ περιελίσσονται περὶ τὸ στήριγμα ἢ κρεμώνται τοῖς ἑαυτῶν ἐλιξίν. Ὑπὸ τοῦ ὁρμεμψύτου εἰδοποιούνται τὰ ζῶα περὶ παντὸς ὅ,τι ὠφελει αὐτὰ ἢ βλάπτει· διευθύνονται κατὰ τὰς ἐποχὰς, πρὸς τὰ κατάλληλα κλίματα· κατασκευάζουσιν, ἄνευ προηγουμένων μαθημάτων, πλείονι ἢ μείονι τέχνῃ, κατὰ τὰ εἶδη, κοίτας ἀπαλὰς καὶ στέγας διὰ τὰ ἑαυτῶν ἔκγονα, πλεκτάνας ἵνα συλλάβωσιν ἐν τῇ παγίδι τὸ θῆραμα δι' οὗ τρέφονται· μεταχειρίζονται μετ' ἐπιδεξιότητος ὄπλα ἐπιθετικὰ καὶ ἀμυντικά, ὧν εὐμοιροῦσι· τὰ φύλα συμμῖγνυνται ἢ μήτηρ περιβάλλει τὰ ἑαυτῆς τέκνα, καὶ ταῦτα τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς ζητοῦσιν. Παρὰ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ὁρμεμψυτον δεσπόζει ἀποκλειστικῶς ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ζωῆς· διὰ τοῦ ὁρμεμψύτου τὸ νήπιον ποιεῖ τὰς πρώτας αὐτοῦ κινήσεις, δρᾷται τοῦ μαστοῦ, κραυγάζει ἵνα ἐκφράσῃται τὰς ἑαυτοῦ ἀνάγκας, ἀπομιμνῆται τὸν ἦχον τῆς φωνῆς, προσπαθεῖ ἵνα ὁμιλήσῃ, καὶ περιπατήσῃ. Παρὰ τῷ ἐφήβῳ μάλιστα ἐνεργεῖαι τινὲς εἰσιν ὁρμεμψυτικαί· τοιαῦται δὲ εἰσιν αἱ αὐτοματικαὶ κινήσεις ὅπως ἀποκρούσωσιν ἀπειλὴν, ὅπως διαφυγῶσι κίνδυνον, ὅπως τήρῃσιν τὴν ἰσορροπίαν· οὕτω προσέτι αἱ βλεφαρίδες σκαρδαμύσσωσιν ἵνα συγκεράσωσιν τὴν λάμψιν τοῦ φωτός, τὸ δὲ στόμα ἀνοίγεται μηχανικῶς ὅπως ἀναπνύσῃ κτλ.

«Ἡ διάνοια ἀποκαλύπτεται δι' ἐνεργειῶν ἐκουσίων, ἐσκεμμένων, προμελετημένων, συνερμολογημένων, κατὰ τὴν ἀρμοδιότητα τῶν περιστάσεων.» Ἔστι δὲ ἀναμφισβητήτως προσὸν ἀποκλειστικὸν τῆς ψυχῆς.

«Πᾶσα ἐνεργεία μηχανικὴ ἐστὶν ὁρμεμψυτικὴ ἢ δὲ ἐξαγγέλουσα τὴν σκέψιν, τὸν συνδυασμὸν, ἀπόφασιν, διανοητικὴ τυγχάνει ἢ μὲν ἐστὶν ἐλευθέρη, ἢ δὲ οὐχί.»

Τὸ ὁρμεμψυτον ἐστὶν ὀδηγὸς ἀσφαλῆς ὅστις

οὐδέποτε ἀπατᾷ· ἡ δὲ διάνοια, ἐπειδὴ κυρίως ἐλευθέρη τυγχάνει, ὑπόκειται ἐνίοτε εἰς πλάνην.

Ἐὰν ἡ ὁρμεμψυτικὴ ἐνεργεία μὴ ἔχη τὸν χαρακτηριστὴρα τῆς διανοητικῆς ἐνεργείας, οὐχ ἥττον ὁμως ἀποκαλύπτει διανοητικὴν αἰτίαν, οὐσιαστικῶς προνοῦσαν. Ἐὰν παραδεχόμεθα ὅτι τὸ ὁρμεμψυτον πηγάζει ἐκ τῆς ὕλης, δεῖν ἵνα παραδεχόμεθα ἐπίσης ὅτι ἡ ὕλη ἐστὶ διανοητικὴ, καὶ μάλιστα ἐπὶ τὸ βεβαιότερον διανοητικὴ καὶ προνοητικὴ ἢ ἡ ψυχὴ, ἐπειδὴ τὸ ὁρμεμψυτον οὐδόπως ἀπατᾷται.

Ἐὰν δὲ θεωρήσωμεν τὸ ὁρμεμψυτον ὡς διάνοιαν πρωτοπαγῆ, πῶς γίνεται ἵνα κατὰ τινὰς περιστάσεις ἢ ἀνώτερον τῆς λογικῆς διανοίας, ἵνα διδῶ τὸ δυνατόν τοῦ ἐκτελεῖν πράγματα ἅτινα αὐτὴ παραγαγεῖν οὐ δύναται;

Ἐὰν δὲ ἡ κατηγορούμενον εἰδικῆς τινος πνευματικῆς ἀρχῆς, τί γίνεται ἡ ἀρχὴ αὐτῆς; Ἐπειδὴ τὸ ὁρμεμψυτον ἐκλείπει, ἡ ἀρχὴ ἄρα αὐτὴ ἐκμυθεῖται. Ἐὰν τὰ ζῶα μὴ ὡς περὶ κινεζικὰ εἰμὴ διὰ τοῦ ὁρμεμψύτου, τὸ μέλλον αὐτῶν ἐστὶν ἄνευ ἐκβάσεως, οἱ μύθοι αὐτῶν οὐδεμίαν ἀνταμιοβίην ἔχουσιν. Τούτο δὲ μὴδὲ τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ συνάδει, μὴδὲ τῇ ἀγαθότητι.

Καθ' ἕτερον δὲ τι σύστημα, τὸ ὁρμεμψυτον καὶ ἡ διάνοια μίαν μόνην ἀρχὴν ἔχουσιν· ἀναπτυχθεῖσα κατὰ τινὰ βαθμὸν ἡ ἀρχὴ αὐτῆ, ἥτις κατ' ἀρχὰς μόνον τὰς ιδιότητας τοῦ ὁρμεμψύτου ἔχει, ὑψίστατο μεταποίησιν διδοῦσαν αὐτῷ τὰς τῆς ἐλευθέρης διανοίας.

Εἴπερ οὕτως εἶχεν, ἐν τῷ διανοητικῷ ἀνθρώπῳ, ὅστις ἀπόλλυσι τὸ λογικὸν καὶ οὐκετὶ ὀδηγεῖται εἰμὴ ὑπὸ τοῦ ὁρμεμψύτου, ἡ διάνοια ἐπιστρέφει εἰς τὴν ἀρχικὴν σύτῃς κατάστασιν· καὶ ὅταν ἀνακτάται τὸ λογικόν, τὸ ὁρμεμψυτον γίνομαι ἐκ νέου διάνοια, καὶ οὕτως ἀλλήλοδιαδόχως κατὰ πᾶσαν περιόδον, τοῦθ' ὅπερ ἀπαράδεικτον.

Ἄλλως τε, ἡ διάνοια καὶ τὸ ὁρμεμψυτον δεκνύονται συγχρόνως πηλλᾶκις ἐν τῇ αὐτῇ ἐνεργείᾳ. Ἐν τῷ βαδίσματι, π. χ., ἡ κίνησις τῶν κνημῶν ἐστὶν ὁρμεμψυτικὴ ὁ ἄνθρωπος

τίθησι τὸν πόδα πρὸ τοῦ ἐτέρου μηχανικῶς, ἄνευ σκέψεως· ἀλλ' ὅταν θέλῃ ἐπισπεῦσαι ἢ ἀναστῆλαι τὸ ἑαυτοῦ βᾶδισμα, ἐγείρει τὸν πόδα ἢ ἐπιστρέφει ἵνα πρόσκομμα τι ἀποφυγῇ, ὑπάρχει σκέψις, συνδυασμὸς, ἐνεργεῖ ἀπὸ σκοποῦ ἀπορασιαστικοῦ. «Ἡ ἀκουσία ὠθησις τῆς κινήσεως ἢ ὁρμεμψυτικὴ ἐστὶν ἐνεργεία ἢ λελογισμένη διεύθυνσις τῆς κινήσεως ἢ διανοητικὴ ἐστὶν ἐνεργεία.» Τὸ σαρκοφάγον ζῶον ὠθεῖται ὑπὸ τοῦ ὁρμεμψύτου, ἵνα ἀπὸ σαρκὸς τρέφεται· ἀλλὰ τὰ κινήματα ἅτινα ποικιλοτρόπως ποιεῖ κατὰ τὰς περιστάσεις, ἵνα δράζηται τοῦ θοράματος αὐτοῦ, τὸ προβλεπτικὸν τῶν ἐνδεχομένων, εἰσὶν ἐνεργεῖαι τῆς διανοίας.

Ἐτέρα ὑπόθεσις, ἐντελῶς ἄλλοτε συμφωνοῦσα πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ ἐνιαίου τῆς ἀρχῆς, πηγάζει ἐκ τοῦ οὐσιαστικῶς προνοητικοῦ χαρακτηριστοῦ τοῦ ὁρμεμψύτου. Γνωστὸν ὅτι τὸ ὁρμεμψυτον παράγει ἐνεργείας ὧν οὐδεμίαν συνείδησιν ἔχει ὁ ἄνθρωπος, δεσπόζει παρὰ τοῖς παιδίοις, καὶ ἐν γενεῖ παρὰ τοῖς οὖσιν ἄπερ ἀσθενὲς τὸ λογικὸν ἔχουσι. Ἀλλὰ μὴν, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, τὸ ὁρμεμψυτον μὴδὲ τῆς ψυχῆς κατηγορούμενον εἴη μὴδὲ τῆς ὕλης. Οὐδόπως ἂν ἀνήκοι ὡς ἰδιάζον τῷ ἐμβίῳ ὄντι, ἀλλ' εἴη ἀποτέλεσμα τῆς ἀμέσου ἐνεργείας τοῦ ἀόρατου προστάτου, τοῦ φύλακος Ἀγγέλου, ὅπερ ἀναπληροῖ τὴν ἀτέλειαν τῆς διανοίας, προκαλῶν αὐτὸς οὕτως τὰς ἀναγκασίας τῆ συντήρησις τοῦ ὄντος ἐνεργείας ὧν οὐδεμίαν τοῦτο ἔχει συνείδησιν. Εἴη δὲ τοῦτο ὡςπερ αἱ ταινίαι δι' ὧν αἱ τροφοὶ κρατοῦσι τὰ ἀρχόμενα περιπατεῖν νήπια. Ἄλλ' ὡς καταργοῦσι βαθμηδὸν τὴν χρῆσιν τῶν ταινιῶν καθ' ὅσον τὸ βρέφος δύναται ἀφ' ἑαυτοῦ περιπατεῖν, οὕτω καὶ ὁ προστάτης ἄγγελος ἀρίηται εἰς ἑαυτὸν τὸν προστατευόμενον, καθ' ὅσον οὕτως δύναται ὀδηγεῖσθαι ὑπὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ διανοίας.

Οὕτω δὲ τὸ ὁρμεμψυτον, ἀντὶ τοῦ εἶναι τὸ ἐξαγόμενον πρωτοπαγοῦς καὶ ἀτελοῦς τινος διανοίας, εἴη ἂν τὸ γινόμενον διανοίας ξένης ἐν πάσῃ αὐτῆς τῇ ἰσχύϊ, διανοίας προστατευούσης, ἀναπληρούσης τὸ ἀνεπαρκὲς εἴτε νεαρὰς διανοίας, ἢ ὠθοῖ ἵνα ἐνεργῇ ἄνευ

συνειδήσεως πρὸς τὸ καλὸν αὐτῆς πᾶν ὅτι αὐτὴ ἀνικάνοι εἰσέτι τυγχάνει ἵνα πράξῃ ἀφ' ἑαυτῆς, εἴτε ὠρίμου τιῶς διανοίας· ἀλλὰ πασακωλυομένης πρὸς στιγμήν ἐν τῇ χρῆσει τῶν ἑαυτῆς δυνάμεων, ὡς τοῦτο λαμβάνει χώραν πρὸς τὸν ἀνθρώπου ἐν τῇ βρερική ἡλικίᾳ, καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ἡλιθιότητος καὶ φρενοβλαθείας.

Παροιμία τις λέγει ὅτι ὑπάρχει Θεὸς διὰ τὰ παιδιά, τοὺς παράφρονες καὶ τοὺς μεθύουσιν· τὸ λόγιον τοῦτο ἔστιν ἀληθέστερον ἢ ὅσον νομίζουσιν, ὁ Θεὸς οὗτός ἐστιν ὁ προστατῆς ἄγγελος, ἐπαγρυπῶν ἐπὶ τοῦ ὄντος τοῦ ἀνικάνου ἵνα προστατεύσῃται διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ λογικοῦ.

Ἐν ταύτῃ τῇ τάξει τῶν ἰδεῶν προρωτέρω δύναται τις χωρῆσαι. Ἡ θεωρία αὕτη, ὅσον εὐλογος καὶ ἂν ᾖ, οὐχὶ πάσας τὰς δυσκολίας τοῦ ζητήματος λύει.

Ἐὰν παρατηρήσῃ τις τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ὁρμεμψύτου, σημειοὶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐνόητα σκοποῦ καὶ ἀρμονίας σταθερότητα ἐξαγομένων μηκέτι ὑπαρχόντων, ἅμα τοῦ ὁρμεμψύτου ὑπὸ τῆς ἐλευθέρας διανοίας ἀντικαθισταμένου. Ἄλλως τε, ἐν τῇ οἰκαιοποιήσει τῇ τόσῳ πλήρει καὶ σταθερᾷ τῶν ὁρμεμψυτικῶν δυνάμεων εἰς τὰς ἀνάγκας ἐκάστου εἶδους, βαθεῖαν τις σοφίαν ἀναγνωρίζει. Ἐὶ ἐνιαῖον τοῦτο τῶν σκοπῶν οὐδόλως ἂν ὑπάρχοι ἄνευ τῆς ἐνόητος τῶν διαλογισμῶν, καὶ τὸ ἐνιαῖον τῶν σκέψεων ἀσυμβιβαστόν ἐστι πρὸς τὴν ποικιλίαν τῶν ἀτομικῶν ἰκανότητων. Ἡ ἐνόητος μόνη ἠδύνατο παράγειν τὸ σύνολον τοῦτο τόσον ἐντελῶς ἐναρμόνιον ὅπερ ἐξακολουθεῖ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου καθ' ὅλα τὰ κλίματα ἐν κανονικότητι καὶ μαθηματικῇ ἀκριθείᾳ, ἄνευ οὐδεμιᾶς ποτὲ ἐλλείψεως. Τὸ δὲ ὁμοιόμορφον ἐν τῷ ἀποτελέσματι τῶν ὁρμεμψυτικῶν δυνάμεων γεγονός ἐστὶ χαρακτηριστικὸν ὅπερ ὑπεννοεῖ ἀναγκαίως τὸ ἐνιαῖον τῆς αἰτίας· εἴπερ ἡ αἰτία αὐτῆ συμφορῆς ἐτύγγανεν ἐκάστη ἀτομικότητι, τόσαι ποικιλία ὁρμεμψυτικῆ ὑπάρχοιεν, ὅσα περ καὶ ἄτομα, ἀπὸ τοῦ φυτοῦ μέχρι τοῦ ἀνθρώπου. Ἀποτέλεσμα γενικόν, ὁμοιόμορφον καὶ σταθερὸν ὀφείλει ἔχειν αἰτίαν γενικὴν,

ὁμοιόμορφον καὶ σταθερὸν· ἀποτέλεσμα ἐξαγωγέλλον σοφίαν καὶ πρόνοιαν ὀφείλει ἔχειν αἰτίαν ἔμφροναν καὶ προνοοῦσαν. Ἄλλα μὲν αἰτίαι ἔμφρων καὶ προνοοῦσα, οὐδόλως δύναται ὕλικὴ ἀποκλειστικῶς εἶναι.

Μὴ εὐρίσκοντες δὲ ἐν τοῖς δημιουργήμασιν ἐνσάρκους ἢ ἀσάρκους, τὰς ἰδιότητας τὰς ἀναγκαίας ἵνα παραγάγῃσι τὸ τοιοῦτον ἐξαγόμενον, ἀνάγκη πᾶσα ἵνα ἀναβῶμεν ὑψηλότερον, δηλαδὴ εἰς αὐτὸν τὸν Δημιουργόν. Ἐὰν φαντασθῇ τις πάντα τὰ ὄντα ἐμμεθυθισμένα ἐν τῷ θεῷ ῥευστῷ, τῷ ὑπερτάτως διανοητικῷ, κατανοήσει τὴν προνοοῦσαν σοφίαν καὶ τὴν ἐνότητα τῶν σκοπῶν, αἰτίνας προϊούσας· πάντων τῶν ὁρμεμψυτικῶν κινήσεων διὰ τὸ καλὸν ἐκάστου ἀτόμου. Ἡ μέριμνα δὲ αὕτη ἐνεργητικώτερα ἐστίν, ἐὰν τὸ ἄτομον ἦτονος πόρους ἔχῃ ἐν ἑαυτῷ καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ διανοίᾳ· διὸ καὶ μείζων φαίνεται καὶ μᾶλλον ἀπόλυτος παρὰ τοῖς ζώοις καὶ τοῖς ὑποδεστέροις οὖσιν ἢ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ.

Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην, ἐννοεῖ τις ὅτι τὸ ὁρμεμψυτικὸν ὁδηγός ἐστι πάντοτε ἀσφαλές. Τὸ μητρικὸν ὁρμεμψυτικόν, τὸ εὐγενέστατον πάντων, ὅπερ ὁ ὕλισμος καταβιβάζει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἐλαττικῶν τῆς ὕλης δυνάμεων, εὐρίσκεται ἐξυψωμένον καὶ ἐξηυγενισμένον. Ἐνεκα δὲ τῶν συνεπειῶν αὐτοῦ, οὐδόλως ἔδει ἵνα παραδοθῇ ταῖς τυχαύσιν ἰδιοτροπίαις τῆς διανοίας καὶ τοῦ αὐτεξουσίου. Ἄδιὰ τοῦ ὁργάνου τῆς μητρὸς, ὁ Θεὸς αὐτὸς ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τῶν ἀρτιγεννητῶν αὐτοῦ δημιουργημάτων.

Ἡ θεωρία αὕτη οὐδόλως καταστρέφει τὸ μέρος τῶν προστατευτικῶν Πνευμάτων, τῶν φυλάκων, ὧν περ ἡ σύμπραξις γεγονός ἐστὶν ἀποδεδειγμένον ὑπὸ τῆς πείρας· σημειωτέον ὅμως ὅτι ἡ ἐνέργεια τούτων οὐσιωδῶς ἀτομικῆ τυγχάνει· ὅτι τροποποιεῖται κατὰ τὰ ἰδιάζοντα πλεονεκτήματα τοῦ τε προστατεύοντος καὶ τοῦ προστατευομένου, καὶ ὅτι οὐδαμῶς ἔχει τὸ ὁμοιόμορφον καὶ τὸ γενικόν τοῦ ὁρμεμψύτου. Ὁ Θεὸς αὐτὸς, ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, ὁδηγεῖ τοὺς τυφλοὺς, ἀλλ' ἐμπιστεύεται εἰς διανοίας ἐλευθέρας τὴν φροντίδα τοῦ ὁδηγεῖν τοὺς ὀξυδερκεῖς, ἵνα ἀφήτῃ ἐκάστῳ

τὴν εὐθύνην τῶν ἑαυτοῦ πράξεων. Ἡ ἀποστολὴ τῶν φυλάκων ἀγγέλων καθηκόν ἐστὶν ὅπερ ἐκουσίως προσδέχονται, μεσον αὐτοῖς τυγχάνον προόδου κατὰ τὸν τρόπον δι' οὗ ἐκτελοῦσιν αὐτό.

Πάντες οἱ τρόποι οὗτοι τοῦ σκέπτεσθαι περὶ τοῦ ὁρμεμψύτου, εἰσὶν ἀναγκαίως ὑποθετικοί, καὶ οὐδεὶς ἔχει χαρακτῆρα ἐπαρκῆ ἀυθεντικότητος, ἵνα δοθῇ ὡς ὀριστικὴ λύσις. Τὸ ζήτημα βεβαίως ἡμέραν τινὰ λυθήσεται, ὅταν συνενώσωσι τὰ τῶν παρατηρήσεων στοιχεῖα ἅτινα ἐλλείπουσιν εἰσέτι· μέχρι δὲ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὀφείλομεν ἐξορκεῖσθαι εἰς τὸ καθυποβάλλειν τὰς διαφόρους γνώμας εἰς τὸ χωνευτήριον τῆς κρίσεως καὶ τῆς λογικῆς καὶ περιμένειν ἵνα τὸ φῶς γένηται. Ἡ λύσις ἢ προσηγγίζουσα μᾶλλον πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἔσται ἀναγκαίως ἢ ἀνταποκρινομένη κἄλλιον πρὸς τὰ προσόντα τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ πρὸς τὴν ὑπερτάτην ἀγαθότητα καὶ πρὸς τὴν ὑπερτάτην δικαιοσύνην.

Τὸ μὲν ὁρμεμψυτικὸν ὄν ὁδηγός, τὰ δὲ πάθη ἐλατήρια τῶν ψυχῶν ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν, συγγέονται ἐνίοτε ἐν τοῖς ἀποτελέσμασιν αὐτῶν. Ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις μεταξύ τῶν δύο τούτων ἀρχῶν διαφοραὶ, ἅς περ οὐπιώδες ἐστὶν ἵνα θεωρήσωμεν.

Τὸ ὁρμεμψυτικὸν ὁδηγός ἐστὶν ἀσφαλές, πάντοτε καλός· ἐν δεδομένῳ τινὶ χρόνῳ δύναται ἀποθῆναι ἀνωγειλής, ἀλλ' οὐδέποτε ἐπιβλαβής· ἐξασθενεῖται ὑπὸ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς διανοίας.

Τὰ πάθη, κατὰ τὰς πρώτας ἡλικίας τῆς ψυχῆς ἔχουσιν ὡς κοινὸν μετὰ τοῦ ὁρμεμψύτου τοῦτο, ὅτι τὰ ὄντα παροτρύνονται εἰς ταῦτα ὑπὸ δυνάμεως, ἧς περ ἐξ ἴσου οὐδεμίαν συνειδήσιν ἔχουσιν. Γεννῶνται μᾶλλον ἰδιαζόντως ἐκ τῶν ἀναγκῶν τοῦ σώματος, καὶ ἐξαρτῶνται μᾶλλον ἢ τὸ ὁρμεμψυτικὸν τοῦ ὁργανισμοῦ. Διακρίνονται δὲ ἀπὸ τοῦ ὁρμεμψύτου πρὸ πάντων διότι εἰσὶν ἀτομικά, καὶ οὐδόλως παράγουσιν, ὡς τοῦτο, ἀποτελέσματα γενικά καὶ ὁμοιόμορφα. Βλέπομεν αὐτὰ ἐκ τοῦ ἐναντίου διαφέροντα τὴν ἐντασιν καὶ τὴν φύσιν κατὰ τὰ ἄτομα. Εἰσὶ δὲ

χρήσιμα, ὡς παροτρύνοντα, μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς ἠθικῆς αἰσθήσεως, ἧτις τὸ παθητικὸν ὄν ποιεῖ λογικόν· κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην γίνονται οὐ μόνον ἀνωφελέστερα, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ πνεύματος, οὕτινος βραδύνουσι τὴν ἐκδιύλισιν· ἐξασθενοῦνται δὲ ὑπὸ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ λογικοῦ.

Ὁ ἄνθρωπος ὁ μὴ σταθερῶς ἐνεργῶν εἰμὴ διὰ τοῦ ὁρμεμψύτου δύναται εἶναι κἄλλιστος, ἀλλ' ἀρετῆ ὑπνώττειν τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν· εἴη δὲ ὡς τὸ βρέφος τὸ μὴ ἀρετῆ τῆς ταινίας καὶ μὴ δυνάμενον ποιεῖσθαι χρῆσιν τῶν ἑαυτοῦ μελῶν. Ὁ μὴ κατακυριεύων τῶν παθῶν αὐτοῦ δύναται εἶναι εὐφρέστατος, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ κἄκιστος. «Τὸ ὁρμεμψυτικὸν ἐκμηδενίζεται ἀφ' ἑαυτοῦ· τὰ δὲ πάθη μόνον ὑπὸ τῆς προσπαθείας τῆς θελήσεως δαμάζονται.»

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΕΜΒΙΩΝ ΟΝΤΩΝ ΑΠ' ΑΛΛΗΛΩΝ.

Ἡ ἀμοιβαία καταστροφὴ τῶν ἐμβίων ὄντων ἐστὶν εἰς τῶν νόμων τῆς φύσεως, οὔτινες ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται ἥκιστα συμβιβάζομενοι μετὰ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ. Ἀπορεῖ τις, διὰ τί ἐποίησε δι' αὐτὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀλληλοκαταστρέφειν ἵνα διατρέφονται τῇ βλάβῃ ἀλλήλων.

Τῷ μὴ βλέποντι εἰμὴ τὴν ὕλην, τῷ περιοριζομένῳ εἰς τὴν θεωρίαν τῆς παρούσης ζωῆς, τοῦτο πράγματι φαίνεται ἀτέλειά τις ἐν τῷ θεῷ ἔργῳ· διότι ἐν γένει οἱ ἄνθρωποι κρίνουσι περὶ τῆς τελειότητος τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸν ἴδιον αὐτῶν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι· ἡ ἰδία αὐτῶν κρίσις ἐστὶ τὸ μέτρον τῆς σοφίας Αὐτοῦ, καὶ σκέπτονται ὅτι ὁ Θεὸς οὐδόλως δύναται κἄλλου ποιῆσαι ὅ,τι περ αὐτοὶ οὕτω ἐμῆλον ποιῆσαι.

Ὁ περιορισμένος αὐτῶν νοῦς οὐδόλως ἐπιτρέπει αὐτοῖς κρίνειν περὶ τοῦ συνόλου, καὶ οὐδόλως ἐννοοῦσιν ὅτι πραγματικόν τι ἀγαθὸν δύναται προέλθειν ἐκ τινος φαινομένου κακοῦ.

Ἡ γνῶσις τῆς πνευματικῆς ἀρχῆς, Θεω-

ρουμένως ἐν τῇ ἀληθινῇ αὐτῆς οὐσίᾳ, καὶ τοῦ μεγάλου νόμου τῆς ἐνοτήτος ὅστις συνίστησι τὴν ἁρμονίαν τῆς δημιουργίας, δύναται μόνη δοῦναι τῷ ἀνθρώπῳ τὴν κλεῖδα τοῦ μυστηρίου τούτου, καὶ δεῖκνυαὶ αὐτῷ τὴν προνοητικὴν σοφίαν καὶ τὴν ἁρμονίαν κυρίως ἐκεῖ ἔνθα οὐδόλως ἔβλεπεν εἰμὴ ἀνωμαλίαν καὶ ἀντίφασιν.

« Ἡ ἀληθὴς ζωὴ τοῦ ζώου ὡς περ καὶ τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔστι μᾶλλον ἐν τῷ σωματικῷ περικαλύμματι ἢ ἐν τῇ ἐνδυμασίᾳ· ἀλλ' ἔστιν ἐν τῇ διανοητικῇ ἀρχῇ ἣτις προὑπάρχει καὶ ἐπιτελεῖ τὸ σῶμα. » Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἔχει ἀνάγκην σώματος ἵνα ἐκδηλωθῇ διὰ τῆς ἐργασίας ἣν ὀφείλει ἐκτελεῖσαι ἐπὶ τῆς ἀκαταπέρας ὕλης· τὸ σῶμα φθίρειται ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα οὐδόλως φθίρειται· ἀπ' ἐναντίας ἐξέρχεται ἰσχυρότερον, ὀξυτερότερον καὶ ἰκανώτερον. Τί ἐνδιαφέρει ἄρα, ἐὰν τὸ Πνεῦμα μεταβάλλῃ συχνάκις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον περικάλυμμα! Οὐχ ἥττον Πνεῦμά ἐστιν ἀπολύτως δὲ ἀπαράλλακτον τοῦτο τυγχάνει, ὡς περ ἀνθρώπος τις ἀνεύου ἐκατοντάκις τὴν ἐνδυμασίαν αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ ἔτους, οὐχ ἥττον ὁ αὐτὸς ἂν ἀνθρώπος εἴη.

Διὰ τῆς ἀκαταπέρας θέας τῆς καταστροφῆς, ὁ Θεὸς διδάσκει τοὺς ἀνθρώπους τὸ ὀλίγον ἐνδιαφέρον ὑπερὸ ὀφειλουμένων ἐγγεῖν ἐν τῷ ὑλικῷ περικαλύμματι, καὶ ἐξεργεῖται ἐν αὐτοῖς τὴν ἰδέαν τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ποιῶν αὐτοὺς ἐπιθυμεῖν αὐτὴν ὡς ἀνταμοιβήν.

Ὁ Θεὸς, εἶποι τις ἂν, οὐκ ἔδυνάτο ἀρά γε φθάσαι εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα δι' ἄλλων μέσων, μὴδόλως καθυποβάλλων τὰ ἔμβια ὄντα εἰς τὸ ἀλληλοκαταστρέφειν; Ἐὰν τὰ πάντα σοφία τυγχάνῃ ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ, ὀφείλομεν ὑποθεῖναι ὅτι ἡ σοφία αὕτη οὐδόλως ὀφείλει ἐλλεῖπειν τούτῳ τῷ ἀντικειμένῳ μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ· ἐὰν μὴ ἐνοῶμεν τούτο, δεόν ἵνα ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτιώμεθα διὰ τὴν ὕλην ἡμῶν πρόδου.

Δυνάμεθα ἐν τούτοις δοκιμάσαι ζητήσαι τὸν λόγον τούτου, λαμβάνοντες ὡς πιεζίδα τὴν ἀρχὴν τὴνδε, « ὁ Θεὸς ὀφείλει εἶναι ἀπειρώς δίκαιος καὶ σοφός » ἐρευνήσωμεν ἄρα

ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ σοφίᾳ, καὶ κλίνωμεν τὴν κεφαλὴν ἐνώπιον παντός, ὅτι ὑπερβάλλει τὴν ἀντίληψιν ἡμῶν.

Πρώτη ὠφέλειά τις παρουσιαζομένη ἐκ τῆς καταστροφῆς ταύτης, ὠφέλεια καθαρῶς φυσικῆ, ἀληθὴς ἐστίν, τυγχάνει ἡδε, τὰ ὀργανικὰ σώματα οὐδόλως συντηροῦνται εἰμὴ τῇ βοήθειᾳ ὀργανικῶν ὑλῶν, αἵτινες μόναι ἐμπειρέχουσι τὰ θρεπτικὰ στοιχεῖα τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν μεταποίησιν αὐτῶν. Τὰ σώματα, ὀργανὰ ἐνεργείας τῆς διανοητικῆς ἀρχῆς, ἔχοντα ἀνάγκην ἵνα ἀκαταπαύστως ἀνανεοῦνται, ἐτάχθησαν ὑπὸ τῆς Προνοίας εἰς τὸ χρησιμεῦσαι τῇ ἀμοιβαίᾳ αὐτῶν συντηρήσει· διὰ τοῦτο δὲ τὰ ὄντα τρέφονται ὑπὸ ἀλλήλων· τότε δὲ τὸ σῶμα τρέφεται ἐκ τοῦ σώματος, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα μὴδ' ἐκμηδενίζεται, μὴδ' ἀλλοιοῦται· ἀπεκδύεται μόνον τοῦ ἑαυτοῦ περικαλύμματος.

ὑπάρχουσι πρὸς τούτοις, καὶ θεωρεῖται ἠθικαὶ ὑψηλοτέρας τάξεις.

Ὁ ἀγὼν ἀναγκαῖός ἐστι τῇ ἀναπτύξει τοῦ Πνεύματος· ἐν τῇ πᾶσι ἐξασκεῖ τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις. Ὁ ἐπιτιθέμενος ἵνα ἔχη τὴν τροφήν αὐτοῦ καὶ ὁ ἀμυνόμενος, ἵνα διαφυλάχῃται τὴν ζωὴν, ποιῶσιν ἐπιδειξιν πανουργίας καὶ ἀγχινοίας καὶ αὐξάνουσι διὰ τούτου μάδιστα, τὰς ἑαυτῶν διανοητικὰς δυνάμεις. Ὁ εἰς ἐκ τῶν δύο καταβάλλεται· ἀλλὰ τί ἐστὶ πράγματι ἐκεῖνο ὅπερ ὁ ἰσχυρότερος καὶ ὁ ἐπιδειξιώτερος ἀφῆρεσε ἀπὸ τοῦ ἀσθενεστεροῦ; Τὸ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἐνδυμα, καὶ οὐχ ἕτερον. Τὸ Πνεῦμα οὐδόλως ἀποθνήσκει, ἀλλὰ βραδύτερον λήφεται ἕτερον.

Παρὰ τοῖς ὑποδεεστεροῖς οὐσί τῆς δημιουργίας, παρ' οἷς ἡ ἠθικὴ οὐδόλως ὑπάρχει, παρ' οἷς ἡ διάνοια οὕτω ἀντικατέστησε τὸ ὀρμέμενον, ὁ ἀγὼν οὐδόλως ἂν ἔχοι ὡς ἐλαττόριον εἰμὴ τὴν ἰκανοποίησιν τῆς ὑλικῆς ἀνάγκης· ἀλλὰ μὴν, μία τῶν τὰ μάλιστα ἐπιβαλλομένων ὑλικῶν ἀναγκῶν ἢ τῆς τροφῆς τυγχάνει· ἀγωνίζονται ἄρα μοναδικῶς ἵνα ζήσωσι, δηλαδή, ἵνα λάβωσιν ἢ ὑπερασπίωσιν ἐν θήραμα· διότι οὐδόλως δύναιντο ἂν παροτρυνθῆναι ὑπὸ ἐλαττορίου ὑψηλοτέρου.

Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ πρώτῃ περιόδῳ ἡ ψυχὴ

ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΕΝ ΤΟΙΣ ΟΥΡΑΝΙΟΙΣ ΔΙΑΣΤΗΜΑΣΙΝ.

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Ἴδου ἡμεῖς ἐπὶ τέλους ἐνώπιον τοῦ ἀστέρου ἐκείνου ὅστις κατ' ἀρχὰς ἐρχίνοτο ἡμῖν ὑπὸ τὸ σχῆμα ἀπλοῦ ἀστέρου. Ὁ λάμπων αὐτοῦ δίσκος καλύπτει ἤδη ἅπαν τὸ βάθος τοῦ οὐρανοῦ ὅμοιος πρὸς θάλασσαν φλογῶν. Κατὰ πᾶσαν δὲ στιγμὴν πλανῆται παντός μεγέθους, κομῆται ἐρυθρὰν κόμην φέροντες διασχίζουσι τὸ περὶ ἡμᾶς διάστημα. Διαβαίνουν, καὶ δυνάμεθα διακρίνει, τὰς ἡπίρους καὶ τὰς θαλάσσας τῶν μὲν, τὰς μεταβαλλομένας καὶ τετραγαμμένας ἀτμοσφαιρας τῶν δέ.

Προσεγγίζομεν ἐπὶ τέλους πρὸς τὸν μαρμαίροντα ἀστέρα, ἴδου ἡμεῖς ὑπεράνω τοῦ προσώπου αὐτοῦ. Θέαμα ἀνήκουστον, ἐξοχον, φαίνεται ἡμῖν ἀπὸ τοῦ ἀπεράντου αὐτοῦ προσώπου. Εὐρύτα ὀθόνη πυρὸς κεῖται ὑπὸ τὰ

μένουσιν ἅλυστα, ἐὰν μὴ θεωρήσῃ τις εἰμὴ μόνον τὴν ὕλην.

Αἱ ὑλιστικαὶ διδασκαλίαι φέρουσιν ἐν ἑαυταῖς τὴν ἀρχὴν τῆς καταστροφῆς αὐτῶν· ἔχουσι κατ' ἑαυτῶν οὐ μόνον τὸν ἀνταγωνισμόν αὐτῶν κατὰ τῶν ἐρέσων τῆς καθολικότητος τῶν ἀνθρώπων, τὰς ἠθικὰς αὐτῶν συνεπειὰς αἵτινες θὰ ἐποιοῦν πάντας ν' ἀπορήψωσιν αὐτὰς ὡς ἀποσυνθετούσας τὴν κοινωσίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνάγκην τὴν ὁποῖαν αἰσθάνεται ἕκαστος νὰ ἐνοῶσῃ πᾶν ὅ,τι γεννᾶται ἐκ τῆς προόδου. Ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις ἄγει τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν ἐρευναν τῶν αἰτιῶν, ἀλλήμην, ὀλίγον τις ἂν σκεπθῆ, δὲν θὰ βραδύνῃ ν' ἀναγνωρίσῃ ὅτι ὁ ὑλισμὸς ἀδυνατεῖ νὰ ἐξηγήσῃ τὰ πάντα. Πῶς διδασκαλίαι αἱ ὁποῖαι μὴδὲ τὴν καρδίαν, μὴδὲ τὸ λογικὸν μὴδὲ τὴν διάνοιαν ἰκανοποιῶσιν, αἱ ὁποῖαι ἀφίνουσιν ὡς προβλήματα τὰ ζωτικώτατα ζητήματα, θὰ ἠδύνατο ποτε νὰ ὑπεριχύσωσιν; Ἡ πρόοδος τῶν ἰδεῶν θὰ φονεύσῃ τὸν ὑλισμόν, καθὼς ἐθανάτωσεν ἤδη τὸν φαγιατισμόν.

κατεργάζεται καὶ τῆς ζωῆς πειράται.

Παρὰ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ, ὑπάρχει περίοδος τις μεταβάσεως κατ' ἣν μολὶς διακρίνεται ἀπὸ τοῦ κτήνου· κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τὸ ζωικὸν ὀρμέμενον δεσπόζει, καὶ ὁ ἀγὼν ἔχει εἰσέτι ὡς ἐλαττόριον τὴν ἰκανοποίησιν τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν· βραδύτερον δὲ, τὸ ζωικὸν ὀρμέμενον καὶ τὸ ἠθικὸν αἰσθημα ἀμφοιταλαντεύονται, ὁ ἀνθρώπος τότε ἀγωνίζεται, οὐκέτι ἵνα τρέφεται, ἀλλ' ἵνα ἰκανοποιῇ τὴν φιλοδοξίαν αὐτοῦ, τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ, τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀρχεῖν πρὸς τοῦτο δὲ, ἔχει εἰσέτι ἀνάγκην τοῦ καταστρέφειν. Ἀλλὰ κατ' ὅσον ὑπερτερεῖ ἡ ἠθικὴ αἰσθησις, ἡ αἰσθητικότης ἀναπτύσσεται, ἡ ἀνάγκη τῆς καταστροφῆς ἐλαττοῦται, λήγει μάλιστα ἐξαλειφομένη καὶ μισητὴ ἀποβαίνουσα, τότε ὁ ἀνθρώπος ἀπέχθειαν πρὸς τὸ αἷμα αἰσθάνεται.

Ἐν τούτοις ὁ ἀγὼν ἀναγκαῖός ἐστι πάντοτε εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Πνεύματος, διότι καίτοι ἀρικόμενον εἰς τὸν ὕψιστον ἡμῖν φαινόμενον βαθμόν, πολὺ ἀπέχει τοῦ εἶναι τέλειον μόνον διὰ τῆς δραστηριότητος αὐτοῦ ἀποκτᾶ γνώσει, πείραν, καὶ ἀπεκδύεται ἐκ τῶν τελευταίων λειψάνων τῆς ζωῆδος καταστάσεως· ἀλλὰ, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ὁ τέως αἰματηρὸς καὶ κτηνώδης ἀγὼν γίνεται καθαρῶς διανοητικὸς· ὁ ἀνθρώπος ἀγωνίζεται κατὰ τῶν δυτχεριῶν καὶ οὐκέτι κατὰ τῶν ἑαυτοῦ ὁμοίων. (1)

(1) Χωρὶς νὰ προδικάσωμεν τι περὶ τῶν συνεπειῶν τὰς ὁποῖας θὰ ἠδύνατο τις νὰ ποιοθῆ ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἠθελήσαμεν μόνον νὰ ἀποδείξωμεν διὰ τῆς ἐξηγήσεως ταύτης ὅτι ἡ καταστροφή τῶν ἐμβίων ὄντων ὑπὸ ἀλλήλων κατ' οὐδὲν ἀκυροῖ τὴν θείαν σοφίαν, καὶ ὅτι τὰ πάντα συνδέονται ἐν τοῖς νόμοις τῆς φύσεως. Ὁ σύνδεσμος οὗτος ἀναγκαῖως ἀποκόπτεται, ἐὰν ἀναίρεσωμεν τὴν πνευματικὴν ἀρχὴν. διὰ τοῦτο καὶ τόσα ζητήματα

βλέμματα ἡμῶν. Ποῦ μὲν ἐγείρεται εἰς ἀκρωρείας, ποῦ δὲ εἰς βαθύας διασκάπτεται κοιλάδας καὶ εἰς συνεχεῖς μετασχηματισμοὺς ὑπέκουσα, ἐνδύεται πάντα τὰ σχήματα, πάντα τὰ χρώματα. Ὁρῆ ἐξυκόρουα ἐρυθρὰ ἀνίστανται ἐξ ἀπίνης, ἐπὶ τῶν πλευρῶν αὐτῶν ἀνοίγονται κρητῆρες χαίνοντες καὶ κύματα λάβας ὀρηκτικῶς ἀναπηδῶσιν.

Ἐπειτα δὲ αἱ ἀνωμαλῖαι αὐταὶ καταθυθίζονται αἴφνης, καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ὀθόνης κυματίζουσι σπῆλαι ἀτμοῦ κεχρωματισμένου.

Ἀποτέρω φαίνεται θάλασσα μετὰ ἐκπεπωμένων κυμάτων. Ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς ἀνοίγονται πελώρια ῥήγματα, ἅτινα ἐπιτρέπουν τῷ ὀφθαλμῷ ἡμῶν διεισδύσαι ὑπὸ τὴν ἀτμοσφαῖραν ταύτην τοῦ πυρὸς καὶ διακρίναι δευτέρον περικάλυμμα σκαϊότερον, καὶ πυρῆνα ἐφ' αὐτὴν σκιαγραφοῦνται ὡς ἐπὶ τῶν πλανητῶν τὰ ραινόμενα τῆς ζωῆς.

Ἀλλὰ τὸ θάμνος τοῦ φωτὸς ὑπερῆκευγεί ἀπὸ τῆς εὐρείας ταύτης καμίνου κυλῶν ἡμῶν τοῦ ἀκριβέσι διακρίναι. Ἄλλ' ἀπίωμεν! Ἐγκαταλίπωμεν τὸν ἥλιον τοῦτον ὅστις οὐκ ἔστιν εἰμὴ ταπεινὴ μονὰς ἐν τῇ στρατιᾷ τῶν ἀστέρων καὶ ἐξακολουθήσωμεν τὸ στάδιον ἡμῶν, διὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος πάντοτε.

Ἡ θεὰ πάραυτα περὶ ἡμᾶς μεταβάλλεται. Οἱ λάμποντες ἀστέρες, αἱ ἀναριθμητοὶ σφαίραι ἀλληλοδιαδέχονται, κατ' ἀρχὴν φαίνονται ὡς ἐστὶαι ἀπότατοι, πλησιάζουσιν ὡς δίσκοι φωτιστικοί, ἐπειτα δὲ ἐκλείπουσιν ἐν ταῖς ἀβύσσους τοῦ ἀχανοῦς. Ἰσχυρὰ ἁρμονία πληροὶ τὸ ἀπειρον. Τῶνοι φωνῆς ἀγνώστου ἐπὶ τῆς γῆς ἀκούονται πανταχόθεν. Ἦμνος παγκόσμιος! Ὅποια στόματα προφέρουσι τοῦ θαυμασίου τούτου ἤχους; Ἀνακαλέσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ κάλλιον αὐτῶν ἀντικλιθεμένων καὶ ἐνοσῶμεν.

Φωνὴ λιγυρὰ, ὑψηλὴ, κατακυριεύει τῶν ἄλλων αἰσθησῶν. Ἀκούεται ὡσεὶ πλησιάζουσα καὶ ἀντηχεῖ ζωηρότερα ὁμοίᾳ πρὸς τὸν θόρυβον τοῦ κυττάλλου ἠχοῦντος ὑπὸ τὴν σύγκρουσιν τῶν σφυρῶν. Ὡ τοῦ θαύματος! ἢ ἤχηρὰ αὕτη φωνὴ περᾶγεται ὑπὸ μικρᾶς

σφαίρας βεπούσης ἐν τῷ διαστήματι ὑπερδιερχόμεθα. Ἄλλη δὲ ἀποτέρα, καταπληκτικῶν ἀναλογιῶν, περιστοιχιζομένη ὑπὸ ζώνης δαρυρόρων, βρυτέρους ἤχους ἐκπέμπει. Ὁ ἦμνος οὗτος τὸ ἄσμα ἐστὶ τῶν σφαιρῶν, ἡ ἁρμονία ἢ παραγομένη ὑπὸ τῶν περὶ τὰς σχετικὰς τροχιάς αὐτῶν περιστρεφόμενων ἀστέρων. Πᾶσαι αἱ φωναὶ αὐταὶ συμμίγνυνται καὶ συννοῦνται ἐν μιᾷ ὠδῇ αἰωνίᾳ.

Στρέψωμεν ἤδη καὶ προσπαθήσωμεν διακρίναι τὴν γῆν. Κεκαλυμμένη ὑπὸ τῆς ἀποστάσεως ἀφανῆς ἐν τῇ σκιᾷ ἐγένετο. Ὁ ἥλιος ἡμῶν, οὐδ' αὐτὸς φαίνεται ἤδη εἰμὴ ὡς σκμεῖόν τι λαμπρίζον, μολὶς διορώμενον. Προβῶμεν, προχωρήσωμεν ἐτι. Ὀλισθήσωμεν ἐν ταῖς αἰθερίαις παιδῖασι φερόμενοι ὑπὸ τῆς ταχύτητος ἡμῶν ἀκτίνας. Τὰ ἐτη βέουσι πολυάριθμα. Ὀρίζοντες ἕτεροι ἀνοίγονται ἐνώπιον ἡμῶν. Καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις σωροὶ ἀστέρων, κόσμοι ἐν τῷ σχηματίζεσθαι, σφαίραι ἀνισοί, ἀτελείωτοι, ἀστέρες νέοι φῶτα πηλύχρα ἀποπέμποντες, πορφυροὶ πρᾶσινοι, κυανοί, ἕτεροι δὲ ὠχροί, ἀμαυροί, γεγρακότες, ἔτοιμοι εἰς τὸ διαλυθῆναι πλανῶνται ἐκπέμποντες ἤχους ὁμοίους πρὸς γόους ἀγωνιῶντων. Πᾶνταχοῦ μυρμηκίαι σφαιρῶν καὶ ἡλίων περιφέρονται, διασταυροῦνται, πίπτουσιν εἰς τὰς ἀβύσσους τοῦ διαστήματος διὰ ταχυτήτων ποικίλων.

Δυνάμεθα δὲ ἐξακολουθήσαι οὕτω τὸ στάδιον ἡμῶν ἐπὶ δύο χιλιάδας ἐτῶν πρὶν ἢ φθάσωμεν μόνον εἰς τὴν ἄκραν τοῦ γαλαξίου, εἰς τὸ χεῖλος τοῦ οὐρανοῦ τῶν ἀστέρων οὐτινος μέρος ἀποτελεῖ καὶ ὁ ἡμέτερος ἥλιος.

Τότε δὲ ἀπέραντα κενὰ διαστήματα παρουσιάζονται ἡμῖν. Ἄλλὰ πέραν τοῦ κενοῦ τούτου, ἐν τῷ βάθει τῶν ἀνεξερευνητῶν οὐρανῶν, φαίνεται ἐτι σωρὸς σφαιρῶν, ἐστῶν λαμπροσῶν ἐσπαρμένων ὡς κόκκις λεπτοτάτη ἐν τοῖς ἀγνόστοις βάθεσιν. Μετὰ πορείαν δέκα χιλιάδων ἐτῶν δυναίμεθα φθάσαι αὐτὰς καὶ ἰδεῖν ὅτι αἱ αὐταὶ κινήσεις γίνονται καὶ ἐκεῖ, ὅτι ἐκεῖ αἱ αὐταὶ δημιουργαὶ ἀναπτύσσονται πανταχοῦ, τέλος πάντων, ἢ δυνάμεις καὶ ἡ γονιμότης τῆς ζωῆς ἐξελλίσσονται. Ἴνα πλησιάζωμεν πρὸς τοὺς σωροὺς, οἵτινες συ-

σπερδύονται ἐν τοῖς ἀποτάταις ἀβύσσοις, ἔχομεν ἀνάγκην ἑκατομμυρίων ἐτῶν, καὶ ἐκείθεν βλέπομεν πάντοτε, πάντοτε, νέους κόσμους ἀλληλοδιαδεχομένους ἐπ' ἀπείρω. Περαινοῦμεν τέλος πάντων ἀναγνωρίζοντες ὅτι ἡ θαυμακία ἡμῶν πορεία οὐδόλως δύναται ποιηθῆναι ἡμᾶς διελθεῖν ἐν μόνον βῆμα ἐν τῷ ἀχανεῖ, διότι τὸ ἀχανές ἐστὶν ἄνευ ὁρίων, ἄνευ περάτων! Καθὼς ὁ χρόνος ἐξαλείφεται ἀπέναντι τῆς αἰωνιότητος, οὕτω καὶ τὰ διαστήματα ἐκλείπουσιν ἐνώπιον τοῦ ἀπείρου.

Ἴδου ἄρα τὸ εὐρὸν στάδιον, ἰδου οἱ νέοι ὀρίζοντες οὗς ἡ ἐπιστήμη, ἡ παρατήρησις τῆς φύσεως, ἀνοίγουσιν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διανοίαν. Συγκρινοῦμεν πρὸς τὰς πελώριας σφαίρας, πρὸς τὰς τῶν ἀστέρων λεγεῶνας, οἵτινες ταλαντεύονται ἐν τῷ αἰθέρι, πόσον αἱ διαστάσεις τῆς σφαίρας ἡμῶν ἐλαττοῦνται καὶ περιστέλλονται!

Ὁ κόσμος οὗτος τῆς Γῆς, δι' ὅλων τῶν καλλονῶν αὐτοῦ, δι' ὅλου τοῦ ὑπερτίτου θεληγῆτρον δι' οὗ ἡ θεία χεὶρ ἐστόλισεν αὐτόν, ἐλάχιστος τὸν τεθεῖεν ἀποβαίνει καὶ οὐδόλως δύναται ἰκανοποιῆσαι τὴν ἀνάγκην ἡμῶν τοῦ γινώσκειν κορθεῖαι τὴν διάπυρον περιέργειαν ἐκείνην ἣτις ἐστὶν ἐν τῶν προτόντων τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Τὰ διαστήματα ἐκεῖνα ἅτινα τὰ ἐργαλεῖα ἡμῶν ἐξηρεύνησαν ἔλκουσιν ἡμᾶς, τὸ πνεῦμα ἡμῶν βυθίζεται ἐν αὐτοῖς, ἀλλ' ὅσον διεισδύει ἐν αὐτοῖς τόσον βλέπει ὀπισθοχωροῦντα τὰ πέρατα αὐτῶν. Διὰ τῶν πληροσοριῶν τῆς ἀστρονομίας τὸ σύμπαν φαίνεται ἡμῖν ὑπὸ τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ ὄψιν. Διὰ τῆς γνώσεως τῶν νόμων οἵτινες διέπουν τὴν πορείαν τῶν οὐρανίων σωμάτων διὰ τοῦ ἐνιαίου τοῦ σχήματος αὐτῶν τῶν ιδιοτήτων αὐτῶν, τῶν κινήσεων αὐτῶν, ἀντικλιθεμένων τῆς ὑψηλῆς ἁρμονίας τῆς δημιουργίας. Εἰς τὰς προσκλήσεις τῆς ἐπιστήμης ταύτης, τὸ ἀπειρον διαρωτίζεται, τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύπτεται ὑπὸ τὸ μεγαλοπρεπὲς αὐτοῦ μεγαλεῖον.

Οὐδόλως ἄρα ὑπάρχουσιν οἱ ἐνθρωπισμένοι οὐρανοὶ τῆς θεολογίας: οὐκ ἔστιν ἡ γῆ, κέντρον τοῦ σύμπαντος, ἢ μόνη κοιτίτις τῶν ἐμβίων ὄντων. Ἀπέναντι τῶν ἀνακαλύψεων τῆς

ἐπιστήμης, αἱ εὐτελεῖς αὐταὶ ἀντιλήψεις διὰ παντὸς ἀπόλλυνται. Ἡ ὠχρὰ μυθοπλαστία ἐκλείπει ἐνώπιον τῆς λαμπροῦς πραγματικότητος. Ἡ ἀστρονομία ἀναζωογονηθεῖσα ὑπὸ νέας φιλοσοφίας οὐ μόνον τὴν ἄλυσον τῶν οὐρανίων δημιουργιῶν δεικνυσὶν ἡμῖν, ἀλλὰ ποιεῖ ἡμᾶς διᾶδειν τὸν ἠθικὸν νόμον, ὅστις περιεπτάμενος ὑπερένω τῶν κόσμων, διευθύνει αὐτοὺς, διέπει αὐτοὺς καὶ ἐξεργάζεται κλίμακα αἰωνίας προόδου.

Ψυχὴ ἀνθρωπίνη, ἐνατένισον πρὸς τὰς ἀναριθμητοὺς ἐκείνας μονὰς, αἵτινες περιέχουσι τὰς τύχας σου. Τὸ ἀπειρον τοῦτο, οἱ θαυμάσοι οὗτοι κόσμοι, ἢ μέλλουτά ἐστι μόνῃ σου, ἢ κληρονομία ἐστὶν ἣν ὁ Πατήρ σου σοὶ ἐπιφυλάττει. Παρατήρησον καὶ μελέτησον! Ἐν τοῖς κόλποις τῶν ἀβύσσων τούτων, ἐπὶ τῶν ἐκθαμβούτων ἐκείνων δίσκων, ὡς εἶδες, πανταχοῦ ὑπάρχει ζωὴ. Ἐπὶ ὅλων τῶν σφαιρῶν τούτων, ἐπὶ τῶν ἀναριθμητῶν ἐκείνων ἀστέρων, ἀνθρωπότητες κινούνται, ἐπιδιώκουσαι τὴν ὁδὸν ἣν ὁ Θεὸς ἐχάραξεν αὐταῖς. Καὶ σὺ αὕτη μέλλεις διελθεῖν τοῦ κόσμου τούτου, μέλλεις ἡμέραν τινὰ γνωρίσαι αὐτοῦ. Διὰ πολλαπλῶν ὑπάρξεων μέλλεις ἀναρρηχῆσθαι τὴν τερμασίαν ταύτην κλίμακα ἢ, περὶ ἐκάστη βαθμῆς εἰς ἥλιος τυγχάνει. Μέλλεις ἀνυψώσασθαι διὰ τῆς ἐργασίας, διὰ τῆς σπουδῆς, διὰ τῆς προσευχῆς, ἀρῆσαι ἐν ἐκάστῃ σταθμῷ, ἐν ἐκάστῃ ἀναβάσει μέρος τῆς ὕλης ταύτης, τῶν ἀδυναμιῶν τούτων, τῶν παθῶν τούτων, ἅτινα ἐπιβαρύνουσι τὰ βήματά σου. Ἐχε ὑπομονὴν καὶ ὑποτάσσοι ἀγγιγύστως εἰς τὰς δοκιμασίας σου, καὶ μετὰ τοῦ κόσμου τῶν ὁδῶν καὶ τοῦ σκοτοῦ, μέλλεις ἰδεῖν τοὺς κόσμους τοῦ φωτὸς καὶ τῆς εὐδαιμονίας. Αἱ δυνάμεις σου περιλαμβάνουσαι πάντα τὰ πράγματα μέλλουσι φθάσαι εἰς βαθμὸν ἀνηκούστου ἰσχύος.

Ἡ ἀλήθεια, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀγάπη τοῦ ἀγαθοῦ, πᾶσαι αἱ ἠθικαὶ ἁρμονίαι μέλλουσι ἐξεγείρει ἐν σοὶ τὰς ὑψηλὰς αὐτῶν ἡρῶν: καὶ ἡμέραν τινὰ ἐγκαταλιποῦσα τὰς χώρας, ἐνθα βασιλεύει ἡ ὕλη, φωτισθόμενη ὑπὸ τῶν ἀκτίων τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ ἀπείρου, μέλλεις ἰδεῖν τὸν Θεόν.

Τοιοῦτός ἐστιν ὁ νόμος τοῦ κόσμου καὶ τῶν ψυχῶν, Προοδεῖν, ὑψοῦσθαι ἀκαταπαύστως. Πρόοδος! τοιαύτη ἐστὶν ἡ κορυφή ἡ ἀναβάνουσα ἐκ τῶν ἀβύσσων καὶ πληροῦσα τὸ διάστημα.

Ἄνθρωπε, καθαρίζε σαυτὸν διὰ τῆς ἐργασίας, διὰ τῆς σπουδῆς καὶ τῆς προσευχῆς. Ἄψυχοι συγνάκις διὰ τῆς διανοίας ὑπεράνω τοῦ περιέχοντος ἐν ᾧ ὑπάρχει, ὑπεράνω τοῦ σκοτεινοῦ καὶ βορβορώδους τούτου κόσμου. Θεώρησον τὰ θαυμάσια ἅπερ ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ ἐπέειρε περὶ σὲ πορατήρησον τὸ σύμπαν καὶ τοὺς νόμους αὐτοῦ. Γοιούται ἀσχολία ἀναπαύουσαί σε ἐκ τῶν ἀθλιότητων καὶ τῶν παιδαριωδῶν τῆς παρουσίας ὑπάρξεως, ἐνισχύσουσί σε, καὶ παρέξουσίν σοι τὸ θῆρος, τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην, τὴν γαλήνην!

ΟΥΡΑΝΙΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

—
πρωτότυπον

ὑπὸ

ΑΓΓΕΛΟΥ ΝΙΚΟΛΑΙΔΟΥ

—
Α'.

Μετὰ τόσας μαγνητικὰς συνεδριάσεις, καλὴ καὶ σοφὴ μου μαθήτρια, μετὰ τόσας ἐπιμύθους καὶ ἐνδελεγεῖς ἐρεῖνας ἐπὶ πάσης τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, εἶδομεν ὅτι ἐν οὐδεμίᾳ ζώνῃ, ἐν οὐδενὶ κλίματι, ἐν οὐδεμίᾳ πόλει, κώμῃ ἢ χωρίῳ, ἐν οὐδεμίᾳ γυνὴ τῆς γῆς ὑπάρχει ἄνθρωπος τις, ἀνὴρ ἢ γυνὴ, εὐχαριστημένος ἐκ τῆς παρουσίας αὐτοῦ κοινωνικῆς καταστάσεως. Ἐπληροφόρηθημεν, ἐπελοθήμεν καὶ συνέφημεν ὅτι οὐδεὶς τῶν θνητῶν εἰσαδῆτινος φυλῆς ἢ θρησκευματος ἠδυνήθη, ποτε ἢ δύναται διάγειν εὐδαιμόνως ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι μεταξύ ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδων μυριάδων περίπου ζώντων ἀνθρώπων τὴν σήμερον ἐπὶ πασῶν τῶν ἡπείριν, τῶν νήσων, τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν ὠκεανῶν τῆς ἡμετέρας ὑδρυγείου σφαίρας, καὶ ἀναριθμητῶν

ἑτέρων ὑπαρξάντων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, μόλις ἐράνησαν καὶ ὑπάρχουσι καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος σποραδικῶς φαινόμενοι ὀλίγοι τινες, εἰδότες μὲν τί ἐστὶν ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία, καὶ πῶς δύνανται αὐτοὶ τε καὶ ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος διάγειν πράγματι, καθὰ πρέπει αὐτῷ εὐδαιμόνως, ἀλλὰ κατεδικάσθησαν καὶ οὕτω καὶ εἰς καταδικασμένοι εἰς τὸ συμμερίζεσθαι τὴν τύχην συμπάσης τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος. Ἐβεβαιώθημεν ἐπὶ τέλος, ὅτι, καὶ ἂν ὑπάρχη τις ἐπὶ τῆς γῆς εὐτυχῶς διάγων τὸν ἐκυτοῦ βίον, ἢ εὐτυχία αὕτη ἐστὶν ἀπατηλὴ, σχετικὴ, φαινομένη, μηδὲν ἠδύνοσα, ἀλλ' ἐστὶν ὅτε καὶ μεγάλας θλίψεις κυφοροῦσα. Καὶ ὅμως ἐπίσης ἀναντίρρητον ἐθεωρήσαμεν ὅτι ἕκαστος τῶν θνητῶν ἰδίᾳ ἐπιθυμῆ ἀνεξαρτέτως καὶ καταγίνεται παντὶ σθένει βελτιώσαι μὲν τὴν παρούσαν αὐτοῦ κατάστασιν, αὐξήσαι τὴν ἐκυτοῦ περιουσίαν καὶ διάγειν ἐπὶ τὸ ἀνετώτερον, ἐπὶ τὸ εὐδαιμονέστερον, συνωδᾷ ταῖς περὶ εὐδαιμονίας αὐτοῦ δοξασίαις, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ βελτιώσει ταύτῃ, καὶ ἐν τῇ ἐκπληρώσει δὴ πάντων τῶν ἐνθεροματέρων αὐτοῦ πόνων, οὐδὲν πάει ἐπιθυμῶν ὑπέρτερόν τι τῶν ἀγαθῶν ἢ ἠδονῶν, ὧν ἀπολαύει. Ἐναπολείπεται ἤδη ἡμῖν τὸ ἐξετάσαι τὰς αἰτίας τῆς τοιαύτης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους δυστυχίας καὶ καταστάσεως. Πρὶν ἢ προδῶμεν ὀδῶς εἰς τὴν ἐξέτασιν ταύτην, ἐπιθυμῶ καὶ θέλω νὰ βεβαιωθῶ, ἂν ὑπάρχη ἐν τῷ ἀπείρῳ ἑτερός τις πλανήτης ὅμοιος καθ' ὅλα πρὸς τὸν ἡμέτερον, καὶ φέρων τὰ αὐτὰ καὶ πανόμοια πρὸς ἡμᾶς τοῦ ἀνθρώπου ἔμβια ὄντα. Καίτοι λοιπὸν ἐν τῇ παραλλοῦσῃ συνεδριάσει ἐπιστήσας τὴν προσοχὴν σου ἐπὶ τῆς μελέτης ἰδίως καὶ ἐξετάσεως τῶν αἰτιῶν τούτων, παρακαλῶ σε ἤδη, ἵνα ἐγκαταλείψῃς καθ' ὅλοκληρίαν τὸν ἡμέτερον πλανήτην καὶ πᾶν ὅ,τι πρὸς τούτον σχετίζεται, καὶ ἀκολουθήσῃς με νοερώς, ὅπουδὴποτε θελήσω ἐν τῷ ἀπείρῳ νὰ σε ὁδηγήσω.

— Μετὰ πάσης χερᾶς καὶ προθυμίας, φίλτατε διδάσκαλε, εἰμὶ ἐτοιμὴ ν' ἀκολουθήσω σε, ἢ νὰ ὑπάγω μόνη, ὅπουδὴποτε θελήσῃς νὰ με διατάξῃς ἀλλ' ἐπειδὴ προαισθά-

νομαι, ὅτι πρόκειται ἤδη νὰ ἐπισκεφθῶμεν πράγματα, ἅτινα μὴδὲ νὰ φανταθῇ τις τῶν θνητῶν μέχρι τούδε ἠδυνήθη, παρακαλῶ σε θερμῶς νὰ μοι ὑποσχεθῇς ὅτι θὰ με διατάξῃς, πρὶν ἢ με ἀφυπνήσῃς, ὡς τε καὶ ἐν τῇ ἐγγρηγορῶσει μου νὰ ἐνθυμῶμαι, ὅσα μέλλω ὑπνώτουςα νὰ ἴδω.

— Πραγματικῶς φιλότατη μοι Βλέπουσα, καὶ ἐγὼ αὐτὸς οὐ μόνον προαισθάνομαι, ἀλλὰ καὶ υπερβελτιῶς εἰμι ἀπὸ τούδε, ὅτι ἀπίστω θαυμάσια πράγματα μέλλομεν ἐν ταῖς ἐρευνῆσιν ἡμῶν νὰ συναντήσωμεν, καὶ διαφλέγομαι ἐν τε τῆς ἐπιθυμίας καὶ τῆς περιεργίας νὰ ἴδω αὐτὰ ἰδίως ὁμοίως, καὶ νὰ ἐνθυμῶμαι ἀκολουθῶς καὶ νὰ φαντάζομαι αὐτὰ ὡς αὐτόπτης. οἶα ὑπάρχουσιν ἀλλὰ, καίτοι πληρέστατα δικαίων τὴν αἴτησίν σου, πρὸς τὸ παρὸν δὲν δύναμαι εἰμὴ νὰ σοι ὑποσχεθῶ ὅτι μέλλω νὰ ἐρωτήσω σὲ τὴν ἰδίαν, πρὶν ἢ σὲ ἀφυπνήσω, ἂν συμφέρῃ ἐν πρώτοις εἰς τὰς ἐρεῖνας μου, νὰ ἐνθυμῆσαι καὶ ἐρηγοροῦσα ὅσα μέλλεις καθ' ὕπνου νὰ ἴδῃς. Καὶ ἂν σὺ αὕτη με διαβεβαιώσῃς ὅτι οὐδεμίαν βλάβην μέλλεις ἐν ταῖς ἐπομέναις συνεδριάσει νὰ ἐπιφέρῃ εἰς τὰς ἐξετάσεις μου ἢ ἐνθυμῆσαι αὕτη, θὰ σὲ διατάξω βεβαίως νὰ ἐνθυμῆσαι πᾶν ὅ,τι θελήσῃς. Παρακαλῶ σε λοιπὸν νὰ θεωρήσῃς πρὸς στιγμήν τὴν ὑπόσχεσίν μου ταύτην ὡς ἱκανοποιῶσαν τὴν αἴτησίν σου, καὶ νὰ με ἀκολουθήσῃς ἤδη ὅπου δῆποτε μέλλω νὰ σε ὁδηγήσω.

— Εὐχαριστῶ, φίλτατε διδάσκαλε. δὲν ἔχεις λοιπὸν εἰμὴ νὰ με διατάξῃς. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἀπὸ τούδε ἀρχίζω νὰ κατοπτεῶ ἐν τῇ διανοίᾳ σου καὶ ν' ἀναγινώσκω ἐν αὐτῇ ὅτι ἐκ τῶν μελλουσῶν τούτων ἐρευνῶν σου ἐπιθυμῆς νὰ πορισθῇ συμπίρασμα μέγα, τοιοῦτον, ὅσον οὐδεμίᾳ τῶν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ νῦν φιλοσοφικῶν αἰρέσεων ἐπήγαγεν, εὐαρεστήθητι, παρακαλῶ, νὰ διατυπώσῃς τὴν πρότασίν σου, ὅσον οἶόν τε ἐπὶ τὸ σαφέστερον καὶ ἀκριβέστερον. Θέλεις νὰ βεβαιωθῇς ἂν ὑπάρχη ἐν τῷ ἀπείρῳ ἑτερός τις πλανήτης καθ' ὅλα ὅμοιος πρὸς τὸν ἡμέτερον.

— Ἐξεγράψθην σαφῶς καὶ ἐν πάσῃ τῇ κυριότητι, φίλτατη μοι.

— Πέραν βεβαίως τοῦ καθ' ἡμᾶς πλανήτικου συστήματος;

— Βεβαιότατα! διότι γνωρίζομεν ἤδη ὅτι οὐδεὶς πλανήτης ὅμοιος καθ' ὅλα πρὸς τὸν ἡμέτερον ὑπάρχει ἐν τῷ κράτει τοῦ ἡμετέρου ἡλίου.

— Ἄλλὰ γνωρίζομεν ἐπίσης ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν τῷ ἀπείρῳ πλείστοι ὅσοι τοιοῦτοι ὅμοιοι μὲν πρὸς τὴν ἡμετέραν γῆν, ἀλλὰ φωτιζόμενοι ὑπὸ δύο, πολλάκις δὲ καὶ ὑπὸ τριῶν καὶ πλείονων ἀνομοίων ἡλίων ὡστε, καίτοι τῆς προτάσεώς σου σαφῶς οὕτως ἐκπεφρασμένης, δέον ὅμως, ἵνα κάλλιον συνεννοηθῶμεν.

— Κάλιστα, φιλότατη μοι ἀκριβῶς δὲ τοῦτο πρὸ πάντων καὶ ἐγὼ ἐπιθυμῶ, νὰ συνεννοηθῶμεν.

— Ἄφου λοιπὸν ἐπιθυμῆς πρὸ πάντων νὰ συνεννοηθῶμεν, δὲν ἤθελεν εἶθαι προτιμότερον ν' ἀφήσῃς ἤδη κατὰ μέρος τὸ σύνθετον λακονικὸν ὕψος σου, καὶ νὰ ἐξηγηθῇαι τοῦ λοιποῦ ὅσον τὸ δυνατόν ἐπὶ τὸ ἐκτενεστερον καὶ εὐληπέστερον; Προβλέπω μάλιστα ὅτι προτίθῃσαι νὰ δημοσιεύσῃς διὰ βιβλίου τὰς ἐρεῖνας σου ταύτας; καὶ προάγομαι νὰ σοι συστήσω ἐν πρώτοις, ὅτι ἀνάγκη πᾶσα ν' ἀλλ' ἀλάξῃς τὸ ὕψος τῆς γλώσσης σου, νὰ ὁμιλήσῃς καὶ νὰ γράψῃς ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον, νὰ μὴ μεταχειρίζησαι λέξεις καὶ ιδέας διφορούμενας, νὰ ὀρίζῃς πᾶσαν πρότασίν σου ἀκριβῶς, διὰ νὰ δύνανται νὰ σ' ἐνοήσῃ καὶ ἐκείνοι οἱ ὅποιοι μόλις ἔμαθον ν' ἀναγινώσκουσιν. Ἐπειτα, καθὼς προμαντεύω, δὲν προτίθῃσαι νὰ γράψῃς διὰ τοῦς πεπαιδευμένους ἀλλὰ διὰ τὸν λαόν, δι' ὅλον τὸν κόσμον βεβαίως.

— Βεβαιότατα! ἀφου ἐν πρώτοις ἐγὼ αὐτὸς μείνω εὐχαριστημένος ἐκ τῶν ἐρευνῶν μου, θὰ γράψω δι' ἐκείνους ὅσοι δὲν γνωρίζουσι καὶ χρωστοῦσι νὰ μαθάνωσιν.

— Καλῶς λοιπὸν θὰ πράξῃς νὰ λέγῃς τὰ οὐκα οὐκα καὶ τὴν σκάρην σκάρην, νὰ ὁμιλήσῃς πρὸς ἐμὲ ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον, νὰ ἐξηγήσῃς ἐν ἐκτάσει, καὶ πρὸ πάντων νὰ προπαθήσῃς νὰ γράψῃς εἰς ὕψος καὶ εἰς τρόπον ὡστε καὶ οἱ πεπαιδευμένοι νὰ εὐχαριστηθῶσιν, ὅταν ποτὲ τύχῃ ν' ἀναγνώσῃ τὸ βι-

ἔλιον σου, νὰ μὴ μεταχειρίζησαι λέξεις Ὀμικρῆς ἢ Πινδαρῆς διὰ τὰς ὁποίας ἤθελον ἀναγκασθῆναι ν' ἀνοίξωσι τὰ λεξικά, καὶ νὰ μὴ ἀραδειάζῃς φράσεις τερνυτάς, σκοτεινὰς ἢ ὅλως κενὰς ἐννοίας· πρὸ πάντων δὲ ποτὲ νὰ μὴ γράψῃς πρᾶγμα, τὸ ὅποιον μὴδὲ σὺ ὁ ἴδιος ἐννοεῖς. Ἄς συνεννοηθῶμεν ἤδη ἐπὶ τῶν λέξεων ὁμοίως καὶ ὅλα.

— Κάλιστα, φίλτατη μοι ἄς συνεννοηθῶμεν. Ἐξηγοῦμαι ἄρα ἐν ἐκτάσει. Ἐπιθυμῶ λοιπὸν νὰ ἐρευνήσωμεν ἐν τῷ ἀπείρῳ καὶ νὰ εὐρωμεν πλανήτην ἀνήκοντα μὲν εἰς ἕτερον ἠλιακὸν σύστημα ἐκτὸς τοῦ ἡμετέρου, ἀλλ' ἐπιθυμῶ, ὥστε ὀλοκληρὸν τὸ σύστημα ἐκεῖνο νὰ ὁμοιάζῃ κατὰ πάντα πρὸς τὸ ἡμέτερον. Θέλω, νὰ συγκροτῆται τὸ σύστημα ἐκεῖνο ἐξ ἐῶς καὶ μόνου κεντρικοῦ ἡλίου, καὶ ὁ ἥλιος ἐκεῖνος νὰ ἔχῃ τὴν ἰδίαν φύσιν, τὸ ὅμοιον φῶς, τὰς αὐτὰς ἐν γένει λειτουργίας, τὸν ἴδιον ὄγκον, τὴν αὐτὴν πυκνότητα καὶ βαρύτητα, καὶ τὰς αὐτὰς κινήσεις, οἷς ἔχει καὶ ὁ ἡμέτερος ἥλιος, καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν πανομοίων καὶ ἰσαριθμῶν μεγάλων πλανητῶν, πλανητισκῶν καὶ δορυφόρων ὅσους ἔχει καὶ τὸ ἡμέτερον πλανητικὸν σύστημα. Θέλω, ὥστε ἕκαστος τῶν πλανητῶν, πλανητισκῶν καὶ δορυφόρων ν' ἀντιστοιχῇ ἀκριβῶς, καὶ νὰ ἦναι ἀπκράλακτος πρὸς ἕκαστον τῶν πλανητῶν, πλανητισκῶν καὶ δορυφόρων τοῦ καθ' ἡμᾶς ἠλιακοῦ συστήματος, καὶ νὰ διαγράψῃ τὴν τροχίαν αὐτοῦ περὶ τὸν κεντρικὸν αὐτοῦ ἀστὴρα ἐν τῷ αὐτῷ χρονικῷ διαστήματι ὡς περὶ καὶ ὁ ἀντίστοιχος αὐτοῦ ἐκ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἠλιακοῦ συστήματος. Θέλω ὥστε τὸ κράτος τοῦ ἠλιακοῦ ἐκείνου συστήματος ὀλοκληρὸν νὰ κινῆται περὶ τὸ κέντρον, ὅπως καὶ ὁ ἡμέτερος κεντρικὸς φῶς ἢ μετὰ παντὸς τοῦ πλανητικοῦ αὐτοῦ συστήματος. Ἐπιθυμῶ τέλος πάντων νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῷ ἠλιακῷ ἐκείνῳ συστήματι πλανήτης τις ὅμοιος καθ' ὅλα πρὸς τὴν γῆν, ἥτοι ν' ἀπέχῃ ἐν πρώτοις ἀπὸ τοῦ κεντρικοῦ ἡλίου περὶ τὸν ὅποιον διαγράφει τὴν τροχίαν του, ὅσον ἡ γῆ ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου ἡλίου, νὰ συμπάρειλθῃ τὸν ἐκτοῦ δορυφόρον, ὅπως ἡ γῆ τὴν Σελήνην, νὰ ἔχῃ τὰς αὐτὰς

κινήσεις, τὸ αὐτὸ σχῆμα, τὸ ἴδιον μέγεθος, τὴν ὁμοίαν πυκνότητα καὶ βαρύτητα, τὴν αὐτὴν ἀτμοσφαιρῶν, τὰς αὐτὰς ζῶνας, τὰ αὐτὰ κλίματα, τὰ αὐτὰ τέλος πάντων συστατικά, οἷα περιέχει καὶ ὁ ἡμέτερος πλανήτης, ἀδιάφορον δὲ ἂν ἔχῃ ἢ μὴ τὰς ὁμοίας ἡπείρους, λίμνας, θαλάσσιαι, ὠκεανούς, καὶ τοῦ οὐρανοῦ τὴν ἀποψιν ἀρκεῖ νὰ σύγκληται ἐκ τῶν αὐτῶν ἀπλῶν σωμάτων, νὰ ἔχῃ τὴν αὐτὴν φύσιν, τοὺς αὐτοὺς νόμους καὶ νὰ παράγῃ τὰ αὐτὰ φυτὰ, ὄρκα καὶ ζῶα, ὅσα φέρει καὶ ἡ γῆ, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχωσιν ἐπὶ τοῦ πλανήτου ἐκείνου ἄνθρωποι κατὰ πάντα ὅμοιοι πρὸς ἡμᾶς. Καθ' ὅλα δὲ ταῦτα θελω ὥστε καὶ οἱ ἕτεροι πλανῆται, πλανητίσκοι καὶ δορυφόροι τοῦ ἠλιακοῦ ἐκείνου συστήματος νὰ ἦναι ὅμοιοι καὶ ἀπαράλλακτοι πρὸς τὸν Ἑρμῆν, τὴν Ἀφροδίτην καὶ τοὺς λοιπούς. Τέλος πάντων ζητῶ νὰ βεβαιωθῶ, ἂν ὑπάρχῃ ἐν τῷ ἀπείρῳ ἕτερον τι ἠλιακὸν σύστημα καθ' ὅλα ὅμοιον πρὸς τὸ ἡμέτερον, καὶ ἐν τοιοῦτῳ ἠλιακῷ συστήματι, θέλω νὰ εὐρω πλανήτην τινὰ πανόμοιον πρὸς τὴν γῆν. Συνεννοήθημεν;

— Πληρέστατα, φίλτατε διδάσκαλε, καὶ ἐπαναλαμβάνω νὰ σοὶ εἶπω, ὅτι δὲν ἔχεις ἤδη εἰμὴ νὰ μεδιατάτῃς.

— Σὲ διατάττω λοιπὸν νὰ ἐγκάταλείψῃς τὴν γῆν καὶ πᾶν ὅτι, ἔχει σχέσηιν τινὰ πρὸς αὐτὴν, καὶ νὰ εὐρεθῇς πέραν τῆς περιβαλλούσης αὐτὴν ἀτμοσφαιρῆς, μὴ βλέπουσα καὶ μὴ ἀκούουσα εἰμὴ μόνον ἐμέ.

— Εἶμαι ἐκεῖ καὶ δὲν βλέπω εἰμὴ μόνον σὲ καὶ σὲ μόνον ἀκούω.

— Σὲ διατάττω ἐπίσης ἀπαξ δ' ἀπαντῶς νὰ μὲ ἀκούῃς πάντοτε καὶ νὰ μοι ὑπακούῃς.

— Θὰ σοὶ ὑπακούω πάντοτε καὶ μετὰ προθυμίας μάλιστα.

— Εὐχαριστῶ, φίλτατη μοι. Στήθι λοιπὸν ἐκεῖ ἐπὶ μίαν στιγμὴν, καὶ ἐτοιμάσθητι νὰ βλέπῃς.

— Βλέπω κάλλιστα! καὶ εἶμαι ἐτοιμὴ νὰ διεμβληθῶ ὅπουδήποτε με διατάξῃς.

— Εὐχαριστῶ. Οὕτω δὲ πάντοτε βλέπουσα, ἀκολουθήσον με νὰ ἐπισκερθῶμεν ἡμεῖς ἐκ νέου τὸ καθ' ἡμᾶς ἠλιακὸν σύστημα

ἀπὸ τοῦ κεντρικοῦ φωστῆρος μέχρι τοῦ ἐσχάτου πλανήτου τοῦ κράτους αὐτοῦ. Σπεύσον νὰ εὐρεθῇ: πάραυτα πλησιέστατα τοῦ ἡλίου, νὰ διαπεράσῃς καὶ νὰ ἴδῃς αὐτὸν μέχρι τοῦ κέντρου τοῦ πυρῆος αὐτοῦ.

— Ἴδου ὁ ἥλιος, φίλτατε διδάσκαλε, ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου, ἀλλὰ παρακαλῶ, ἄς μὴ σπεύδωμεν τὸσον· ἐπεὶ δὲ σήμερον καίτοι λίαν καθαρῶς διαβλέπουσα, δὲν αἰσθάνομαι ὅμως καὶ τὴν διάθεσιν, ἢ μᾶλλον τὴν ἰκανότητα νὰ διατρέξω τὸσαῦτα τεράστια διαστήματα, καὶ νὰ φθάνω εἰς τοιαύτας φοβερὰς ἀποστάσεις ἐν ἀκραιῇ, ὡς ἐννοεῖτε.

— Στήθι λοιπὸν ὅπουδήποτε εὐρίσκεσαι ἐν τῷ ἀπείρῳ, καὶ ἐπίστησον τὴν προσοχὴν σου νὰ ἴδῃς καὶ νὰ βεβαιωθῇς: καλῶς, ἂν ὑπάρχῃ τι τὸ κωλύον σε ὡς πρὸς τοῦτο, καὶ εἰπέ μοι ἀμέσως πῶς δυνάμεθαι νὰ προλάβωμεν τὴν τοιαύτην βραδύτητα.

— Ἐὰν ἐπιγύστῃς ἐπὶ τοῦ σώματός μου καὶ ἕτερα μαθητικά νερκωτικά ρευστά, μέχρις οὗ καθ' ὀλοκληρίαν ἀπονεκρωθῇ τοῦτο καὶ θελήσῃς, ὅπως καὶ ἐγὼ θέλω νὰ διαρρήξω πᾶσαν σχέσιν ὑπάρχουσαν μεταξὺ ἐμοῦ τοῦ ὄντος κοί τῆς ὕλης τοῦ σώματός μου, καὶ μὴ ὑποσχεθῇς ὅτι μέχρι τέλους τῆς παρούσης συνεδριάσεως οὐδέποτε θὰ ἐφελκύσῃς τὴν προσοχὴν μου ἐπὶ τῆς ἀδρανείας τοῦ περιβαλλόμενός μου, ἐκτὸς ἂν ἐγὼ αὐτὴ ἐν καιρῷ τῷ δέοντι θελήσω τοῦτο, θὰ εἶμαι πάντοτε ἰκανὴ νὰ διατρέξω ἐν τῷ ἅμα ὅποιονδήποτε διάστημα καὶ νὰ φθάνω ἀκωλύτως καὶ ἀνενοχλήτως πρὸς πᾶν ζητούμενον σημῆον.

— Ἄς ἀπονεκρωθῇ λοιπὸν τὸ περιβάλλονμά σου, φίλτατη Μαθήτρια, ἄς ἀπονεκρωθῇ. Θέλω, καλῶς καὶ σὺ θέλεις, νὰ διαρρήξῃς πᾶσαν σχέσιν ὑπάρχουσαν μεταξὺ σοῦ τοῦ ἄνθρωπου καὶ τῆς περιβαλλούσης σε ὕλης. Θέλω, ὥστε σὺ τὸ ὄν νὰ διατρέξῃς εἰς τὴν στιγμὴν πᾶν διάστημα, καὶ νὰ φθάνῃς ἅμα ἔπος ἅμα ἐργον εἰς τὸ ζητούμενον σημῆον, καὶ πάντοτε καθαρῶτα νὰ διαβλέπῃς.

— Εἶμι ἐτοιμὴ ἤδη, φίλτατε διδάσκαλε, λίαν εὐχαριστημένη! καὶ αἰσθάνομαι μάλιστα ὅλην τὴν δυνάμιν μου, ὅλην τὴν ἀνή-

κουσάν μου ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐλευθερίαν μου, νὰ περιερχώμαι πανταχοῦ ἐν τῷ ἀπείρῳ, καὶ διὰ μίαν νὰ βλέπω καὶ ν' ἀντιλαμβάνομαι πάντων τῶν περὶ ἐμὲ μέχρι διαστήματος ἑκατονταπλασίου τῆς ἀπὸ τῆς γῆς ἀποστάσεως τῶν Πλειάδων. Ἴδου μυρία ὄσπ, ἄπειρα θαυμάσια ἐκτυλιττοῦνται πανταχοῦ ἐν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου! Ὑψίστε Θεεῖ! Ὅποια ποικιλία! ὅποια μεγαλοπρέπεια! ὅποια δυνάμεις καὶ σοφία! Ἀλλὰ σπεύσον, φίλτατε διδάσκαλε, ὄρισον, διάταξον, ποῦ χραιστώ νὰ προσέξω.

— Πρὸς τὸν ἥλιον καὶ μόνον αὐτὸν ὄριζω καὶ διατάττω νὰ βλέπῃς.

— Ἀλλ' ἴδ' ἐκτὸς τοῦ ἡλίου, οὐδὲν ἕτερον ἤδη βλέπω.

— Διαπεράσον αὐτὸν, καὶ ἴδε μέχρι τοῦ κέντρου τοῦ πυρῆος αὐτοῦ. Προσπάθησον ν' ἀντιληθῇς καλῶς καὶ νὰ ἐνθυμῆσαι μέχρι νεωτέρας διαταγῆς, ὅποια τίς ἐστὶν ἡ φύσις αὐτοῦ, τὸ φῶς, αἱ λειτουργίαι αἱ κινήσεις, ὁ ὄγκος, ἡ πυκνότης καὶ ἡ βαρύτης αὐτοῦ.

— Εἶδον τὰ πάντα, ἀντελήθην τῶν πέντων δυνάμει νὰ λαλήσω, ἂν θέλῃς.

— Οὐχί, φίλτατη μοι ἐνθυμοῦ μόνον αὐτὰ ὡς προεῖπον. Ἐγκατάλειψον ἤδη τὸν ἥλιον, καὶ ἐπίστησον τὴν προσοχὴν σου περὶ αὐτὸν, καὶ ἴδε ὅποῖος ἐστὶν ὁ πλησιέστερος τοῦ ἡλίου πλανήτης.

— Εἶναι ὁ Ἡρακλής, οὕτως τὴν ὑπερξεν δὲν ἠδ' ἐνήθη ν' ἀποδείξῃ εἰς ἐτί ἡ ἐπιστήμη.

— Καὶ ὅμως σὺ βλέπεις ἤδη αὐτόν! καὶ ὅμως αὐτὸς ὑπάρχει!

— Βεβαιότατα! ἴδου αὐτὸς πρῶτος τῆ τάξει πλανήτης ἀπὸ τοῦ ἡλίου.

— Πλησιέστατον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐξέτασον ἀκριβῶς τὰ περὶ τῆς φύσεως, τοῦ μεγέθους καὶ τῆς πορείας αὐτοῦ· ἀντιλήθητι πάντα ἐν γένει τῶν συστατικῶν καὶ χαρακτηριστικῶν αὐτοῦ καὶ μετὰ βεβαιότητος ἀκολούθως ἐπὶ τοῦ δευτέρου τῆ τάξει ἀπὸ τοῦ ἡλίου πλανήτου.

— Εἶδον καὶ ἀντελήθην τῶν πάντων, καὶ ἴδου ἐγὼ ἤδη ἐπὶ τοῦ Ἑρμού.

— Ἐξέτασον ἐπίσης πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ,

ἀντιλήφθητι καλῶς παῶν τῶν λεπτομερειῶν, ἐνθουμοῦ καὶ μετάβηθι ἐπὶ τοῦ τρίτου ἀπὸ τοῦ ἡλίου πλανήτου.

— Ἴδου ἐγὼ ἐπὶ τῆς Ἀφροδίτης, ὡς ἐπιθυμοῦμαι καὶ διατάττεις.

— Ἐξέτασον ἐπίσης, ἀντιλήφθητι, ἐνθουμοῦ καὶ μετάβηθι ἐπὶ τοῦ τετάρτου.

— Ἴδου ἐγὼ ἐπὶ τῆς Γῆς, τῆς ὁποίας τὰ χαρακτηριστικά γνωρίζομεν ἤδη.

— Μετάβηθι ἤδη ἐπὶ τοῦ Ἄρεως, καὶ ἀφοῦ καλῶς ἐξετάσῃς τὰ τῆς φύσεως αὐτοῦ, προσπάθησον ἀγαπητῆ μου, νὰ περιέλθῃς ἀνέτως καὶ ἀκριβῶς νὰ ἐξετάσῃς πάντας τοὺς ὑπάρχοντάς· τηλεσκοπικοὺς πλανητίσκους τοὺς τε γνωστοὺς τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τοὺς ἀγνωστοὺς εἰς ὁποιοδήποτε μέρος τοῦ διαστήματος καὶ ἂν εὐρίσκηται περιστρεφόμενος ἕκαστος. Ἀφοῦ δὲ λεπτομερεῖς, ὅσον τὸ δυνατόν, πληροφορίας περὶ πάντων τούτων συλλέξῃς καὶ πιστῶς ἐν τῇ μνήμῃ σου ἐντυπώσῃς αὐτάς, μετάβηθι ἐπὶ τοῦ Διὸς, ἔπειτα δὲ ἐπὶ τοῦ Κρόνου, ἀκολουθῶς ἐπὶ τοῦ Οὐρανοῦ, ἐπὶ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ ἐκεῖθεν ἐξέτασον ἐρευνήσον ἐν τῷ διαστήματι, καὶ ἴδε ἀκριβῶς καὶ προσεκτικῶς, ἂν πέραν τῆς τροχίας τοῦ τελευταίου τούτου πλανήτου ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα σώματα ἀνήκοντα τῷ ἡμετέρῳ ἡλιακῷ κράτει. Συνεννοούμεθα καλῶς, φιλιτάτη μοι;

— Πληρέστατα, ἀγαπητέ μοι Διδάσκαλε· καὶ πρὶν ἢ καλῶς διατυπώσῃς μάλιστα τὰς ἐρωτήσεις σου, περιῆλθον ἤδη καὶ ἐξήτασα, ὡς ἐνοιεῖς πάντας τοὺς πλανήτας καὶ πλανητίσκους ὅσους ἠρίθμησας· καὶ ἰδού ἐγὼ ἤδη ἐπὶ τοῦ Ποσειδῶνος ἐτοίμη νὰ σοὶ δώσω ὁποιαδήποτε πληροφορίαν ἐπιθυμοῦμαι.

— Εὐχαριστῶ τὰ μέγιστα, σοφῆ μου Μαθήτρια· διαφύλαξον ταῦτα πάντα καλῶς ἐν τῇ μνήμῃ σου, καὶ εἰπέ μοι πρὸς ὥρας, μόνον ἂν βλέπῃς πέραν τοῦ πλανήτου, ἐφ' οὗ εὐρίσκεισαι, ἕτερας σφαιρὰς περιπλανωμένας.

— Μάλιστα, βλέπω ἕτερας δύο εἰς μεγάλης ἀποστάσεις καὶ μετὰ καταπληκτικῆς σαφύτητος ῥιπέουσας περὶ τὸν ἥλιον.

— Καὶ πέραν τούτων ὑπάρχουσι ἄραγε

ἕτεραι; περιερέυνησον μετὰ προσοχῆς, φιλιτάτη μοι.

— Οὐδεμία, ἀγαπητέ μοι διδάσκαλε. Εὐρίσκομαι ἤδη ἐπὶ τοῦ ἑνδεκάτου τῶν μεγάλων πλανητῶν καὶ τελευταίου τῇ τάξει ἀπὸ τοῦ ἡλίου, οὕτως τὸ κράτος μέχρι ἐνταῦθα περιορίζεται.

— Κάλιστα, ἀγαπητῆ μου Βλέπουσα· περισκόπησον ἐκ νέου διὰ μιᾶς τὸ σύνολον τοῦ ἡλιακοῦ ἡμῶν συστήματος, καὶ ἀνακάλυσον εἰς τὴν μνήμην σου πάντα ὅσα εἶδες μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης· ἐπὶ τε τοῦ ἡλίου καὶ πάντων τῶν πλανητῶν δορυφόρων καὶ πλανητίσκων.

— Ἴδου, φίλιτατε διδάσκαλε, ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου ὀλόκληρον τοῦ ἡλίου τὸ κράτος ὡς ἐν ἀπλοῦν σημείον ἀπέναντι τοῦ ἀπείρου. Βλέπω αὐτὸ διὰ μιᾶς καὶ πανταχόθεν, καὶ εἶμαι ἐτοίμη ὁποιοδήποτε θέλῃς τὴν προτοχὴν μου νὰ ἐπιστήσω.

— Ἐκ ἴθην, σοφῆ μου Μαθήτρια, περιερέυνησον ἤδη ἐν τῷ διαστήματι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις καὶ προσπάθησον νὰ ἴδῃς καὶ νὰ διακρίνῃς ἂν ὑπάρχῃ που, εἰς ὁποιοδήποτε ἀπόστασιν ἐντεῦθεν, ἡλιακόν τι σύστημα ὁμοιον καθ' ὅλα πρὸς τὸ ἡμέτερον καθὼς πρὸ ὀλίγου συνεννοήθημεν.

— Ἐν τῷ ἀπείρῳ, ἀγαπητέ μοι διδάσκαλε, καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις καὶ καθ' ὅλας τὰς ἀποστάσεις ἀναρίθμητα καὶ ἀπείρως ποικίλα τὸ τε μέγεθος καὶ τὰς κινήσεις ὑπάρχουσιν ἡλιακὰ συστήματα· καὶ ἐκ τοῦ κέντρου ἡμῶν ὁποιαδήποτε ἀκτῖνος τὴν διευθύνσιν θελήσῃς νὰ λάβω θὰ εὕρω πάντοτε κατὰ ταύτην ἢ κατ' ἐκείνην τὴν ἀπόστασιν ἐν ἡλιακῶν σύστημα ὁμοιον καθ' ὅλα πρὸς τὸ ἡμέτερον.

— Καλὰ λοιπόν! Ἀκολουθήσον τότε τὴν ἀκτῖνα ἢ ὁποῖα ἀναχωροῦτα ἀπὸ τὸν ἥλιον διευθύνεται πρὸς τὸν βόρειον πολικὸν ἀστέρα, καὶ προχώρει μέχρι οὗ τοῦ ζητουμένου ἐπιτύχῃς εἰς ὁποιοδήποτε ἀπόστασιν καὶ ἂν εὐρίσκηται

(Ἀκολουθεῖ.)

H GYNH.

ὑπὸ

MARIANΘΗΣ ΠΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗ.

Ἡ γυνὴ ὑπῆρξεν αἰετοῦ ἀντικείμενον ἐκτενῶν καὶ ἐπανειλημμένων συζητήσεων ὡς πρόβλημα δυσεπίλυτον καὶ ὡς γρίφος σκοτεινὸς καὶ πολὺπλοκος. Ἐνιοὶ μὲν φιλοσόφῳ φῶτι ὑπέκρινοντες, ἀπεφάνθησαν κατὰ τῶν γυναικῶν ἐν γενεῇ, ἐνιοὶ δὲ κριτικοὶ ἀμερόληπτοι, ἀναγνωρίζοντες καὶ ἐκτιμῶντες τὴν ἀξίαν, τὸν προορισμὸν, καὶ τὴν ὠφέλειαν τὴν ὑπὸ ταύτης τῇ κοινωνίᾳ χορηγοῦμένην δὲν ἐδίστασαν νὰ ἐκφράσωσι τὰς εὐγενεστέρας ἰδέας, καὶ τὰς εἰλικρινεστέρας ὑπερ-αὐτῆς συμπαιθείας. Οἱ μὲν, ἀπεκάλεσαν τὴν γυναῖκα δαίμονα, οἱ δὲ, ἀγγελὸν ἀγαθοῦ γόν. Καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ εἶχον ἄδικον, καθῶς ἡ γυνὴ οὔτε δαίμων εἶναι οὔτε ἀγγελος, ἀλλ' ἄνθρωπος διάφορος τοῦ ἀνδρὸς οὐχὶ κατώτερος ἢ ἀνώτερος, βοηθὸς δὲ καὶ ἰσότης σύντροφος αὐτοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Ἡ γυνὴ εἶναι καλὴ ἢ κακὴ φύσει, ἀγωγῇ καὶ βίῳ ὡς καὶ ὁ ἀνὴρ. Γεννᾶται μὲ προτερήματα ἢ ἐλαττώματα ἅτινα ἢ ἀγωγῇ ῥυθμίζει, χειραγωγῶσι δὲ τὰ ἦθη τῆς κοινωνίας ἐν ἧ βίῳ.

Ἡ γυνὴ δὲν εἶναι ἢ αὐτὴ πάντοτε. Ἄλλη ἢ γυνὴ μεμακρυσμένης ἀρχαιότητος, Ἀσπασία, Κορίννα, Σαπφώ, ἄλλη ἢ τοῦ Μεσαιωνοῦ Θεοδώρα, Εἰρήνη, καὶ ἄλλη ἢ σύγχρονος ἢ τοῦ πεπολιτισμένου 19ου αἰῶνος.

Ἡ γυνὴ τῆς τρισολβίου ἐκείνης ἀρχαίας ἐποχῆς ἐξήσκει μείζονα ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἐπιρροήν. Ὁ Περικλῆς συνεβουλεύετο τὴν σοφὴν καὶ εὐγλωττον Ἀσπασίαν, ὁ Πίνδαρος ἡμιλλᾶτο μὲ τὴν Κορίνναν, ἡ δὲ Λεσβία Σαπφώ κατέστη περιώνυμος διὰ τὰς πλήρεις πάθους καὶ ὕψους ποιήσεις τῆς. Γυναῖκες τε καὶ ἄνδρες τοῦ καιροῦ ἐκείνου εἶχον δοξάζει τὴν ἀνθρωπότητα καὶ εἶχον καταστήσει πρὸ πάντων τῶν Ἑλληνισμῶν κυψέλην μελίρροον, ἐν ἧ ὑπῆρχεν ἀρθρον τὸ μέλι παραδόξου καὶ δαιμονίας εὐφυίας. Ἡ γυνὴ τοῦ Μεσαιωνοῦ, γυνὴ δυναστικῶν καὶ αὐθαιρέτου

πολιτικῆς, ἡμιλλᾶτο μὲ τὸν κυκεῶνα ἐκείνον τῶν στεμμάτων καὶ αὐτοκρατοριῶν, καὶ ἠδύνατο τὰ πάντα χάριν τῆς τρομερᾶς αὐτῆς πολιτικῆς.

Ἡ γυνὴ τοῦ 19ου αἰῶνος!... Ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς προόδου, ἐποχῇ τῶν φώτων καὶ τῆς ἀναπτύξεως, γυνὴ καὶ ἀνὴρ εἰσὶν ἀπέναντι τῶν δύο τύπων τῶν Σωκράτους καὶ Ἀσπασίας ὡς σκελετώδη φάσματα ἄνευ τῆς μεγάλης διανοητικῆς ἐκείνης ζωῆς, καὶ ἄνευ τῆς ἐπαγωγῆς, ἐπιρροῦτος, καὶ ἀποτελεσματικῆς ἐκείνης δυνάμεως τοῦ λόγου.

Δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ πανταχοῦ. Ἐν Ἑλλάδι χαίρει ἀνάλογα καὶ συναδόντα τῷ προορισμῷ αὐτῆς προνομία. Ἐν Ἀμερικῇ γίνεται σπουδαῖον καὶ ἐνεργὸν τῆς κοινωνίας μέλος, ἐν Εὐρώπῃ ἀπολαμβάνει τὰς περιουτήσεις d'un enfant gâté, καὶ ἐν Ἀσίᾳ, τῇ ἀρικομένη ἤδη εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς παρακμῆς καὶ βαρβαρότητος, δέχεται τὰς τιμὰς φορητοῦ κτήνους.

Ἄλλη ἢ γυνὴ τῶν μεγαλοπόλεων, καὶ ἄλλη τῶν μικρῶν.

Ἴδου ἡ οὐσιωδέστερα ἀντίθεσις!

Μὴ λησμονῶμεν πάντοτε τὰς ἐξαιρέσεις.

Ἡ γυνὴ τῶν μεγαλοπόλεων φύσει ἀγαθὴ ἢ κακὴ, ἀμοιρεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὀρθῆς καὶ ἐπιμελημένης ἀγωγῆς. Ἡ ἀνατροφή αὐτῆς παραδίδεται ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων εἰς ξένας παιδαγωγούς ἢ ὑπερτερίας, παραμελεῖται παρέρως θεωρουμένη, ἢ δὲ νεανίς ἢ τόσῳ ὑπὸ παρατηρητῶν ἐπιπολαίων θαυματοποιεμένη ὡς εὐάγωγος, τὸ bon jour φιλτακίουσα καὶ τὴν Μαδὰμ Ἀγκῶ ἐν τῷ κυμβάλῳ ὑπερφάνως κρούουσα, εἶναι κενὸν καὶ κοῦρόν τι ἂν ἄνευ πραγματικῆς τῶν ἠθῶν μορφώσεως, καὶ ἄνευ τοῦ ἀναγκαιοτάτου ψυχικοῦ ἐξευγενισμοῦ. Ἡ μήτηρ τῆς νεανίδος, ἢ μυροφόρος ἐκείνη τῶν χωρῶν καὶ περιπάτων ἀριστοκράτις, δὲν ἔχει καὶ ἰσὺν ἢ τὴν ἀτακτομένην ἰκανότητα ἵνα φροντίσῃ ἢ ἰδίᾳ ἐμβριθῶς καὶ ἐπισταμένως περὶ τῆς ὀρθῆς ἀγωγῆς τοῦ τέκνου τῆς. Ἐκ τούτου πηγάζουσιν αἱ κυριώτεραι πλάνας αἱ τοσοῦτον συνεχῶς παριστα-

νόμηναι ἐν τῷ ἠθικολογικῷ θεάτρῳ τῶν μεγάλων κοινωνιῶν.

Ἡ γυνὴ τῶν μικρῶν πόλεων δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν. Ἄν αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις τῆς μητρὸς αὐτῆς δὲν ἐπιτρέπωσι νὰ τὴν ἀναπτύξῃ πνευματικῶς, ἢ στερεῖται τῶν πρὸς ἐκπαίδυσιν μέσων, μετὰ ζήλου καὶ ἐπιμελείας φροντίζει ἵνα καταστήσῃ ταύτην φίλεργον, οἰκονόμον, δραστηρίαν, καὶ προσεκτικὴν εἰς τὰ τοῦ οἴκου. Ἡ ἐργασία, ἡ τάξις, ἡ καθημερινὴ ἀπασχόλησις καθιστῶσι ταύτην ἱκανοτάτην τοῦ οἴκου διευθύντριαν, περιποιητικὴν ἀδελφῆν, ἀφοσιωμένην σύζυγον, καὶ φιλοστοργὸν καὶ ἐπιμελῆ μητέρα.

Τὰ ἦθη τῶν μεγαλοπόλεων καὶ ἰδίως τινῶν, τὸν εὐρωπαϊκὸν πιθηκίζουσῶν εἰσιν ὀλεθρία πανῶλη διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ μάλιστα διὰ τὴν γυναῖκα. Ἡ γυνὴ τῶν μεγάλων τούτων κοινωνιῶν εἶναι ἀχρηστον καὶ ἀνωφελὲς ὄν. Ἀπασαί αἱ μέριμναι αὐτῆς συνίστανται εἰς τὸ κομψεύεσθαι, διότι, ὡς λέγει, ἡ πεπολιτισμένη κοινωνία τὸ ἀπαιτεῖ σπανίως δύναται νὰ ᾗ φίλεργος, ἀκάματος, οἰκονόμος καὶ δραστηρία. Ἡ πολυτέλεια, ἡ στυγερά αὐτῆ καὶ ἀποτρόποιος μάλιστα τῶν μεγαλοπόλεων, ὁ συρμός, αἱ διαφοροὶ διαπανηραὶ διασκεδάσεις, δίδουσι καιρὸν πρὸς ἀπασχόλησιν οἰκογενειακῶν καθηκόντων, ἀφίνουσι χρήματα εἰς τὸ πατρικὸν ἢ συζυγικὸν ταμεῖον, καὶ δύνανται νὰ καταστήσωσι τὴν οἰκοδόποιον, περὶ ἄλλα ἐκτὸς τῶν τέρψεων, μετὰ ζέσεως κηδομένην καὶ προνοοῦσαν;

Τὰ ἦθη τῶν μικρῶν κοινωνιῶν εἰσι περιωρισμένα, ἀγνά, καὶ ἐχθρὰ πάσης διαφορᾶς. Ἡ γυνὴ τῶν μερῶν τούτων, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀνωτέρω σατανικῶν θελημάτων, διαφορῶν συναναστροφῶν παντοειδῶν ἀνηθικῶν παραδειγμάτων, (ἅτινα βροῦσιν ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι), ξένη δὲ πάσης ἐπηρείας τῶν κολάκων τοῦ συρμοῦ, εἶναι ἢ μᾶλλον ἐπωφελὴς εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ ἀξία ἵνα ἐπ' αὐτῆς ἡ εὐδαιμονία τῆς οἰκογενείας ἐρείδῃται. Οὐδεμίαν ἐξωτερικὴν ἀπασχόλησιν δύναται νὰ τὴν ἀποσπάσῃ τῶν θεαρέστων αὐτῆς ἀσχολιῶν. Καθ' ἣν στιγμὴν αὐτὴ καταγίνεται εἰς ποικίλας οἰκογενειακὰς μερίμνας ἢ ἀριστο-

κράτις, φερ' εἰπεῖν, τῆς Ἀλεξανδρείας καταγίνεται πρὸς καλλωπισμὸν τῆς. Ὅποταν ἢ μὲν διευθύνῃ τὰ τοῦ οἴκου, τὰ μὲν τέκνα αὐτῆς νοθετοῦσα, τοὺς δὲ ὑπέρτερας αὐτῆς ἐνθαρρύνουσα, ἢ ἑτέρα παρασκευάζει τὸ θεοκόλτῃ καὶ τὴν ἀνθοδέσμην τῆς διὰ τὸν χορὸν. Ὅποταν ἢ πρώτη ἀγρυπνῇ πλῆσιον τοῦ βρέφους, ὅπερ περιθάλλει καὶ γαλουγεῖ, ἢ δεύτερα ἀγρυπνεῖ χειροκροτοῦσα τοὺς ἐν τῷ θεάτρῳ ἠθοποιούς. ...

ΓΝΩΜΑΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΕΡΙ ΣΥΖΥΓΩΝ.

Η ΣΥΖΥΓΟΣ.

Ὅποταν φρόνιμος ἀνὴρ μέλλῃ νὰ νυμφευθῇ, χρειάζεται συντροφόν, καὶ ὄχι τεχνίτιν ὄχι ἀπλῶς μίαν, ἥτις νὰ δύναται νὰ ζωγραφῇ καὶ νὰ παίξῃ, καὶ νὰ τραγωδῇ, καὶ νὰ χορευῇ ἀλλὰ μίαν, ἱκανὴν νὰ παρηγορῇ καὶ νὰ συμμιβουλεύῃ, νὰ συλλογίζηται καὶ νὰ σκέπτεται, νὰ αἰσθάνηται καὶ νὰ κρίνῃ, νὰ συνομιλῇ καὶ, νὰ διδάσκῃ μίαν ἱκανὴν νὰ βοηθῇ αὐτὸν εἰς τὰς ὑποθέσεις του, νὰ ἐλαφρύνῃ τὰς λύπας του, νὰ καθαρῖζῃ τὰς χαράς του, νὰ ἐνισχύῃ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ, καὶ νὰ ἀνατρέφῃ τὰ τέκνα του. Τσιαύτην γυναῖκα χρειάζεται τις ὡς μητέρα καὶ οἰκοδόποιον. Γυνὴ δὲ, ὡς ἡ πρῶτον περιγραφείσα, ἐνδέχεται μὲν ἴσως νὰ λάμπῃ κάποτε εἰς τὸν θάλαμον τῆς ὑποδοχῆς, καὶ νὰ διεγείρῃ τὸν θαυμασμὸν τῶν μετ' αὐτῆς συναναστροφόμενων ἀλλ' ὡς βροῦθὸς τοῦ συζύγου τῆς, καὶ ἀνατροφεὺς τῶν τέκνων τῆς, δὲν ἀξίζει τίποτε.

Τὸ πρῶτον καθήκον τῆς συζύγου.

Τῆς γυναικὸς ἡ πρώτη καὶ πλέον ἀξιόλογος ἀρετὴ εἶναι ἡ πραότης. Γεννηθεῖσα νὰ ὑπακούῃ ὄν τὸσον ἀτελὲς, ὅσον ὁ ἀνὴρ, πολλάκις πλήρης κακιῶν καὶ πάντοτε πλήρης ἐλλείψεων, ὀφείλει νὰ μανθάνῃ πρῶτον, ὥστε καὶ αὐτὴν τὴν ἀδικίαν νὰ ὑποφέρῃ, καὶ κα-

κοποιομένη παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς νὰ μὴ γογγύζῃ. Ὅχι γὰρ ἐκείνου, ἀλλὰ χάριν αὐτῆς, ὀφείλει νὰ ἦναι πραεῖα. Ἡ κακὴ διάθεσις καὶ τὸ πείσμα τῶν γυναικῶν ποτὲ ἄλλο τι δὲν ἐπιφέρουσιν εἰμὴ τὴν ἀξίωσιν τῶν ἰδίων τῶν βασιάνων καὶ τῆς κακῆς διαγωγῆς τῶν συζύγων των, — οἷτινες αἰσθάνονται, ὅτι μὲ τοιαῦτα ὄπλα δὲν πρέπει νὰ νικῶνται. Ὁ Θεὸς δὲν ἔκαμε τὰς γυναῖκας τὸσον ἐλκυστικὰς καὶ πειστικὰς, διὰ νὰ ἦναι στρουφῆλαι καὶ δύστροποι· δὲν ἔκαμεν αὐτὰς ἀδυνατοὺς, διὰ νὰ δεσπόζωσι· δὲν ἔδωκεν εἰς αὐτὰς τὸσον μαλακὴν φωνήν, διὰ νὰ κραυγάζωσι καὶ νὰ ἐρίζωσι· δὲν ἔδωκεν εἰς αὐτὰς χαρακτῆρας προσώπου τὸσον λεπτοῦς, διὰ ν' ἀσχημίζωσιν αὐτοὺς μὲ τὴν ὀργήν. Ὅταν ὀργίζονται, λησμονοῦσι πρὸς τί ἐπλάσθησαν· πολλάκις μὲν ἔχουσι δίκαιον νὰ παραπονῶνται, ἀλλὰ πάντοτε ἀδίκον νὰ κραυγάζωσιν, Ἐκαστος ὀφείλει νὰ διατηρῇ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἰδίου τοῦ γένους· ἀνὴρ, πολὺ πρᾶος, ἐνδέχεται νὰ καταστήσῃ αὐθάδη τὴν γυναῖκα του· ἀλλὰ τοῦλάχιστον, ἂν ὁ ἀνὴρ δὲν ἦναι τέρας, ἢ πραότης τῆς γυναικὸς κατευνάζει αὐτὸν, καὶ θριαμβεύει ἐπ' αὐτοῦ ταχύτερον ἢ βραδύτερον.

Συμβουλὴ πρὸς νέον ἀνδρόγυνον.

Μετὰ σταθερὰν ἀμοιβαίαν ἀγάπην ἱκανῶν ἐτῶν, ἔμελλον ἤδη νὰ ἐνωθῶσι διὰ τοῦ τρυφερωτάτου δεσμοῦ νέος τις, φρόνιμος καὶ θεοσεβὴς, καὶ νεανίς ἐρασιμία καὶ ἐνάρετος. Διὰ τῆς ἐπιμελείας καὶ οἰκονομίας του ὁ νέος, ὅστις προ χρόνων ἐπεστάει τὰς ὑποθέσεις ἐργαστηρίου τινός, ἠδυνήθη τόσα νὰ φυλάξῃ, ὥστε νὰ κάμῃ μικρὰν τινα ἀρχὴν τοῦ πραγματεύεσθαι διὰ ἴδιον αὐτοῦ λογαριασμὸν. Κατὰ τὴν φρόνιμον δὲ συμβουλὴν τῶν συγγενῶν καὶ φίλων του, ἐνοικίασε μικρὸν τι ἐργαστήριον, ἀλλ' εἰς ἐπωφελῆ θέσιν, καὶ ἠγύρασε μικρὰν τινα ποσότητα καλῶν εἰδῶν, ἐλπίζων ὅτι ἤθελε δυνηθῆ, προσοπικῶς καθ' ὅλα ἐπιστατῶν, εἰς μικρὰ κέρδη εὐχαριστοῦ-

μενος, καὶ ταχέως γυρίζων τὰ ὀλίγα του χρήματα, νὰ κερδίῃ τὰ πρὸς ζῶην, καὶ ν' ἀποφύγῃ τὰς περιπλοκάς καὶ τὰς στενοχωρίας, αἰτινες τοσάκις προφθάνουσι τοὺς νέους πραγματευτὰς, ὅσοι ἀνοήτως ζητοῦν νὰ κάμωσιν εὐθὺς εὐθὺς μεγάλην ἐπίδειξιν. Ἡ μετριοφροσύνη καὶ ὁ συνετὸς τρόπος, καθ' ὃν ἐμελέτα ὁ νέος νὰ κάμῃ ἐναρξιν τῆς ἀνεξαρτήτου ζωῆς του, ἐνεκρίθησαν ὀλοτελῶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς μελλονύμφου· ὅστις μετρήσας εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ τὰ ὀλίγα χρέματα ὅσα ἡ κόρη ἐκ τοῦ ἔργου τῆς εἶχε κερδήσει εἰς διάστημα πολλῶν ἐτῶν μετὰ τόκου ἐπ' αὐτῶν, προσέθηκεν ἰδιὸν του δῶρον γρόσια. . .

Ἀπέτεινεν ἀκολούθως ὁ πατὴρ λόγον πρὸς τὸ μέλλον ἀνδρόγυνον, ὡς ἐπομένως:—Φίλιτατα τέκνα, θέλω σὰς δώσω κανόνα τινὰ ὡς ὀδηγόν σας διὰ τοῦ βίου, — Ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὐρημα, εἴτις ἀρετὴ καὶ εἴτις ἐπαινος, ταῦτα λογίζεσθε.

Τέκνα μου, ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ εὐκρίνεια ἃς ἦναι ἡ βᾶσις ὅλης τῆς συναναστροφῆς σας, καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους καὶ τῆς πρὸς τὴν κοινωνίαν ἐν γένει· ποτὲ νὰ μὴ προσποιήσθε, ποτὲ νὰ μὴ καταστήσῃτε εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ ὑποκρύπτειν ὅλα τὰ λόγια καὶ τὰ ἔργα σας νὰ ἦναι σαφῆ καὶ καθαρὰ ὡς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ὁ λόγος τῆς ἀληθείας, αἱ θεόπνευστοι· Γραφαί, ἃς ἦναι τὸ κριτήριον καὶ τὸ διευθυντήριον τῆς διαγωγῆς σας· ἅπαντες οἱ σχέσιν τινὰ πρὸς ὑμᾶς ἔχοντες, ἃς ἦναι τόσον σταθερῶς πεπεισμένοι περὶ τῆς καθ' ὅλα φιλαληθείας σας, ὥστε νὰ μὴ χρειάζονται κάμμιν ἐπιβεβαίωσιν τῶν ὅσα ἀπλῶς λέγετε. Τότε δὲ, ἀλλ' ὄχι πρὶν, τότε ἐμπορεῖτε μὲ δικαίωμα ἀναμφισβήτητον ν' ἀπειτήτε φιλαλήθειαν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων, καὶ τότε μόνον ἐμπορεῖτε νὰ ἐλπίζετε ὅτι καὶ οἱ περὶ ὑμᾶς θέλουσι λάβει ὄρθας ἐντυπώσεις περὶ τῆς ἀξιολογότητος τῆς ἀληθείας. Ὅποιαδῆποτε διδασκαλία καὶ ἂν μεταδίδηται εἰς τέκνα καὶ δούλους ὡς πρὸς τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ λαλεῖν τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὴν ἀμαρτίαν τοῦ ψευδολογεῖν, πῶς εἶναι δυνατόν

εἴτε παῖς εἴτε θεράπων νὰ φοβῆται τὰ ψεύδη, ἐὰν οἱ αὐτὸν διδάξαντες γονεῖς ἢ δεσπότες ἀδιστάκτως ψευδολογῶσιν ἢ ὅπως δῆποτε παραμορφῶσιν τὴν ἀλήθειαν πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν των;

Ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια. Τοῦτο πρέπει πάντοτε νὰ ἔχητε κατὰ νοῦν, ὥστε νὰ σᾶς προφυλάττῃ ἀπὸ τὴν αἰσχρὰν ἀτιμίαν καὶ ἀδικίαν, τὴν κοινοτάτην σήμερον, — ἀπὸ τὴν συνήθειαν τοῦ ἀναδέχεσθαι βία, ἀνώτερα τῆς δυνάμεώς σας, — τοῦ ὑπόσχεσθαι ὅσα δὲν δύνασθε νὰ ἐκπληρώσητε, — τοῦ κἀμνεῖν ἐπιδείξεις, τὰς ὁποίας δὲν ἐγγυᾶται ἡ ἀληθινὴ σας κατάστασις, — καὶ τοῦ ἐμβραίνειν εἰς δαπάνης, τὰς ὁποίας ἐπὶ τέλους ἄλλοι ἀνάγκη πᾶσα νὰ ὑποφέρωσιν. Εἶθε δίκαιοι καὶ τίμιοι πρὸς ὑμᾶς αὐτούς· αἱ ἀπολαύσεις τῆς μιᾶς ἡμέρας μὴ σᾶς ἀποστερῶσι τῶν ἀναπαύσεων τῆς ἄλλης. ἤρρωσεῖτε καὶ προβλέπετε τὸ μέλλον, καὶ ἅς ἦναι πάντοτε καὶ καθ' ὅλα ἀνάλογον τὸ ἐξοδὸν σας· ὄχι ἀσυνείδητοι εἰς τὰ φορέματα, καὶ στερούμενοι τῶν ἀναγκαίων τροφῶν· ὄχι κατοικοῦντες εἰς πολυδάπανον οἶκον, καὶ μὴ ἐξαρκούμενοι εἰς ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων σας. Εἶθε δίκαιοι καὶ τίμιοι πρὸς τοὺς δανειστάς σας, καὶ ποτὲ μὴ νομίζετε ὅτι ἔχετε τὸ ἐλεύθερον νὰ δαπανᾶτε τὸ ἰδικόν των. Ἐμπροεὶ νὰ γένη κλοπὴ ἀναιδέστερα τῆς τῶν ἀσυνείδητων ἐκείνων ἐμπόρων, οἵτινες πολυτελῶς ζῶντες ἐπὶ καιρὸν ἀπὸ ξένα κεφάλαια, οἴκους ἀνεγείροντες, καὶ ἀργυρον καὶ χρυσὸν καὶ λίθους πολυτελεῖς προμηθευόμενοι, χρεωκοποῦσιν ἐπὶ τέλους πολλὰκις καὶ γηρῶν καὶ ὄρφανῶν τὸν ὄβολον κατατρώγοντες; Εἶθε δίκαιοι καὶ τίμιοι πρὸς τοὺς ὀπωσθήποτε ἐνασχολουμένους εἰς ὑπηρεσίαν σας· δίδετε εἰς αὐτοὺς τὸ δίκαιον, καὶ πληρώνετε αὐτὸ ἐν καιρῷ· «Οὐ μὴ κοιμηθῆσεται,» εἶπεν ὁ Μωϋσῆς πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας, ἀπὸ μισθὸς τοῦ μισθωτοῦ σου, παρὰ σοὶ ἕως πρωῆ.»

Ὅσα ἀγνά. Ἐὰν φυλάττητε ἀκριβῶς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ κανόνος, ὄχι μόνον αἱ πράξεις σας θέλουν εἶσθαι καθαρῶταται, ἀλλὰ καὶ τὰ χεῖλη σας οὐδέποτε θέλουνσι μᾶναι μωροὶ, ἀργοὶ, ἢ ἄσεμνοι λόγοι, καὶ τὴν

εὐκνημίαν τοῦ νοῦς σας οὐδέποτε θέλουνσι ταράξαι εἰκόνας ἀπίστοι. Μακρὰν τοῦ οἴκου σας θέλουν εἶσθαι ἐξωρισμένα τὰ ἀνακιδῆ ἄσματα, αἱ δημώδεις βωμολοχίαι, τὰ βυπαρὰ καὶ διαφθορᾶς πρόξενα ἐρωτικά συγγραμμάτια. Ὁ κανὼν αὗτος θέλει προφυλάξαι ὑμᾶς καὶ τοὺς περὶ ὑμᾶς ἀπὸ τὰ δολιχὰματα τοῦ θεάτρου καὶ τῶν ἄλλων τῆς ἀσωτίας σκηνῶν, δημοσίων τε καὶ ἰδιαιτέρων, ἐξ ὧν ἀφανίζεται ἡ καθαρότης τῆς καρδίας, ἡ ἀπαιτουμένη πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς οὐρανοῦ μακαριότητος.

Ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφημα. Ἐρασημίαν, γενναίαν, ἀφιλοκερδῆ, τρυφερὰν εὐμένειαν καρδίας καὶ διαγωγῆς πρὸς ἅπαντας ἐντέλλεται διὰ τῶν λόγων τούτων ὁ Ἀπόστολος· καὶ μακάριοι τῶντι θέλετε εἶσθαι, ἀγαπητοὶ μου, ἐὰν καταγίνησθε εἰς ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφημα! Διότι θέλετε ἀποβάλλει πᾶν ὄ,τι τραχὺ, πικρὸν, χαμερπές, μισητὸν ἢ δυσάρεστον· εἰς τὸν χαρακτῆρά σας θέλει φανεῖσθαι ζωσα ἡ ἠθικὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ· θέλετε ἀξιοθῆ τοῦ δικαίως πολυποθῆτον εἰς πάντα Χριστιανὸν καλοῦ ὀνόματος, καὶ εὐφημίας, καὶ παρὰ τῶν ὀλοθηρῶσων σας καὶ παρὰ τοῦ κόσμου ἐν γενεῖ.

Εἴ τις ἄρετή, καὶ εἴ τις ἔπαινος. Πᾶσαν εὐκαιρον στιγμήν ἀφιερώνετε εἰς τὴν ἐπιπόνησιν καὶ ἐκτέλεσιν ἐναρέτου τινός, φιλανθρωπικῆς, καὶ ἐπαινετῆς πράξεως· ἐκάς, ἢ δὲ ἅς ἔχη τὴν προσήκουσαν ἀναλογίαν τῆς, ὥστε τὸ ἐν «καθῆκον νὰ μὴ προσκρούῃ πρὸς τὸ ἄλλο, ἀλλὰ νὰ παριστάνῃ ὁ χαρακτῆρ σας σύμφωνον καὶ ἐλκυστικόν τι ὄλον.

Ἡ συμβουλὴ τοῦ πατρὸς δὲν ἀπέβη ματαιά· τὸ νέον ἀνδρόγονον ἐδέχθησαν εὐκρινῶς τὸν δαθέντα εἰς αὐτοὺς κανόνα· κατ' αὐτὸν ἐβάδιζον τὴν ἡμέραν, καὶ ἐπὶ τῇ βία αὐτοῦ ἐξέταζον τὸ ἐσπέρας τὴν διαγωγὴν των· διεκρίνετο δ' ἐντίμως ἡ κατοικία των ὡς σκηνὴ δικαίων, ὅπου ἠκούετο ἡ φωνὴ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς σωτηρίας.

ΦΡΑΓΚΟΙ ΚΑΙ ΜΩΡΑΙΤΑΙ

(Συνέχεια ἴδε σελ. 172.)

νηται νὰ διοικῆ τὸν ἄνδρα τῆς, πειθομένη εἰς τὰς συμβουλὰς μου. Τιμαὶ καὶ δόξα τότε θέλουνσι περιστοιχίσει τὸν γέροντα Σωτήριον καὶ ὁ υἱὸς τοῦ πτωχοῦ καὶ βακενδύτου δαλματοῦ χωρικοῦ θέλει ἀνέλθει εἰς τὰ ὑπατά τῶν ἀξιωματῶν. Θάρρος μόνον καὶ προσοχὴ καὶ τὰ πάντα εὐδοοῦνται. Ὁ Ραίμουνης με ὑποβοηθεῖ θαυμασίως καὶ ὁ Χαμάρτος ἐν ἀγνοίᾳ του ὑποτρέφει τὰς ποθεινοτέρας τῶν ἐλπίδων μου... Ἄλλ' ἄρα γε ποῦ νὰ ἦναι τώρα· ἡ ὥρα τῆς συνειτεuxeως παρήλθε καὶ αὐτὸς ἀκόμη δὲν ἐφάνη. (εἰσέρχεται ὁ Ραίμουνης).

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ καὶ ΣΩΤΗΡΙΟΣ.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ὅσονοῦπω ἔρχεται.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Πῶς! ὁ Ραίμουνης!

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ναί! αὐτός! ὁ Χαμάρτος εὐρίσκαται εἰς τὴν οἰκίαν σου συνομιλῶν μετὰ τῆς θυγατρὸς σου. (ὦ! διατί νὰ τὸν ἀκολουθήσω!).

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Εἶναι εἰς τὴν οἰκίαν μου;

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ναί! ἀλλὰ θὰ εἴθῃ τώρα, διότι ἤκουσα αὐτὸν νὰ τὸ λέγῃ εἰς τὴν Ἑλένην· τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκδρομῆς σου;

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Θυμάσιον! Ἐκολούθησα κατὰ γράμμα τὰς ὁδηγίας σου καὶ ἐπέτυχον. (οἰγή)

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ἀπόψε γίνεται ἡ πρώτη συνεδρίασις τῶν συνωμοτῶν;

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ναί!

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Πρέπει λοιπὸν νὰ με συστήσης ἐνθέρμως εἰς τὸν Χαμάρτον διότι προτίθεμαι νὰ συμμετάσχῃ τῆς συνωμοσίας.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Θὰ συμμετάσχῃς;

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Βεβαίως ἵνα παρεμποδίσω τὴν τυχὸν πρόσδόν τῆς. Ἄλλ' ἰδοὺ καὶ ὁ Χαμάρτος ἐρχόμενος... ἃ! εἶναι καὶ ἡ Ἑλένη. Πρέπει νὰ ἐπαγγελθῆς τὸν εἰσηγητήν.. (εἰσέρχονται οἱ ἀναφερθέντες.)

ΣΚΗΝΗ ΙΑ'.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ, ΣΩΤΗΡΙΟΣ, ΕΛΕΝΗ και
ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

ΕΛΕΝΗ

Ω! τόν καλόν μου πατέρα!

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Κόρη μου!

ΕΛΕΝΗ

Ἦλθες λοιπόν; . . ἤκουσα παρὰ τοῦ Χαμαρέτου ὅτι τόν περιέμενες ἐδῶ καὶ ἔσπευσα νὰ προέλθω ἵνα σέ ἐναγκαλισθῶ λεπτά τινα ἀρχήτερον. . . Ἀλλὰ δεξιῶσού καὶ τόν φίλον Λέοντα ἐπανεληθόντα καὶ αὐτὸν μόλις σήμερον ἐκ τοῦ ταξιδίου του.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Καλῶς ὤρισας, τέκνον μου. Τίνεα φέρεις;

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Πλὴν . . .

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ἦ Ἐλένη δὲν εἶναι ξένη . . .

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Ω! . . .

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ὅσον δὲ διὰ τὸν Ῥαίμουndon σοὶ συνιστῶ ἓνα νέον ὄπαδόν σου.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ὅστις ἀνεκάλυψεν ἐσχάτως τὴν καταγωγὴν του.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Πῶς; ὁ Ῥαίμουndon;

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ναὶ ὁ Ῥαίμουndon ὅστις φρονιμώτερός σου ἐπέζητησε θεοῖν ἰσχυρὰν παρὰ τοῖς Φράγχοις ἵνα ἐκεῖθεν βοηθῆ ἀποτελεσματικώτερον τοὺς ἀδελφούς του. Ἀλλ' ἤδη ὅποτε τὸ προσώπειον μέλλει νὰ πέσῃ οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχουν ἀνάγκην τοιαύτης πολιτικῆς καὶ ἀπόψε ἀφανδὸν θέλω ἀποκηρύξει τοὺς Φράγκους.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Ἔστω, σέ δέχομαι. Ἐὰν ἦσαι προδότης οἱ Ἕλληνες εἶναι ἔτι ἰσχυροὶ ἵνα σέ τιμωρήσωσιν· ἐὰν ὄχι, εἰς βραχίων προστιθέμενος ἔτι καὶ γνώσεις ἐπὶ τῶν ἐχθρῶν μας προσφερόμενοι εἶναι πολὺ τιμοί, (Ἐπὶ μιᾶς τῶν κορυφῶν τοῦ ἄνωθεν φαινομένου ὄρους Ὡλένου ἀνάπτεται πυρὰ τις ἣτις φωτίζει τὴν σκηνὴν, τοῦ σκότους ἐπιχυθέντος ἤδη ἐνεκα τῆς προσεγγίσεως τοῦ λυκόφωτος.) Σωτήριε, ἡ βῆσις τῆς ἐπιχειρήσεώς μας ἀσφαλίζεται ἐκ τῶν προτέρων παντοῦ ὅπου ἐπορεύθην, παντοῦ αἰ ἀπόπειραί μου ἐστέφθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας· ὁ λαὸς ἡμῶν, ὁ μετανοήσας ἤδη καὶ ἐξαγνισθεὶς ἐν τῇ δουλείᾳ, ὁ ἐπιθυμῶν πυρετωδῶς τὴν ἐλευθερίαν, ἐννοήσας ἤδη τὰ θεῖα προσόντα τοῦ οὐρανοῦ τούτου δώρου, σύσσωμος ἤρχισε νὰ ἀνεγείρηται ἐκ τοῦ βαρέως ληθάργου εἰς ὃν ἐβυθίσθη. Ἀπό

ἐξαμηνίας ἤδη ὑπόκωφος κίνησις ἤρχισε νὰ τελεῖται ἐν τῷ λαῷ τούτῳ· ἡ κίνησις αὕτη ὑποκινήθησα καὶ ὑπὸ τῶν τελευταίων αἰσchrῶν πιέσεων ἐπισπεύδει τὸ ἔργον ἡμῶν· ἡ Ἐλευθερία, ἡ θεότης αὕτη ἣτις ἀνεδείξεν εἰς τὸ παρελθὸν τοὺς θνητοὺς ἡμιθέους, φαίνεται ὅτι ἀνεμνήσθη τῆς ἀρχαίας αὐτῆς διαμονῆς καὶ ἤρχισε νὰ κατέρχεται εὐθὺ ἀπὸ τῶν οὐρανοσκεπῶν νεφῶν εἰς τοὺς βουνούς τῆς Πελοποννήσου ἐντὸς ὀλίγου γέρον Σωτήριε, οἱ Ἕλληνες τῆς Πελοποννήσου μία καρδία, μία ψυχὴ, ἐν σῶμα ἀπὸ τῶν βουνῶν τοῦ Ὡλένου μέχρι τῶν κορυφῶν τοῦ Ταῦγέτου, ἐξεγειρόμενοι θέλουσι καταβάλλει τὰ πρῶτα θεμέλια τοῦ μνημείου τῆς Ἑλληνικῆς δόξης.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Εὔγε, γενναῖέ μου Χαμάρετ!

ΕΛΕΝΗ

Ἦ πατρίς μας δὲν θὰ ὑποδουλωθῇ ποτὲ, ἐὰν κέκτηται πάντοτε πολίτας ὡς σέ.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Ναὶ, πάτερ μου! τὰ σχέδιά μας στεφθήσονται ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας· ἡ ἀφίξις τοῦ Καμπανίτου ὑποβοηθῆθαι θαυμασίως τὰ σχέδιά μας· μάτην ὁ Βιλλαρδουίνος πειραθήσεται ν' ἀνισταθῇ! καταπολεμούμενος ὑπὸ τῶν δύο ἐξωσθήσεται εὐκόλως παρακολουθούμενος ὁμως ἐκ τοῦ σύνεγγις ὑπὸ τοῦ Καμπανίτου ὅστις ταχέως καταβλήθησεται ὑφ' ἡμῶν. Ἦ ὥρα προσεγγίζει, ὦ φίλοι! ὅλοι οἱ ὑφ' ἡμῶν ἐξεγερθέντες στρατοὶ δὲν περιμένουσιν ἢ ἐν μόνον νεῦμα ὅπως ἐξορμήσωσιν ἐπὶ τοὺς πιεστάς αὐτῶν, περι-

μένουσι κρυπτόμενοι ἐντὸς τῶν φάραγγων καὶ δασῶν ἐνῶ ὁ ἐν ταῖς πόλεσι λαὸς βασανιζόμενος παντοιοτρόπως ὑπὸ τῶν ἵπποτων, ἐξεγερθήσεται καὶ αὐτός λάθρος καὶ ἀκάθεκτος κατὰ τῶν κυρίων του. Ἦ ὥρα τοῦ πρὸς ἐξέγερσιν σημείου τούτου ἀπόψε ἀποφασισθήσεται· ἅπαντες οἱ ἐνδοξοὶ ὀπλαρχηγοί, οἱ τὰ πρῶτα ὀνόματα φέροντες ἡγέται τῶν ἐλευθεροφρόνων θέλουσι συνέλθει ἅπαντες ἀπόψε ἵνα συσκεφῶσι περὶ τοῦ πρώτου κινήματος. Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἅπαντες διὰ τῆς κλαγγῆς τῶν ὄπλων καὶ τοῦ πανελληνίου συνθήματος χαιρετήσωμεν ἐνθεοὶ τὴν θεὰν ἐλευθερίαν κατερχομένην εἰς ἡμᾶς.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Καὶ ποῖον εἶναι τὸ σύνθημα;

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Ἦ πυρὰ ἣτις καίει ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Ὡλένου, εἶναι ὁ ἀνατελλὼν ἥλιος τῆς ἐλευθερίας μας. Τώρα διαλυθῶμεν· ὕπαγε σύ εἰς τοῦ Βιλλαρδουίνου καὶ ἐκφράσον αὐτῷ τὸ νέον σύμβολον τῆς πίστεώς σου, κατόπιν δὲ σέ περιμένωμεν εἰς τὸ ἐρημοκλήσιον τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ! (ἀπέρχεται μετὰ τοῦ Σωτηρίου καὶ τῆς Ἐλένης.)

ΣΚΗΝΗ ΙΒ'.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ μόνος

Ὁ κακός μου δαίμων λοιπὸν μὲ ὤθησε νὰ ἀκολουθήσω τὸν Χαμάρετον! Ἄ! ἀγαπῶνται! Ἄ! ὁ εἰς λατρεύει τὸν ἄλλον καὶ ὁ Ῥαίμουndon μακρόθεν θὰ ἴσταται νὰ τοὺς θεωρῇ! Αἱ λαμπάδες

τοῦ ὕμεναίου σου, εἶπες, Χαμάρετς, δὲν θ' ἀργήσωσι ν' ἀνάψωσι, καὶ ἐγὼ οὐ λέγω ὅτι αἱ λαμπάδες τῆς ταφῆς σου μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἢ θὰ ἀνάψωσιν ἢ ὅλη ἡ γῆ πρέπει νὰ καθῆ! 'Πούχει, 'Ελένη, καὶ ἀντὶ τοῦ Χαμαρέτου ἐγὼ θὰ σὲ σφίξω εἰς τὴν θερμὴν ἀγκάλην μου! Θὰ προσκολληθῶ εἰς τὴν συνομωσίαν σου, Χαμάρετς, καὶ ἐκεῖ θὰ κατορθώσω τὸν πόθον μου. Σύνεσις μόνον καὶ ὑποκρισία καὶ τὰ πάντα ἐπιτύγγάνουσιν. Τὸ μέλλον δὲ θὰ δεῖξη ἐὰν ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ Χαμαρέτου, ἢ κενοδοξία τοῦ Σωτήριου, ἢ τὰ σχέδια τῆς φιλοδοξίας καὶ τοῦ ἔρωτός μου θέλουν ἐπιτύχει.

(ἀπερχομένου αὐτοῦ βιαίως καταπετάννυται ἡ αὐλαία.)

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ἡ αὐλικὴ σκευωρία καὶ ἡ συνομωσία τῶν Ἑλλήνων.

ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑ Β'.

Ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Βιλλαρδουίνου αἰθουσα πολυτελής· κατὰ μῆκος τῆς αἰθούσης κίονες σχηματίζοντες στοάν, ἐν ἧ αἰρομένης τῆς αὐλαίας διαφαίνονται περιπατοῦντες διάφοροι ἵππῳται. Δεξιόθεν εἰσοδος, ἀριστερόθεν θύρα κρυπτή. Ἐκατέρωθεν τῶν κίωνων περιπετάσματα πολύχρωα μεμβράσεις κυανᾶς καὶ λευκᾶς.

ΣΚΗΝΗ Α'.

ΑΙΜΙΛΙΟΣ καὶ ΕΥΤΥΧΙΑ

ΕΥΤΥΧΙΑ

Μοὶ διηγήθης, Αἰμίλιε, τὰ κατὰ τὴν πρωϊνὴν ὀχλαγωγίαν καὶ ὅτι κατεδιώχθης καὶ σὺ κατόπιν. Πλὴν δὲν με εἶπες καὶ τὸ ὄμμα τοῦ σωτήρός σου;

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

Ναί! ὦφειλον νὰ σᾶς τὸ εἶπω ἵνα τοῦλάχιστον ἐκφράσω τὴν πρὸς τὸν σωτήρᾶ μου ἀπεριόριστον εὐγνωμοσύνην μου, ἵνα εἶπω ἔτι ἀπαξ ἐμπροσθεν ὑμῶν τῆς εὐγενοῦς καὶ γειναιόφρονος τὸ τί αἰσθάνομαι δι' αὐτόν· συνεδεσμένη πάντοτε μετ' αὐτοῦ διὰ δεσμῶν φιλίας, ἤδη ὁμως ἡ ζωὴ μου εἶναι εἰς χεῖρός του. Δι' αὐτόν, κυρία, θὰ δώσω εὐχαρίστως τὸ ἡμῖσι αὐτῆς ἐνῶ τὸ ἕτερον ἡμῖσι ἐπιφυλάττω δι' ὑμᾶς τὴν εὐεργέτριαν καὶ προστάτριάν μου, δι' ὑμᾶς ἦν νὰ ὑπηρετήσω ἐσώθην, εὐδοκία τοῦ Θεοῦ.

ΕΥΤΥΧΙΑ

Καὶ τίς εἶναι ὁ σωτήρ σου;

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

Ὁ Χαμάρετος.

ΕΥΤΥΧΙΑ

Ὁ Χαμάρετος! . . . Ἄ, τώρα ἐννοῶ πληρέστατα τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνθουσιασμόν σου. (εἰσέρχεται ὁ Ροῖμοῦνδος ἐκ τοῦ βάθους)

ΣΚΗΝΗ Β'.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ, ΕΥΤΥΧΙΑ καὶ

ΑΙΜΙΛΙΟΣ.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Τί ἐννοεῖς πληρέστατα, Εὐτυχία;

ΕΥΤΥΧΙΑ

Ἄ! ὁ ἀδελφός μου! σὺ θὰ γνωρίζεις κάλλιον, Γαίμοῦνδε!

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Τί;

ΕΥΤΥΧΙΑ

Τὴν ὑπὸ τοῦ Χαμαρέτου διάσωσιν τοῦ Αἰμιλίου.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Πῶς, Αἰμίλιε; ὁ Χαμάρετος ἦτο ὁ σωτήρ σου;

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

Ναί.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Οὕτω λοιπὸν ὁ Χαμάρετος σοὶ ἔσωσε τὴν ζωὴν. Δεσμοὶ εὐγνωμοσύνης λοιπὸν θὰ με συνδέουν εἰς τὸ ἐξῆς μετ' αὐτοῦ, ἐνῶ δεσμοὶ τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς φιλίας θὰ με ἐπιτάττουν ἵνα ἦμαι πάντοτε πλησίον του.

ΕΥΤΥΧΙΑ

Πῶς τί εἶπες;

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Τί εἶπον! Ἴδου, ἀκουσον, Εὐτυχία! Ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ταύτης ἐγκαταλείπομεν τὸ μέγαρον τοῦτο! δὲν ἀρμίζει εἰς τὰ σχέδιά μου νὰ καθῆμαι ἐτιπλίον παρὰ τῷ Βιλλαρδουίνῳ. Εἰξεύρεις τοὺς φιλοδόξους σκοπούς μου, Εὐτυχία! σοὶ τοὺς διηγήθην ὅλους καὶ ἐνίστε καὶ σὺ αὐτὴ διὰ τῶν συμβουλῶν σου με ἐνεθάρρυνες.

ΕΥΤΥΧΙΑ

ὦ! διατί ἀνακαλεῖς εἰς τὴν μνήμην τὸν θλιβερόν ἐκείνον χρόνον! κάλλιον δι' ἐμὲ νὰ μὴ ὑπῆρχον οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Σιώπα, Εὐτυχία! διότι ὅ,τι λέγεις τώρα μοὶ ἐμπνέεις ὑποψίας περὶ τῆς πίστεώς σου. Ἀδελφῆ μου, με γνωρίζεις καὶ εἶναι περιττὴ πᾶσα ἀντιλογία! (σύρων αὐτὴν πρὸς τὰ παρασκήνια) Ἀπόψε θὰ φύγωμεν ἐδῶθεν! θὰ κατοικήσωμεν εἰς τοῦ γέροντος Σωτηρίου. Οἱ Ἕλληνες ἐπαναστατοῦσι καὶ εἶμαι εἰς τῶν ἀρχηγῶν τοῦ κινήματος. Μὴ λησμόνει, Εὐτυχία, τὸ σύμβολόν μας, ἐφ' οὗ τὰ θέμεθλα τῆς ὑπάρξεως ἀνηγείραμεν: Διαίρει καὶ βασιλεύει! τὸν Βιλλαρδουίνον περιμένω ἀπόψε, ἵνα δικαιολογήσω δι' ἐνός ἀποτόμου κινήματος τὴν φυγὴν μου ταύτην, διότι ἡ θέσις μου εἶναι πλησίον τῶν Ἑλλήνων δεστικῶν καὶ ἀν νικήσῃ. Μὲ ἐννοεῖς;

ΕΥΤΥΧΙΑ (δειλῶς)

Ναί! . . . (ὦ Χαμάρετς, Χαμάρετς!)

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ἄφοῦ μὲ ἐννοεῖς λοιπὸν πρέπει νὰ μὲ ὑπακούσῃς. Μίσος κηρυττόμενον ἀναφανδὸν κατὰ τῶν Φράγκων, καὶ προσποιητὴ συμπάθεια πρὸς πᾶν ὅ,τι ἑλληνικὸν θέλουν ἐπιούρει ἐφ' ἡμᾶς τὴν συμπάθειαν τῶν Μωραϊτῶν καὶ ἀσφαλίσαι ἐκ τῶν προτέρων τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν μου. Ἐχω πολλὰ, πολλὰ νὰ σὲ εἶπω, Εὐτυχία, ἀλλὰ δὲν εἶναι τῶρα καιρὸς. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Σωτηρίου ὅπου θὰ διαμένωμεν εἰς τὸ ἐξῆς, ἐκεῖ θέλω σοὶ διηγηθῆ ἅπαντα... Αἰμίλιε, ὑπαγε καὶ εὗρε τὸν Βιλλαρδουῖνον, εἰπέ δὲ αὐτῷ ὅτι ἔχω ἀνάγκην μυστικῆς συνομιλίας μετ' αὐτοῦ καὶ νὰ κατορθώσῃ νὰ μὲ εὗρῃ. Μετὰ ταῦτα προσπάθησον νὰ κοινοποιήσῃς εἰς τοὺς Φράγκους τὴν στάσιν τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν δ' ἀσυσίν σου ὑπὸ τοῦ Χαμαρέτου καθ' ὅλας τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας. Ἐπιθυμῶ ὅπως οἱ τύραννοι τοῦ Μωρέως μάθωσι πῶς φέρονται κατ' αὐτὰς οἱ ὑπήκοοί των, ὑπαγε! (ὁ Αἰμίλιος ἀπερχεται) Καὶ τώρα, καλὴ μου ἀδελφὴ! ἄς ὁμιλήσωμεν ἐν ἐκτάσει καὶ περὶ ἡμῶν τὸν Σωτήριον καὶ τὸν Χαμαρέτον εἰδοποιήσα πρὸ ὀλίγου περὶ ὧν σὲ εἶπα, καὶ ἀπερχόμενον ὁ Σωτήριος μὲ παρεκάλεσεν ἵνα ἐν τῇ οἰκίᾳ του διαμείνωμεν εἰς τὸ ἐξῆς;...

ΕΥΤΥΧΙΑ (ζωηρῶς)

Ὁ Χαμαρέτος ἔχει εἶδῃσιν τούτου;

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Μάλιστα!... διατὶ ἐρυθρία! Εἰπέ μοι, Εὐτυχία...

ΕΥΤΥΧΙΑ

Ἐρχονται οἱ αὐλικοὶ!

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

ὦ! κατηραμένοι!

(εἰσέρχονται ἐκ τοῦ βάθους αὐλικοί μετὰ κυριῶν.)

ΣΚΗΝΗ Γ.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ ΕΥΤΥΧΙΑ, ΕΔΟΥΑΡΔ.

ΡΟΛΑΝΔΟΣ, ΕΙΣ ΙΠΠΟΤΗΣ

ΑΥΛΙΚΟΙ, ΚΥΡΙΑΙ.

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ

Ὁ ἄρχων Ῥαῖμουνδος μετὰ τῆς ἀδελφῆς του! Εἰς τὴν βασιλίσειαν τῆς ἑορτῆς ἐπιτρέπεται νὰ κλειεταί εἰς αἰθουσάν τινα μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς;

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Πῶς εἶπατε, Ἐδουάρδε; βασιλίσεια τῆς ἑορτῆς; ἢ δὲν ἤκουσα καλῶς;

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ

Ὅχι, δὲν ἠπατήθητε!

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Καὶ τίς εἶναι ἡ βασιλίσεια τῆς ἑορτῆς;

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ

Ἡ ἀδελφὴ σας.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ἡ ἀδελφὴ μου βασιλίσεια τῆς ἑορτῆς!... καὶ χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζω ἐγώ; δύνασθε νὰ μοὶ ἐξηγήσητε αὐτὸ τὸ δυσεξήγητον;

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ

Καὶ ἐν τούτοις εἶναι ἀπλούστατον! ὁ Βιλλαρδουῖνος δὲν ἔκαμεν αὐτὴν τὴν ἐκλογὴν, ἐξ ἐναντίας, ὅτε τὸν ἐρωτήσαμεν ποία θὰ ἦτον ἡ βασιλίσεια τῆς ἑορτῆς ταύτης: Δὲν εἰξέβρω, μᾶς εἶπεν, δὲν ἐξέλεξα καμμίαν! εἰς ὑμᾶς ἀπόκειται νὰ ποιήσητε τούτο. Ἡμεῖς δὲ συνεννοηθέντες ὁμοφώνως ἐξελεξάμεθα τὴν χαριτόβρυτον ἀδελφὴν σας, καὶ ἤδη καταθέτομεν, — ἐάν μᾶς ἐπιτρέψητε τούτο, ἄρχον Ῥαῖμουνδος, — πρὸ αὐτῆς τὸ θυμίαμα τῆς εὐσεβοῦς ἡμῶν λατρείας.

ΕΥΤΥΧΙΑ

Ἡ πρότασίς σας εἶναι λίαν κολακευτικὴ, κύριε! καὶ ἡ νεότης μου συνεννοημένη μετὰ τῆς ἀπειρίας μου, μοὶ ἐπιβάλλει ἵνα εἶπω ὑμῖν ὅτι τὸ σκηπτρον τούτου εἶνε πολὺ βαρὺ δι' ἐμέ, διὰ τὰς χεῖράς μου.

ΕΙΣ ΙΠΠΟΤΗΣ

Αἱ χάριτες τοῦ σώματός σας, κυρία, συνεννοῦμενα μετὰ τῶν ἀνεπιτημέων τῶν τοῦ πνεύματός σας, εἰσὶν ὑπέρτεραι, εἰμὶ βέβαιος, τῆς βαρύτητος τοῦ σκηπτρου τούτου.

ΕΥΤΥΧΙΑ (μειδῶσα)

Ἐλπίζω ὁμοῦς ὅτι καὶ οἱ ὑπήκοοί μου

διὰ τῆς πειθαρχίας των θέλουν ἐλαφρώσει ἐπὶ πολὺ τὴν βαρύτητά του.

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ

Δὲν σᾶς ἔλεγον, κύριοι, ὅτι ἡ δεσποινὴς Εὐτυχία εἶναι βασιλίσεια διὰ τῆς εὐφυίας ὅπως εἶναι βασιλίσεια διὰ τῶν φυσικῶν χαρίτων. Καὶ πῶς σᾶς φαίνεται ἡ ἑορτὴ, Μεγαλειστάτη;

ΕΥΤΥΧΙΑ

Ἐρωτήσατε τὸν ἀδελφόν μου.

ΡΟΛΑΝΔΟΣ

Διαμαρτυρόμεθα, κυρία! Πῶς ἡ βασιλίσειά μας δὲν ὁμιλεῖ ἢ διὰ τοῦ στοματός τοῦ ἀδελφοῦ τῆς.

ΕΥΤΥΧΙΑ

Ἄλλ' ἡ πειθαρχία πρὸ παντός ἄλλου, σεβασμιώτατε ἐξομολογητά μου! (γενικὴ ἰλαρότης) Ἄλλως τε δικαιούται νὰ ἐρωτηθῆ οὐχὶ ὡς ἀδελφός ἀλλ' ὡς προπαρασκευαστῆς τῆς ἑορτῆς ταύτης ἵνα μάθωμέν πῶς ἐφάνη αὐτῷ τὸ ἴδιον ἔργον του;

ΡΟΛΑΝΔΟΣ

Τότε ναί, πιθόμεθα, κυρία!

ΙΠΠΟΤΗΣ

Πῶς σᾶς ἐφάνη λοιπὸν, ἄρχον Ῥαῖμουνδος;

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ἐγὼ πρέπει νὰ ἐρωτήσω ὑμᾶς, κύριοι. Πῶς σᾶς φαίνεται ἡ ἑορτὴ;

ΕΠΙΤΥΧΙΑ (παιδίωτα)

Υπὸ κοινοῦ ἀκοουθεῖτε! (ἀπερχόμενοι

διὰ τῆς σταθῆς ὧστε προμπευομένους τῆς βίτουχας μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου. ὁ Παῖθουδος ἀποχωρήσεται δεξιῶν ἐκ τῆς θύρας προβαίνει ὁ Χαρῆρετος)

ΕΚΚΗΝΗ Δ.

ΧΑΜΑΡΙΤΟΣ (ἡρώ)

Ὀσέη! Ενεβύρησα να εἴθω τω σο-

κίτησάω ἰδιότι σῆμαται τὴν μιστίω τοῦ Ροῖθουδου ἠκροσθῆν! οὐδέν να πρε-

εἰκρινῶς!... Πλῆθ ὀχι, εἰν ἀόνα τολι τοῦ Χωρητίου τὴν παύετη πειρα-

σοῦ ἀλῶντῆ κατορθῆ ν ἀνατῆν!... προδῶντων πρεσ τὴν σταθ) Αἰθεῦ

τῆς πατρίδος σου οἱ ὑπάναοι καὶ ὀη- τῆς πατρίδος σου οἱ ὑπάναοι καὶ ὀη-

σῶν εἰν ἠτῶν εἰς ἀνακτορα παύετη! Σαύναοι ἠτῶν εἰς ἀνακτορα παύετη!

Εὐαγγεῖοι θὰ εὐωχῶντε καλῶν μετὰ ὀκτω ἠμεράσι Αἰ, Βι, Χαρῶουοι, Βιγ- γῶς σου! Εἴθε να τὸν οὐαγγεῖοι εὐ-

ρίκαται εἰς τὰ ἠώματα σου! Εἰ μελα- ρα, εἰσῆονη ὀρῶν καὶ κακοῦθιαο, πῶσον αὐτῶν ἠποδοῦμαι καὶ οὐτὶ θὰ εἰσῶ-

ρητε τὴν ὀρῶν ἠτις ἐπαύετοισι ἐπι- λῶν κητόρων σοο!

(εἰσέρχεται ὀρῶν ὁ Παῖθουδος)

(Ακοουθεῖ)

Εἶναι μετὰ τὴν τὴν ὀρῶν!

Ὀνοί

ΡΟΜΑΝΝΟΣ

Ἐνευχόμεθα εἰς τὸν κοινοῦ ἠτῆν, ὅστε τὴν ἀφῆν ἐορτάζομεν, ὅσοι ἡ δια- κηοῖς του εἶναι ἰσοῦν ἠτῆρα ὄον καὶ ἠ εορτῆ του. Τα πάντα εἶναι ἠτῆρα τοῦ διαδῶου καὶ κοινοῦ ἠτῆρα τοῦ Μιρῶος Τουαῖου καὶ Καπαυανίτου. Αἰ εἶναι Καπαυανίτην καὶ ἐνευχόμεθα τὸν ἀνεψίον του. Διατὶ εἰν ἐφθῶον εἰ:

(Με μερῶελα ἠεῖνον ἀπόψο ὁ Ποι- τῆροδοοι)

ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Ἐκκῆνη καὶ Κηροί! Ἐκκῆνη καὶ Κηροί! καὶ σοο ἀνακτινῶσκα ὅτι ἠόλον ἠ πο- ἠτικῆ τῆς διακεδῶσας οὐρητῆται ἐν τῆ αἰθοῦν τοῦ θόρου του. Εἰς εἰ ὁ ἠτῆροδοοι ἀναγορεῖας με;

ΡΟΜΑΝΝΟΣ

Ὀ Εὐαγγεῖος.

ΕΠΙΤΥΧΙΑ

Τὸ φεῖται ἀνακτιοῖ! Τὸν βρα- χίονά σοο, κηροῖ Εὐαγγεῖος. Ταο εἴχε ἠω ἠποῖτην σου.

ΒΟΥΛΑΝΝΟΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΔΑΔΗΝΗ ΚΑΙ ΤΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΑΥΤΗΣ

Ἐκθεοῖς τοῦ κ. Κ. Καπαυανου εἰς τὴν Ἀκκῆνηταν τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν γραμμάτων ἐν ἠαρίσαιο.

Ἐτικαθεῖτε πολῶσῆς τὴν ἠπειρον κατὰ τὰ τελευταία ἐτῆ εἶλον τὴν ἠθῆαν να εὐερ- ἠσῶν ἀνακαράς πρεσ ἀνευρεσῆν τοῦ μετὰ ἠν φῆσαν πῶρα τοῖς ἀρχαιοῖς ἀποκαυανῶτος ναοῦ

τῆς Δωδωνῆς, ὅστε διετῆσαι εἰσῆτι ὑποκαυ- ὀθῶν τας ἐρεῖνας τῶν περιῆνητων καὶ τῶν ἀρχαιολόγων. Εἶλον ὅε ἀνακαθῆσαι ἠεῖρη τῆς

εἰς τὸν ὀποῖον ὑπῆρχον ἀρχαία ἐπίματα, ὅτε ἔλαθον ἀρρητὴν να ἐπικεῖσθαι τὴν κοιλῶδα

τῆς Τεαροκοδοστῆς. Το ἠεῖν ἠ μετὰ τῆς Θεαυανῆας καὶ τῆς Μοσασῆας θεοῖς ταύτης

το ὅε ἠ θεα τῶν ἐν αὐτῆ ἐπικουπέων με- να καυεῖσῶν ἐπίμων ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ

ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ

ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ

ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ

ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΔΑΔΗΝΗ ΚΑΙ ΤΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΑΥΤΗΣ

Ἐκθεοῖς τοῦ κ. Κ. Καπαυανου εἰς τὴν Ἀκκῆνηταν τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν γραμμάτων ἐν ἠαρίσαιο.

Ἐτικαθεῖτε πολῶσῆς τὴν ἠπειρον κατὰ τὰ τελευταία ἐτῆ εἶλον τὴν ἠθῆαν να εὐερ- ἠσῶν ἀνακαράς πρεσ ἀνευρεσῆν τοῦ μετὰ ἠν φῆσαν πῶρα τοῖς ἀρχαιοῖς ἀποκαυανῶτος ναοῦ

τῆς Δωδωνῆς, ὅστε διετῆσαι εἰσῆτι ὑποκαυ- ὀθῶν τας ἐρεῖνας τῶν περιῆνητων καὶ τῶν ἀρχαιολόγων. Εἶλον ὅε ἀνακαθῆσαι ἠεῖρη τῆς

εἰς τὸν ὀποῖον ὑπῆρχον ἀρχαία ἐπίματα, ὅτε ἔλαθον ἀρρητὴν να ἐπικεῖσθαι τὴν κοιλῶδα

τῆς Τεαροκοδοστῆς. Το ἠεῖν ἠ μετὰ τῆς Θεαυανῆας καὶ τῆς Μοσασῆας θεοῖς ταύτης

το ὅε ἠ θεα τῶν ἐν αὐτῆ ἐπικουπέων με- να καυεῖσῶν ἐπίμων ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ

ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ

ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ

ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ

ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ ὑποκαυεῖσῶν ἀτῆνα ἠσῶντα ὑπὸ τὸ

τος εἰς τινὰ μὲν μέρη τρία χιλιάμετρα, εἰς ἄλλα δὲ μόνον ἓν χιλιάμετρον. Ἡ κοιλὰς αὐτὴ πρὸς μὲν τὸ Β. Α. χωρίζεται τῆς τῶν Ἰωαννίνων διὰ σειρὰς λόφων κατὰ μέγαρα ἀκαλλιέργητων, πρὸς δὲ τὸ Μ. Δ. κλείεται ὑπὸ τοῦ ὄρους Ὀλύτσια, τοῦ Τομάρου τῶν ἀρχαίων, οὗτος ἢ μεγαλοπρεπὴς καὶ ζωγραφικὴ κορυφὴ ἐξέχει ὄλων τῶν περὶ αὐτοῦ ὄρων.

Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Τομάρου ἀναβρῦσαι πολυάριθμοι πηγαί, ὧν τὰ ὕδατα μεταβάλλουσιν εἰς ἔλος μέρος τῆς πεδιάδος, ἧτις μεταξὺ πολλῶν πτωχῶν γαιῶν καλλιεργησίμων περιέχει καὶ τινες τερπνοὺς λιμῶνας.

Ἐν τῷ μίῳ σχεδὸν τῆς κοιλάδος τῆς Τσαρκοβίστας καὶ ἐπὶ λόφου, ὅστις ἀποσπώμενος τῆς σειρᾶς τῆς χωρίζουσας αὐτὴν ἀπὸ τὴν κοιλάδα τῶν Ἰωαννίνων σχηματίζει ἓν εἶδος ἰκρωτηρίου, κείνται τὰ ἑλληνικὰ ἐρείπια μιᾶς μικρᾶς πόλεως ἢ ἀκροπόλεως, ἐνὸς θεάτρου καὶ ἐνὸς ἱεροῦ περιβόλου.

Ἡ πόλις κειμένη ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἰκρωτηρίου τούτου εἰς ὕψος 15 ἕως 20 μέτρων ἀνω τῆς πεδιάδος, ἔχει σχῆμα ὁμοίαν σχεδὸν πρὸς τέταρτον κύκλου. Αἱ δύο πλευραὶ τῆς γωνίας ἀπὸ ἀνατολᾶς πρὸς μεσημέριαν καὶ ἀπὸ ἀνατολᾶς πρὸς βορρᾶν ἔχουσι μῆκος ἢ μὲν πρώτη 198 μέτρα, ἢ δὲ δευτέρα 168. Τὸ τρίτον δὲ ὅπερ ἐκτείνεται πρὸς τὸ Μ. Δ. καὶ πρὸς τὸ Β. Δ. ἔχει ὀλίκην ἔκτασιν 325 μέτρων καὶ ὄχυροῦται ὑπὸ 7 πύργων. Τὰ τείχη ἅτινα περικυκλοῦσι τὴν πόλιν, εἰσὶν ἑλληνικῆς κατασκευῆς καὶ ἔχουσι πάχος τριῶν μέτρων 25 ἕως 5.80 ὅλη δὲ ἢ ἔκτασις αὐτῆς διατεταμένη ὑπὸ ἑλληνικῶν τοίχων, οἵτινες μόλις φθάνουσι σήμερον μέχρι τῆς ἐπιφανείας, διαίρεται εἰς πλεῖστα τεμάχια ἀνήκοντα κατὰ πάντας πιθανότητας εἰς ἀρχαίας κατοικίας. Μικρὰ τινε δεξιαμενὴ λελαξευμένη ἐν μέρει ἐντὸς τοῦ βραχίου εἶναι τὸ μόνον οἰκοδόμημα, ὅπερ διακρίνεται μεμονωμένου ἐπαναλήψεως τῶν τοίχων.

Ἡ μόνη δὲ πύλη τῆς πόλεως ἔχουσα τεσσάρων μέτρων ἕκαστο ἐπὶ τῆς Β.

Α. πλευρᾶς, καὶ ὄχυροῦται ἑκατέρωθεν ὑπὸ δύο ὀρθογωνίων πύργων.

Κατὰ τὰς ἀνασκαφάς, τὰς ἑποίας ἐνήργησα εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως, δὲν ἠδυνήθην ν' ἀνακαλύψω οὔτε ἴχνη μεγάλου τινὸς οἰκοδομήματος, οὔτε κατεργασμένον τι ἀντικείμενον εἴτε ἐκ λίθου εἴτε ἐκ μετάλλου.

Μεσημερινοδυτικὰ τῆς πόλεως κείται τὸ θέατρον, ὅπερ ὄν ἐκ τῶν μεγαλειτέρων καὶ τῶν κάλλιον διατηρουμένων ἑλληνικῶν θεάτρων, ἐδράζεται μὲν ἐπὶ τοῦ βουνοῦ κατὰ τὴν γενικὴν σχεδὸν συνήθειαν παρὰ τοῖς Ἑλλησιν, ὑποστηρίζεται δὲ ἑκατέρωθεν ὑπὸ ἰσχυρῶν τειχωμάτων, συγκειμένων ἐκ τετραγώνων μεγάλων λίθων, οἵτινες ἀνεῖ ἀσβέστου ἢ ἄλλου μίγματος συναρμολογῶνται μετὰ πολλῆς τῆς τέχνης. Ἡ ἔκτασις τοῦ ἡμικυκλίου ἐπὶ μὲν τῆς κορυφῆς τοῦ κοίλου τοῦ θεάτρου εἶναι 188.50 μέτρα, ἐπὶ δὲ τῆς ἐπιφανείας 80.45. Τὸ ὕψος αὐτοῦ κατὰ λοξὴν διεύθυνσιν εἶναι 45 μέτρα, διαίρεται δὲ ὑπὸ στοᾶς εἰς δύο ἀνισα μέρη, ὧν τὸ ἀνώτερον ἔχει μόλις τὸ ἡμισυ ὕψος τοῦ κατωτέρου.

Μολονότι τὸ ὅλον οἰκοδόμημα διατηρεῖται ἀρκούντως ἐν καλῇ καταστάσει, οὐχ ἦτον ὁ ἀκριβὴς προσδιορισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βαθμίδων ἀποβαίνει δύσκολος ἕνεκα τῆς καταπτώσεως τῶν λίθων, ἐξ ὧν συνέκειντο, ἀποτελούντων συγκεχυμένους σωρούς καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν ἔκτασιν τοῦ κοίλου. Ἐξ ὧν ἠδυνήθην νὰ καταμετρήσω, ὑπέθετο ὅτι αὐταὶ ἀνέρχονται εἰς 49, ὧν τὰς τρεῖς τελευταίας εὔρον ὑπὸ τὴν γῆν. (1)

Τοῖχος σχήματος ἡμικυκλίου κείμενος εἰς ἀπόστασιν 1.50 μέτρον ἀπὸ τῆς τελευταίας

(1) Ὁ Λήκ (Leec Trav in North Greece. Tom. I. pag. 265) λέγει ὅτι ὑπάρχον δύο στοαὶ χωρίζουσι τὸ κοῖλον εἰς τρία μέρη καὶ 85 μέχρις 66 βαθμίδες. Νομίζω ὅμως ὅτι ἠπατήθη εἰς τὴν καταμέτρησιν τοῦ ταύτην ἕνεκα τῆς καταστάσεως εἰς ἣν εὑρίσκονται οἱ τὰς βαθμίδας ἀποτελοῦντες λίθοι.

βαθμίδος χωρίζει τὸ κοῖλον ἀπὸ τῆς ὀρχήστρας. Ὁλόκληρον δὲ τὸ ἐμβαδὸν τῆς τε ὀρχήστρας καὶ τῆς σκηνῆς ἀποτελεῖ σήμερον ἀγρὸν καλλιεργούμενον, ὃν ἀνέσκαψα εἰς βάθος 4 μέτρων περίπου. Ἐν αὐτῷ ἐκτός τοῦ ἐπιπέδου τοῦ τοίχου, ὅστις χωρίζει τὸ κοῖλον τῆς ὀρχήστρας, εὔρον ὡσαύτως ἐν μὲν τῇ δυτικῇ ἄκρῃ τῆς σκηνῆς ὑπόγειον οἰκοδομήν, ἐν δὲ τῇ ἀνατολικῇ τὰ ἐρείπια ἀρχαίας πόλεως.

Τὸ ὑπόγειον οἰκοδόμημα εἶναι στρογγύλον πλακόστρωτον θωματίον κείμενον εἰς βάθος 16 μέτρων ὑπὸ τὴν σημερινὴν ἐπιφανείαν. Ἐκτός τῆς ὀπῆς (ἐχούσης περιφέρειαν 2 μέτρων), διὰ τῆς ὀπίσθας καταβαίνει τις ἐν αὐτῷ, οὐδεμίαν ἄλλην εὔρον συγκοινωνίαν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ θεάτρου, καὶ δὲν δύναμαι ν' ἀποφανθῶ ἂν τὸ θωματίον τοῦτο ἐχρησίμευεν εἰς παρασκευὴν μηχανῶν τινῶν ἀναγκαίων διὰ τὰς παραστάσεις τοῦ θεάτρου, ἢ ἂν ἦτο δεξαμενὴ τι.

Τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως τῆς κειμένης ἐπὶ τοῦ τοίχου, ὅστις ἐχώριζε τὴν σκηνὴν τοῦ παρασκηνίου, εἰσὶ καλῶς κατεργασμένα καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐποχὴν. Τέσσαρες κίονες ἰωνικοῦ ρυθμοῦ κοσμοῦσιν ἑκατέρωθεν τὰς παραστάδας αὐτῆς.

Οἱ τοῖχοι οἵτινες περιέκλειον τὴν σκηνὴν δὲν σώζονται πλέον, καὶ δὲν ἠδυνήθην νὰ προσδιορίσω μετὰ θετικότητος τὴν ἔκτασιν καὶ τὸ σχῆμα αὐτῆς.

Ὁ ἱερός περιβόλος κείται πρὸς ἀνατολὰς τοῦ θεάτρου καὶ Μ. Α. τῆς πόλεως, δύναται νὰ διαίρεθῇ εἰς δύο μέρη—τὸ βορειοδυτικόν, εὑρισκόμενον ἐπὶ τῆς τελευταίας κλιτύος τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ ἡ πόλις, καὶ ὅπερ θέλω διακρίνει διὰ τοῦ ὀνόματος Περιβόλος τοῦ ναοῦ, καὶ τὸ μεσημερινοανατολικόν ἐκτείνόμενον ἐπὶ τῆς πεδιάδος καὶ ὄπισθον χάριν εὐκολίας θέλω ὀνομάσει Τέμενος.

Ὁ περιβόλος τοῦ ναοῦ περικλείεται Μ. Δ. ὑπὸ τοῦ θεάτρου, Β. Δ. ὑπὸ τοῦ τοίχου τῆς πόλεως καὶ Β. Α. ὑπὸ ἑτέρου ἑλληνικοῦ τείχους. Ἐχων δὲ μῆκος 200 μέτρων, πλάτος δὲ 90 κατὰ μέσον ὄρον, περιέχει τρία κτίρια, τῶν ὁποίων τὰ τείχη νῦν φθάνουσι μόλις μέχρι τῆς ἐπιφανείας.

Τὸ πρῶτον εἶναι ὁ ναὸς τοῦ Διὸς, ὅστις ἔχων μῆκος 40 μέτρων καὶ πλάτος 20. 50 μεταποιήθη βραδύτερον εἰς χριστιανικὴν ἐκκλησίαν. Τὰ λείψανα τῶν ἑλληνικῶν τοίχων συγχέονται ἐνταῦθα μετὰ τοίχων μεταγενέστερον κατεσκευασμένων ἐκ μικρῶν λίθων καὶ ἀσβέστου. Καθίσταται δὲ δύσκολον ν' ἀποφανθῇ τις ἂν οἱ τὴν ἐκκλησίαν οἰκοδομήσαντες διετήρησαν τὰς διαφόρους διαίρεσεις τοῦ ἀρχαίου ναοῦ. Αἱ ὑπάρχουσαι ὅμως διαίρεσεις δύναται μετὰ πολλῆς πιθανότητος νὰ θεωρηθῶσιν ὡς δαικνύουσαι τὴν θέσιν τοῦ προναοῦ, τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ ὀπισθοδόμου. Ἐντὸς τῶν ἐρειπίων τούτων εὑρέθησαν διασκορπισμένα εἰς βάθος τριῶν μέτρων περίπου πλεῖστα ἀναθήματα, πολλὰ τεμάχια ἐπιγραφῶν ἐπὶ πλακῶν ἐξ ὀρειγάλκου, χαλκοῦ καὶ μολύβδου καὶ μεγάλη τις ἐπιγραφή ἐπὶ λίθου.

Τὸ δεύτερον κτίριον κείμενον Μ. Δ. τοῦ ναοῦ εἰς ἀπόστασιν 10 μέτρων περίπου εἶναι ὅλως ἑλληνικῆς κατασκευῆς καὶ ἔχει σχῆμα σχεδὸν τετραγώνον 19.50 μετρ. ἐπὶ 14. Ἐσωτερικῶς ὑπάρχουσι τέσσαρες τοῖχοι διαίρουντες αὐτὸ εἰς διάφορα μέρη, ἅτινα δύναται τις νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς δύο ὀρθογώνια θωματῖα καὶ τρεῖς διαδρόμους.

Εἰς ἀπόστασιν 48 μέτρων περίπου πρὸς δυσμὰς τοῦ δευτέρου κείται τὸ τρίτον κτίριον τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ, ἔχων σχῆμα τραπεζοειδὲς καὶ ἔκτασιν 42.50 μέτρων ἐπὶ 30. Δὲν ἠδυνήθην νὰ εὔρω διαίρεσιν τινὰ ἐντὸς τοῦ κτιρίου τούτου, ὅπερ γέμει μεγάλων λίθων. Εὔρον ὅμως ἐν αὐτῷ κλίμακα συγκειμένη ἐκ τεσσάρων βαθμίδων, ἧτις δαικνύει ὅτι τὸ ἔδαφος αὐτοῦ ἦτο χθαμαλότερον κατὰ 0.60 μέτρα τοῦλάχιστον τοῦ ἐδάφους τῶν δύο προηγούμενων κτιρίων.

Μοὶ εἶναι δύσκολον νὰ ὀρίσω μετὰ τινος θετικότητος τὴν χρῆσιν τῶν δύο τελευταίων κτιρίων. Μοὶ φαίνεται ὅμως πιθανόν ὅτι ἐχρησίμευσεν ὡς χώρος περιέχων τινὰ ἐκ τῶν προφητικῶν μέτων, ἅτινα μετεχειρίζετο τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης. Ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ θέσις καὶ τὸ σχῆμα αὐτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ πολλὰ νομίσματα εὑρεθέντα ἐν τῷ πρώτῳ καὶ πολλὰ λείψανα διαφόρων ἔργων ἐξ ὀρειγάλκου

ἀνακαλυφθέντων ἐν ἀμφοτέροις δύνανται, νομίζω, νὰ χρησιμεύωσι πρὸς ὑποστήριξιν τῆς εἰκασίας μου ταύτης.

Ὁ περίβολος τὸν ὁποῖον ὠνόμασα Τέμενος κείται χθαμαλωτέρων κατὰ 4 μέτρα περίπου καὶ Α. Μ. τοῦ περιβάλλου τοῦ ναοῦ. Ἐχὼν κατὰ μέτρον ὄρον μῆκος 110 μέτρων καὶ πλάτος 105 περικλείεται ἐκ τριῶν μερῶν ὑπὸ ἐλληνικῶν τοίχων. Οἱ τοῖχοι δὲ οὗτοι ὡς περ καὶ οἱ ἀνηκόντες εἰς τὰ ἐν τῷ τεμένει κείμενα κτίρια εἰσὶν ἐλληνικῆς κατασκευῆς καὶ μόλις φθάνουσι μέχρι τῆς ἐπιφανείας. Ὀλίγα δὲ μόνον τμήματα αὐτῶν κείμενα Μ. Δ. σώζουσι εἰσέτι καὶ ἔτι ὕψος 4 μέτρων περίπου ἀνω τοῦ ἐδάφους.

Ἐπὶ τῆς βορειοδυτικῆς πλευρᾶς ὑπάρχει κτίριον σχήματος πολυγώνου λιαν ἀνωμάλου καὶ ἔχον μῆκος 35 μέτρων κατὰ μέσον ὄρον καὶ πλάτος 25. Τὸ κτίριον τοῦτο, καί περ ἀνήκον εἰς τὸ τέμενος, ἐξέχει ὅμως κατὰ 25 μέτρα περίπου τῆς γραμμῆς τοῦ κλειόντος τοῦτο τοῖχου. Μ. Δ. αὐτοῦ καὶ ἐντὸς τοῦ τεμένους ὑπάρχει διάδρομος πλάτους 11.60 μέτρων καὶ μετ' αὐτὸν ἕτερον κτίριον ὀρθογώνιον ἔχον τὸ αὐτὸ πλάτος, καὶ μῆκος 26 μέτρων. Ἐν τῷ μέσῳ περίπου τοῦ τελευταίου τούτου κτίριου εὗρον στρογγύλον βωμὸν ἀποτελούμενον ἐκ τριῶν λίθων ἐπικειμένων ἀλλήλοις, καὶ τῶν ὁποίων ὁ τελευταῖος ὁ χρησιμεύων ὡς βῆσις σύγκειται ἐκ δύο τεμῶν καὶ ἔχει περιφέρειαν 5 μέτρων. Περὶ τὸν βωμὸν τοῦτον εὗρον πολλὰ τεμάχια ὀρειχάλκινων ἀναθημάτων, ἐν οἷς ὑπάρχει μικρὸς τροχὸς φέρων ἐπιγραφὴν ἀναθηματικὴν εἰς τὴν Ἀφροδίτην, ἐξ οὗ δείκνυται ὅτι τὰ κτίρια ταῦτα ἀνήκουσι εἰς τὸν ναὸν τῆς θεᾶς ταύτης. Καθὼς δὲ γνωρίζομεν, ἡ Ἀφροδίτη θυγάτηρ οὗτα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Διώνης εἶχεν ἐν Δωδώνῃ καὶ ἴδιον ναόν.

Δύο κλίμακες φέρουσαι εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης καὶ δύο ἕτεραι εἰς τὸν διάδρομον δείκνυσθαι ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ τεμένους ἔχουσα μικρὰν τινα κλίτιν ἦτο χθαμαλωτέρα κατὰ 0.40 μέτρον μέχρις 1.35 μέτρον τῆς τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ διαδρόμου.

Εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος ὑπάρχει ἕτερος διά-

δρομος, ἔχων πλάτος 6.50 μέτρων καὶ δεξιὸς ἀντικεῖν ἴσως εἰς ἕτερον τινα ναὸν καθ' ὁλοκληρίαν καταστραφέντα.

Τρεῖς πύλαι φέρουσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τεμένους, ἡ μὲν Μ. Δ., ἡ δὲ Β. Α. καὶ ἡ τρίτη Μ. Α. Ἐκ τούτων αἱ δύο πρόται οὐδὲν παρουσιάζουσιν ἑκτακτον' ἡ τελευταία ὅμως ἀποτελεῖ εἶδος προπυλαίων, περικλειομένων ἐκατέρωθεν ὑπὸ πύργων καὶ τοίχων ἀνεξαρτήτων τῶν γειτονευσουσῶν οἰκοδομῶν.

Ἐντὸς τοῦ τεμένους καὶ εἰς βάθος 0.75 μέτρον μέχρις 1.50 εὗρέθησαν δύο σειρὰ μικρῶν κτιρίων. Ἐξ αὐτῶν ἡ μία, ἡ κυριώτερα, κείται ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ μετ' αὐτῆς συνεχομένου διαδρόμου· σύγκειται δὲ ἐξ 25 κτιρίων διαφόρων σχημάτων, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ἐκ δύο ἢ πλειοτέρων. Μεταξὺ δ' αὐτῶν τινὰ ἔχοντα σχῆμα ὀρθογωνίων τετραγώνων ἢ στρογγύλων δύνανται νὰ θεωρηθῶσι ὡς βῆσις κίωνων ἢ βάθρα ἀνδριάντων ἐπίπλων ἢ πεζῶν· ἄλλα δὲ ἔχοντα σχῆμα ἡμικυκλίου ἀπετέλουσι εἰδησικῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὑπῆρχον ἀγάλματα καὶ ἄλλα ἀναθήματα ἀφιερωμένα εἰς τοὺς θεοὺς.

Ἡ δευτέρα σειρά, κειμένη ἐνώπιον τοῦ ἑτέρου διαδρόμου, σύγκειται ἐκ 16 μικρῶν κτιρίων, ἅτινα ἔχουσι μὲν ὅλα ὀρθογώνιον σχῆμα, διαφέρουσιν ὅμως ἀλλήλων κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὰς λεπτομερείας τῆς κατασκευῆς των.

Περὶ τῶν μικρῶν τούτων κτιρίων καὶ πρὸ πάντων τῶν τῆς πρώτης σειρᾶς εὗρεθῆ μέγας ἀριθμὸς τεμαχίων ἐξ ἀγγείων, ἀγαματίων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων ἐξ ὀρειχάλκου, χαλκοῦ καὶ σιδήρου, πολλὰ τεμάχια ἐπιγραφῶν ἐπὶ πλακῶν ὀρειχαλκίων καὶ χαλκῶν, καὶ τινες ἐπιγραφῆς ἐπὶ μολυβδίνων ἐλασμάτων. Ἡ εὗρεσις τῶν λειψάνων τούτων καὶ ἡ ποικιλία τῶν μορφῶν, ἃς ἔχουσι τὰ ῥηθέντα μικρὰ κτίρια, παρέχουσί μοι τὸ ἐνδόξιμον νὰ ὑποθέσω ὅτι ταῦτά εἰσιν ἀναθηματικὰ μνημεῖα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπῆρχον οὐ μόνον ἀγάλματα καὶ ἄλλα μεγάλα ἀναθήματα, ἀλλὰ καὶ ἀφιερῶματα μικροῦ μεγέθους.

Ἐξω τοῦ τεμένους καὶ Μ. Α. αὐτοῦ ὑπάρχει οἰκοδόμημα παραλληλόγραμμον μήκους 144 μέτρον καὶ πλάτους 13.50, οὗτινος τὰ τεῖχη ἐλληνικῆς ὄντα κατασκευῆς μόλις φθάνουσι μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ἠδύνατο ἐκ τοῦ σχήματός του νὰ θεωρηθῆ ὡς χρησιμεύον διὰ τοὺς ναίους ἀγῶνας, οἵτινες ἐτελοῦντο ἐν Δωδώνῃ πρὸς τιμὴν τοῦ Ναίου Διὸς καὶ τῆς Διώνης. Ἀλλὰ τὸ μικρὸν τῆς ἀποστάσεως, ἥτις ὑπάρχει μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῖχου τοῦ τεμένους, καὶ ἡ παρακώλυσις, ἥτις ἤθελε προέλθει ἐκ τούτου εἰς τὰς κινήσεις τῶν τε παλαιστῶν καὶ τῶν θεατῶν, καθιστᾷ πιθανώτερον τὴν ὑπόθεσιν ὅτι τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ἀνῆκε μᾶλλον εἰς τοὺς ναοὺς καὶ ἐχρησίμευε διὰ τινος θρησκευτικῆς τελετᾶς.

Ἐκτὸς τῶν ἀνακαλυφθέντων κτιρίων, ὑπῆρχε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐν Δωδώνῃ καὶ στάδιον καὶ ἵπποδρόμιον χρησιμεύοντα διὰ τοὺς ναίους ἀγῶνας. Δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνακαλύψω ὁμοειδέα προερχόμενα ἐκ τοιούτων κτιρίων καὶ ὀρίζοντα τὴν θέσιν αὐτῶν, εἴτε διότι οἱ Ἕλληνες δὲν κατεσκεύασαν στερεὰς οἰκοδομὰς χάριν τῶν ἀγῶνων τούτων, εἴτε διότι αἱ οἰκοδομαὶ αὗται ἀντικατεστάθησαν παρ' ἄλλων μεταγενεστέρων. Μοι φαίνεται δὲ μᾶλλον κατάλληλος θέσις διὰ τὸ στάδιον τὸ μέρος τὸ κείμενον Μ. Δ. τοῦ τεμένους καὶ Μ. Α. τοῦ θεάτρου, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου εὗρον πολλὰ τμήματα τοίχων κατασκευασμένα ἐκ μικρῶν λίθων καὶ ἐξ ἀσβέστου, καὶ μετὰ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι καὶ τινες μεγάλοι λίθοι ἐλληνικῆς ἐποχῆς. Καταλληλοτέρα δὲ διὰ τὸ ἵπποδρόμιον θέσις μοι φαίνεται ἡ κειμένη Β. Α. τοῦ τεμένους εἰς ἀποστάσιν ὀλίγων ἑκατοντάδων μέτρων. Ἐκεῖ δὲ σχηματίζεται διὰ τῆς εἰσχωρήσεως τῆς πεδιδόου ἐντὸς τῶν λόφων εἶδος ἀμφιθέατρον περικυκλουμένου ὑπὸ ὑψωμάτων, ὅπερ περιέχει φυσικῶς τὰ ἀπαιτούμενα στοιχεῖα πρὸς τὸν ὄρον τῶν ἀρμάτων καὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν θεατῶν.

Ἵπολείπεται ἤδη νὰ προσθέτω σύντομον κατάλογον τῶν ἐν τοῖς ῥηθείσι τῆς Δωδώνης εὗρεθέντων διαφόρων ἀντικειμένων,

Τὰ ἐξ ὀρειχάλκου καὶ χαλκοῦ ἀναθήματα καὶ ἄλλα τεμάχια εἰσι τὰ σπουδαιότερα καὶ πολυαριθμότερα. Διακρίνονται δὲ εἰς τὰς ἐξῆς κατηγορίας.

α'. 19 ὀρειχάλκινα ἀγαματία διαφόρων ἐποχῶν, ὧν τὰ πλεῖστα ἀρχαῖα.

β'. 28 ἀνάγλυφα ἐπὶ ὀρειχαλκίων πλακῶν εἰκονίζοντα διαφόρους παραστάσεις.

γ'. 14 ἀγαματία ζῶων.

δ'. 24 ἀγγεῖα καὶ ἕτερα ἀναθήματα καὶ τεμάχια ἀναθημάτων φέροντα ἀναθηματικὰς ἐπιγραφὰς εἰς τὸν Ναῖον Δία καὶ τὴν Διώνην καὶ ἐν εἰς τὴν Ἀφροδίτην.

ε'. 38 ἐπιγραφῆς καὶ τεμάχια ἐπιγραφῶν ἐπὶ ὀρειχαλκίων καὶ χαλκῶν πλακῶν, περιέχουσαι εὐχὰς, ἀπονομὰς προξενίας καὶ ἄλλων τιμῶν, ἀπελευθερώσεις δούλων κτλ.

στ'. 84 ἐπιγραφῆς πλήρεις καὶ τεθραυσμέναι ἐπὶ μολυβδίνων πλακῶν, αἵτινες περιέχουσι ἐρωτήσεις καὶ εὐχὰς ἀπευθυνόμενας εἰς τὸ μαντεῖον τοῦ Ναίου Διὸς καὶ τῆς Διώνης καὶ τινες ἀπαντήσεις τοῦ μαντείου τούτου. Τῶν πλακῶν τούτων εἰσι τινες, ὧν ἕκαστη φέρει μέχρι τριῶν ἐπιγραφῶν διαφόρων καὶ ἐνίοτε μεμακρυσμένων ἐποχῶν. Αἱ ἐπιγραφῆς δὲ αὗται εἰσιν ἐνίοτε τοιουτοτρόπως περιπεπλεγμέναι, ὥστε ἡ ἀνάγνωσις των καθίσταται σχεδὸν ἀδύνατος. Μέχρι σήμερον δὲν κατώρθωσα νὰ ἀναγνώσω πλείονας τῶν τριάκοντα πέντε ἐξ αὐτῶν.

ζ'. 76 τεμάχια στεφάνων καὶ χαλκῶν χρησιμευσάντων πρὸς κόσμησιν θωράκων, ἀγγείων τριπόδων καὶ ἄλλων ἀναθημάτων.

η'. 39 μικροὶ τρίποδες καὶ τεμάχια τριπόδων καὶ λυχνίων.

θ'. 128 ἀγγεῖα διάφορα, φιάλας καὶ τμήματα ἀγγείων καὶ φιλῶν.

ι'. 184 λαβαὶ ἀγγείων διαφόρων μορφῶν. ια'. 102 διάφορα ἀντικείμενα χρήσιμα πρὸς ἐνδυμασίαν καὶ στολισμὸν ὡς π. χ. πόρπαι, βραχιόνια, δακτύλια κλπ.

ιβ'. 14 ἀντικείμενα ἀνήκοντα εἰς ἵππους καὶ εἰς ἵππους, ὡς περὶ στήνες, χαλινὸι κλπ.

ιγ'. 33 τεμάχια διαφόρων ἀντικειμένων ἐξοπλισμοῦ, ὡς περικεφαλαίων, βελῶν κτλ.

ιδ'. 27 τεμάχια διαφόρων εργαλείων, ὡς μαχαίρων, ψαλίδων, γραφίδων κτλ.

ιβ'. 46 αντικείμενα χρησιμοποιούντα πιθανῶς εἰς θρησκευτικὰς τινὰς τελετὰς, ὡς π. γ. ὑποστρίγματα ἱθυμιαστῶν, μικραὶ θύκαι, μικροὶ ἀναθηματικοὶ πελέκεις κτλ.

ιστ'. 400 τμήματα ἀγαμάτων διαφόρου μεγέθους, ὡς ἀγαμάτων ζώων.

ιζ'. 110 τεμάχια διαφόρων αντικειμένων ὡς π. γ. κλείδων, ἀγκιστρῶν, ἡλῶν κτλ.

Ἐκ σιδήρου εὐρέθησαν 37 λόγχοι διαφόρου μεγέθους καὶ σχήματος, 4 τεμάχια ξίφους, 1 δακτύλιον καὶ τινὰ τεμάχια διαφόρων εργαλείων, γραφίδων, σπλεγίδων, μαχαίρων, βελονῶν κτλ.

Ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ὡς καὶ ἐκ τῆς γῆς, μαρμάρου καὶ ἄλλων ὑλῶν εὐρέθησαν ὀλίγητα αντικείμενα, καὶ ταῦτα ἀσήμαντα.

Εὐρέθησαν προσέτι 662 νομίσματα διάφορα, ὧν τὰ 14 ἀργυρὰ καὶ 648 ἄρτεμαλκίνα. Διαφοροῦνται δὲ ταῦτα εἰς τὰς ἐξῆς κατηγορίας.

288 νομίσματα Ἡπείρου καὶ διαφόρων ἡπειρωτικῶν χωρῶν, ὧν τὰ τρία ἀργυρὰ.

82 διαφόρων πόλεων καὶ χωρῶν τῆς Ἑλλάδος, ὧν τὰ πέντε ἀργυρὰ.

90 διαφόρων βασιλείων καὶ πόλεων τῆς Μακεδονίας, ὧν τὰ τρία ἀργυρὰ.

60 ῥωμαϊκὰ, ὧν τὰ τρία ἀργυρὰ.

142 ὅλως ἐφθαρμένα.

Ἐν Παρίσι, τῆ 6 ἀπριλίου 1877.

K. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ

I

Ἦν Μάτις μὲν ὁ ἥλιος μετουρανῶν ἔλουε διὰ πυρίνων ἀκτίνων τὸ ἀρχαῖον τοῦ Βύζαντος ἄστου ἑλαφρὰ τὴν σῦρα — προμύνημα ἰσχυροτέρου ζεφύρου — ἔπειεν ἀνεπαίσθητος τὰ τρέμοντα φύλλα τῶν δένδρων καὶ ἐρρυτίδου ὀλίγον τὴν λείαν ἐπιφάνειαν τῆς οὐρανοχόρου θαλάσσης, ἐφ' ἧς ποῦ καὶ ποῦ διεραίνετο μόλις λευκόντι ἰστίῳ, διατρεχάτον τὴν μα-

νοτονίαν τοῦ χρώματός της. Εἰς τὴν ἐξοχὴν οὐδεὶς θόρυβος διέκοπτε τὴν ἤρεμν ἐκείνην γαλήνην, καὶ αὐτὴ ἡ ἀπὸ τῶν ἐξηπλωμένων νοηλῶς ἐπὶ τῶν προσφιλῶν αὐτῆ φυλλωμάτων ἐρροῦχαζεν ἐκ τοῦ κόπου τοῦ διεξοδικοῦ ἄσματος της. Ἦτο μία τῶν θερμῶν ἐκείνων ἡμερῶν τοῦ Μαΐου αἰτίνες προκαταγγέλλουσι τὴν θερμότητα τοῦ θέρους.

Αἶφνης τὴν γαλήνην τῆς ὥρας ἐκείνης διέκοψε γδοῦπος πετάλων ἵππου καλπάζοντος ὀρμητικῶς. Τὰ πέταλα αὐτοῦ ἀντήχουν βιαίως ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐδάφους καὶ ὁ κρότος αὐτῶν ἐπανελαμβάνετο ὑπὸ τῆς ἡχοῦς μακρᾶν. Μετ' οὐ πολὺ ἐπερᾶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ καὶ ὁ ἵππος φέρων ἀναβάτην ὠραίον τινὰ νέον περὶ ῥυτον ἐξ ἰδρωτός καὶ κεκοπιακότα ἐκ τοῦ καράτου. Ὁ νέος ἵππεὺς ἐξηκολούθει νὰ ἀναβαίη τὸν τραχὺν ἀνήρορον, ὅστις ἄγει ἀπὸ τῆς Χρυσουπόλεως εἰς τὸ ἐρεινὸν διαμέρισμα τοῦ Βαγλαρμπασῆ, εἰτα ἐστράφη πρὸς τὴν ὁδὸν ἧτις ἄγει εἰς Τζάμλιτζα διπλασιάσας τὴν ταχύτητα τοῦ ὑποζυγίου του. Ἡ ἀπὸ τῶν ἐτρόμαξε καὶ ἀνέβη εἰς τοὺς ὑψηλοτέρους κλάδους τοῦ δένδρου, ὁ κύων κοιμώμενος ἐξάνεστη γαυγίζων κατὰ τοῦ ἵππου καὶ τοῦ ἀναβάτου του, αἱ γροσταλλίδες διέκοψαν αὐθωρεὶ τὸν μονότονον βόμβον των, ἡ χωρικὴ δρέπουσα ὁπώρας ἐκ τῶν δένδρων ἀγροκηπίου τινὸς ἀμέσως διέκοψε τὴν ἐργασίαν της ἅμα ἤκουσε τὸ κάλπασμα τοῦ ἵππου καὶ ἐκρούθη ὀπισθεν ἀνθῶνος ἵνα μὴ ὁ βέβηλος ὀφθαλμὸς τοῦ ἐπὶ λυδοῦς προσατενίσῃ τὴν περιθῆναν καλλονὴν της, ἀλλ' ὁ νέος ἵππεὺς οὐδόλως προσήξεν εἰς ὅλα ταῦτα καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ταχεῖαν πορείαν του.

Ταχεῶς ἐφθασεν εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοπορίας του ἐνώπιον οἰκίσκου οὗ ὁ κῆπος ἔθιγε τὰς ὑπερρείας τῆς Τζάμλιτζας, καὶ στεναγμὸν ἀνακουφίσεως ἅμα καὶ χαρᾶς ἐκβαλῶν τοῦ στήθους του ἀφίππευσε καὶ πλήρης χαρᾶς προσήνιξε τὴν πρὸ αὐτοῦ ἐκτεινομένην μεγαλοπρεπῆ θέαν.

Οὐδέποτε γραφίς ζωγράφου ἐπαντάσθη ὠραιότερον θέαμα τοῦ ἀνεπίσημου εἰς τοὺς

ὀφθαλμοῦς τοῦ ἀπὸ τὴν Τζάμλιτζαν περισκοποῦντος. Καὶ αὐτὸς ὁ ὑπὸ τοῦ Λαμαρτίου ὑμνηθεὶς κόλπος τῆς Βαγίας μὲ τὰς ζωγραφικὰς νήσους του, ἀμφιβάλλομεν, ἀνεχέτω τοιαύτην θέαν ὁρῶμενος μακρόθεν, ἀν παρέχῃ τοσαύτην τέρψιν εἰς τοὺς ἐκπεπληγμένους ὀφθαλμοῦς τοῦ θεατοῦ ὅσον ἡ Κωνσταντινούπολις βλεπομένη ἐν ἀπόψει.

Ἡ Χαλκηδὼν μὲ τὰ πολλὰ δένδρα της, ὁ πόρρωθεν φαινόμενος γηραιὸς καὶ χιονοσκεπὴς μάρτυς τῶν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου παραδόξων πολιτικῶν μεταβολῶν τῆς Βιθυνίας τὸ ὄρος Ὀλυμπος, ἡ Προποντίς μὲ τὰς νήσους της αἵτινες ὡς ναϊάδες λουόμεναι πλήττουσι τὸ ὄμμα τοῦ θεατοῦ, ἡ Κωνσταντινούπολις μὲ τοὺς πολυαριθμοὺς μιναρέδες της, τὸν ἀεικίνητον λιμένα της, τοὺς δόμους τῶν ἀμφιθεατρικῶς ἐκτισμένων οἰκιῶν τοῦ Γαλατᾶ καὶ Πέραν ὧν ὑπερέχει, ὡς δρυὶς προαιώνιος, ὁ πύργος τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἀργυρόχρους Βόσπορος μὲ τὰ ἐρ' ἐκάστης τῶν ὄχθων του θελκτικὰ χωρία, καὶ τέλος τὸ μετὰ τὴν Χρυσουπόλεως καὶ Χαλκηδόνος γηραιὸν δάσος κυπαρίσσων μεταξὺ τῶν πρασίμων φύλλων τῶν ὁποίων διακρίνονται ὡς λευκὰ φάσματα οἱ τάφοι τῶν Ὀθημανῶν, ὅλα ταῦτα παριστώσι θαυμαστὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀγροτικὴν θέαν τοῦ μικροῦ χωρίου τοῦ Βαγλαρμπασῆ.

II

Πλὴν διατὶ αἶφνης τὴν χαρὰν σου διεδέχθη μελαγχολία, νέε ὁδοιπόρε; Ἐκαστος μετὰ γηθοσύνης ἀνεκλαλήτου περισκοπεῖ τὴν πάτριόν του γῆν, τὴν γῆν ἐν ἧ ἐγεννήθη, καὶ οὐ κατηρῆς καὶ σιωπηλὸς μένει πρὸ τοῦ πατρικοῦ οἴκου σου; Ὁ ἥλιος τοῦ ταξειδίου ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπόν σου καὶ ἐγρωμάτισε μαυροειδῶς τὰς λευκὰς παρειὰς σου; αἴφνης ὄθεν νὰ αἰσθάνησαι χαρὰν μεγάλην ἐπανερχόμενος, μετὰ διατὴ ἀπουσίαν ἐν τῇ ξένῃ πλὴν καὶ φιλοξενίᾳ τῶν Φακίων ἀποικίᾳ, εἰς τὴν γενέτειράν σου πόλιν. Τί σε θλίβει; τί τὸ αἷτιον τῆς κατηρείας σου; Μὴ ἐρωμένη ἀπιστος σε ἐλησμόνησε καὶ ἐνυμφεῦθη ἄλλον καταπατοῦσα ἀναίδην τοὺς ἔρκους καὶ τὰς ὑ-

ποσχέσεις ἀ; σοὶ ἔδωκε; Ἡ μὴ ὁ οἰκίσκος ἐκεῖνος πρὸ τοῦ ὁποίου ἀποτόμως ἀφίππευσε λείψανον παλαιᾶς κληρονομίας, ἢ ἀπώλεσε εἰς κερδοσκοπικὰς ἐπιχειρήσεις ἐμπορίου, σοὶ ἀνεκάλεσεν ἐν τῇ μνήμῃ ἀναμνήσεις λυπηρὰς παλαιᾶς ὀλιότητος; Ἀλλ' ὄχι, τὰ ἐπὶ τοῦ προσώπου σου ἀπεικονιζόμενα αἰσθήματα δὲν εἶναι διαλογισμοὶ λυπηροί, ὅς προξενούσιν οἱ τοιαῦτα ἀναμνήσεις, ἀλλ' ἀγωνία θανάτου, ἀγωνία ἐμφανίτουσα τὴν ἀβεβηχίτητα τοῦ νεῆλυθοῦς ἐπὶ τῆς τύχης τῶν κατὰ τὴν ἀναχώρησιν του ἀφθεθέντων ὑγιῶν συγγενῶν. Ναί! Δυστυχῆ νέε, ἀγωνίᾳ; καὶ τρέμεις ἐπὶ τῇ τύχῃ τῆς προσφιλεστέρης πασῶν τῶν γυναικῶν, τῆς ἀγιωτέρης καὶ ὀσιωτέρης πάσης ἄλλης διὰ τὸν ἄνδρα τὸν εὐγενῆ φρονήματα κεκτημένον, τῆς γυναικὸς ἧτις ἐμπνέει τὸν διαρκέστερον τῶν ἐρωτῶν ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου, τῆς ΜΗΤΡΟΣ ἐκάστου ἀνθρώπου.

Τηλεγράφημα ὅπερ ἔλαβεν ἐν Μασσαλίᾳ ἀναγγέλλον αὐτῷ τὴν ἀπρόσπτον ἀσθενίαν αὐτῆς, τὸν ἠνάγκαζε νὰ ἐπανεβῆ ἐν σπουδῇ πλησίον της καὶ νὰ ἀψῆ ὅλας τὰς ἐργασίας του.

Ὁ νέος ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ἐν τῇ θέσει ταύτῃ μὴ τολμῶν νὰ ποιῆσῃ οὐδὲν κίνημα, ὅπερ νὰ προδώσῃ τὴν παρουσίαν του. Ὁ ἥλιος ἐπλησίαζεν εἰς τὴν θέσιν καὶ ὁ ἀγωνιῶν υἱὸς ἔμεινεν ἔτι εἰς τὴν δύσιν ἐκείνην, ὅτε εἰς λυγμὸς φθάσας μέχρις αὐτοῦ διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου ἐξύπνισεν αὐτὸν τοῦ ληθάργου εἰς βν ἦτο βεβουλισμένος. Ἀνεσκήρτισε βιαίως καὶ πυρετωδῶς ἐδράξατο τοῦ κρεμαμένου σχοινίου τοῦ κώδωνος ὅστις πενήμιος ἀντήχασεν εἰς τὸ ἐσωτερικόν τοῦ οἰκίσκου. Ἡ θύρα ἠνοιγῆ ἀψοφητῆ καὶ ὁ νέος εἰσέδῃ εἰς τὸν κῆπον βαδίζων ταχεῶς Ὁ πιστὸς συνοδὸς τοῦ ἀπὸ Χρυσουπόλεως εἰς Βαγλαρμπασῆ μικροῦ ταξειδίου του, — ὁ ἵππος του, — ἠκολούθησε τὸν πρόσκειρον ἀναβάτην του καὶ εἰσῆλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν αὐλήν. Ὁ νέος ἀνέβη τρέχων τὴν κλίμακα, ὤθησε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθῃ ἐντὸς τοῦ οἰκίσκου. Διατρέξε ταχεῶς τὰ διάφορα δωμάτια ὡς ἄνθρωπος γνωρίζων καλῶς τὰ μέρη καὶ ἔστη πρὸ τινος αἰθούσης. Σιωπῇ θανάτου ἐκάλυπτε τὸ εὐρύ

ἐκεῖνο μέρος καὶ μόνον ψιθυρισμὸς φωνῶν καὶ ἀναπνοὴ τις ὡσεὶ ὑπνώττοντος ἀνθρώπου ἐμαρτύρουν τὴν παρουσίαν ἀνθρώπων.

Ὁχρὸς καὶ μὲ καρδίαν πάλλουσαν εἰσήλθε. Τὸ λυκόφως ἦτον ἐπικεχυμένον ἤδη καὶ ὁ νέος δὲν ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ τοὺς ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκεῖνῃ εὐρισκομένους· συνεπέραναν ὁμῶς ἐκ τοῦ ἤγου τῶν φωνῶν ὅτι ἦσαν ἄνδρες· ἐπλησίασαν ὅθεν ἀψοφητεὶ καὶ ἠκροάσθη τὴν συνομιλίαν αὐτῶν.

— Οὕτω λοιπὸν, ἰατρεῖ, ἔλεγε μία φωνή, δὲν ὑπάρχει ἐλπίς σωτηρίας;

— Οὐδεμία, ὑπέλαβεν ὁ ἐρωτώμενος, καὶ τὸ ἐτι χεῖριστον εἶναι ὅτι δὲν δύναμαι νὰ προῖδω τὴν ὥραν καθ' ἣν θὰ ἀποθάνῃ, διότι τοῦτο θὰ γίνῃ αἰφνιδίως καὶ ἄνευ βρασάνων.

— Ταλαίπωρε Μενέλαε!

— ὦ! ναί, οἰκτεῖρατέ με, κύριε, εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ νέος μὴ δυνήθεις νὰ κρατηθῇ καὶ προχωρήσας.

— Σὺ ἐδῶ, Μενέλαε, πότε ἦλθες;

— Τώρα, ἀλλὰ δὲν εἶναι καιρὸς λόγων· πεῦ εἶναι ἡ μήτηρ μου;

Ἐκαί, εἰς τὸ πλησίον δωμάτιον κοιμάται, ὅθεν μὴ τὴν διαταράξῃς τώρα.

— Ἐσυχεῖτε, θὰ τὴν ἴδω μόνον. Καὶ πάλιν ὁ Μενέλαος εἰσήλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς ἀσθενοῦς ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ καὶ τοῦ φίλου του, ἀνησυχούντων περὶ οὐτινος ἐμελλε νὰ πράξῃ.

Φθὰς ὁ υἱὸς ἐμπροσθεν τῆς κλίνης τῆς μητρὸς του ἐκυψεν ἵνα ἀσπασθῇ αὐτήν, ἣν πρό διετίας δὲν εἶδε· βλέπει ὁμῶς τὸ πρόσωπόν της ὡχρὸν, πελιδνὸν οὕτως εἶπεν· λαμβάνει τὴν χεῖρά της εἰς τὴν χεῖρά του, ἀλλ' ἀποσύρει αὐτὴν μετὰ φρίκης· ἡ χεὶρ τῆς μητρὸς του ἦτο ψυχρὰ ὡσεὶ πάγος· θέτει τὴν χεῖρά του εἰς τὸ στήθος καὶ μὴ αἰσθανόμενος οὐδὲν παλμὸν, ἐννοεῖ ἐπὶ τέλους τὴν τρομερὰν ἀλήθειαν.

Ἡ μήτηρ τοῦ Μενελάου ἦτο νεκρά· ὁ τι προεῖπεν ὁ ἰατρός συνέβη. Ὁ θάνατος ἐπῆλθεν ἀπρόοπτος, ἀκαριαῖος καὶ ἄνευ ὀδύνης.

Ἐνώπιον τοσαύτης ὀλεθρίου μοίρας ὁ Με-

νέλαος ἔμενον ἄφωνος, ἠθέλησε νὰ κλαύσῃ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἔμειναν ξηροί. Εἰς τοὺς πλητιάσαντας δὲ φίλους του ἐποίησεν ἐν μόνον νεῦμα, δεικνύων τὴν μητέρα του, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν μεγάλην αἰθουσαν. Ἄλλοφρονῶν ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἐκάθησε παρ' αὐτῷ ῥεμβάζων ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς μεγαλοπρεποῦς φύσεως.

III

Ἦν Μαῖος μῆν.

Ἡ φύσις ὅλη ἐγέλα καὶ ἦδε τὸ θέλγον τῆς ἄσμα· τὸ λυκόφως, ὡς εἶπομεν, ἦν ἤδη ἐπικεχυμένον καὶ μόλις ἐπέτρεπε νὰ διακρίνῃ τις τὰ περὶ αὐτόν· οἱ ἀστέρες ἤρχισαν ἤδη νὰ λάμπωσι καὶ ἡ σελήνη προῦβαινε μεγαλοπρεπῆς ὀπισθὴν τοῦ ὑψώματος τῆς Τζαμιδζας· οὐδεὶς ἄνεμος ἐκίνηε τὰ φύλλα τῶν δένδρων καὶ μόνος ὁ θύρυστος τῆς ἀναπαυομένης πόλεως ἠκούετο. Αἴφνης τὴν ἡμερίαν τῆς νυκτὸς διατάραξεν ἄσμά τι γοργὸν καὶ χάριεν ψαλλόμενον ὑπὸ νέου τινος βροσκοῦ. Ὁ Μενέλαος ἠσθάνθη ἐν δάκρυ ῥέον τῶν ὀφθαλμῶν του, οὐχὶ διότι τὸν συνεκίνησε τὸ ἄσμα, ἀλλὰ διότι ἡ ἀρμονία τῆς φύσεως, ἡ μυστηριώδης σιγὴ, ἡ φύσις ἡ ἀνοῦσα, ἡ νύξ ἐκίνηε ἡ ἀποπνεύουσα μῦρον εὐδαιμονίας καὶ χαρᾶς, τὸ ἄσμα ἐκεῖνο τὸ χάριεν τὸ προδίδον τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀπαγγέλλοντος αὐτὸ, τοσαύτην ἀντίθεσιν ἀπετέλουν πρὸς τὴν κατάστασιν τῆς καρδίας του, ὥστε ἐδάκρυτε ζηλεύων τὴν τυχὴν τοῦ νέου βροσκοῦ. Ἐδάκρυσε καὶ ἐψιθύρισε μετὰ κόπου:

— Μητέρα μου, μητέρα μου!

Ὡς τρελλὸς κατοκινῶ ἀνεπήδησε καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς θανούσης, ἐνθα τέλος τὰ δάκρυά του εὗρον δίοδον δι' ἀσυναρτήτων λόγων καὶ ἀπελπιστικῶν φράσεων:

— «ὦ μητέρα μου... διατί ν' ἀποθάνῃς... ὦ! ὁ Θεὸς οὐδὲ ἓνα ἀσπασμὸν μὲ ἐπέτρεψε νὰ σε δώσω εἰς τὴν τελευταίαν σου πνοήν... ἐγέρθητι! ὦ μητέρα μου, ἐκ τοῦ ὕψους τῶν οὐρανῶν ἐνθα εὐρίσκεσαι, ἴδε τὰ δάκρυά μου, εὐσπλαγχνίσθητί με καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ..

ΛΟΓΟΣ
ΠΕΡΙ ΜΕΘΟΔΟΥ

πρὸς καθοδηγίαν τοῦ λογικοῦ καὶ ἀναζητήσιν τῆς ἀληθείας ἐν ταῖς ἐπιστήμασι.

ὑπὸ ΚΑΡΤΕΣΙΟΥ

Μετὰφρασις Κ. Α. Ξ.

(Συνέχεια ἴδε τεύχος Β'. Σελ. 53.)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ἦμην τότε ἐν Γερμανίᾳ ἐνθα ἡ περίστασις τῶν μὴ ἐτι λαβόντων πέρας πολέμων μὲ προσεκάλεσεν ἐπανερχόμενος δὲ ἐκ τῆς στέψης τοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὸν στρατὸν ἡ ναγκάσθη ὑπὸ τοῦ αἰφνιδίως ἐνσκήψαντος χειμῶνος νὰ σταθμεύσῃ εἰς χωρίον τι, ὅπου μὴ ἔχων οὐδὲν μεθ' οὗ νὰ συνδιαλεχθῶ ἵνα ἀπασχολήσω τὰς μονοτόνους χειμερινὰς ὥρας, καὶ μὴ ἔχων τότε, εὐτυχῶς, οὐδὲν τῶν παθῶν ἢ φροντίδα τινα ἵνα μὲ ταράττωσι, διέμενον ὅλην τὴν ἡμέραν κκεκλεισμένος μόνος παρὰ τὴν ἐστίαν, ἐνθα εὐρίσκον τὸ μέσον ἵνα σκέπτομαι ἀνέτως. Μεταξὺ ὅλων τῶν σκέψεων αἵτινες ἀπηγγέλλον τὸ πνεῦμά μου, μία τῶν πρωτίστων ἦτο ὅτι εὐρίσκον ὀλιγωτέρην καλλονὴν εἰς τὰ ἔργατὰ συντεθέντα ὑπὸ πολλῶν ἢ ἐκεῖνα ἐφ' ὧν εἰς καὶ μόνος τεχνίτης εἰργάσθη. Οὕτω βλέπει τις τὰς οἰκοδομὰς, ἃς εἰς μόνος ἀρχιτέκτων ἀνέλαβε καὶ ἐξέτελεσε, οὕσας καλλιτέρας καὶ κάλλιον διεσκευασμέναις ἐκείνων, ἃς πολλοὶ προσεπάθησαν νὰ ἐπιδιορθώσωσι χρώμενοι παλαιῶν τειχῶν ἀνεγερθέντων πρὸς ἄλλον σκοπὸν. Ἐπίσης τὰ ἀρχαῖα ἐκεῖνα ἄσπερα ἄτινα ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῶν ὄντα ἀπλᾶ χωρία, ἐγένοντο προϊόντος τοῦ χρόνου μεγάλαι πόλεις εἰςὶ γενικῶς τόσον κακῶς διατεθειμέναι, παραβολικῶς πρὸς τὰς ἐρρυθμους ἐκεῖνας πλατείας ἃς ἀρχιτέκτων

Ναί, δεήθητι αὐτοῦ διότι εἶμαι μόνος εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν... μόνος εἰς τὸν κυκεῶνα αὐτὸν ὃν ἀποκαλοῦσι κοινωσίαν, τί θ' ἀπογίνω; ὦ Θεέ μου... ἄνευ στηρίγματος, μόνος, οὐδὲν ἔχων νὰ μὲ παρηγορήσῃ... * * * Καὶ οἱ λυγμοὶ ἐπιξάν τὴν φωνὴν τοῦ ταλαίπωρου νέου.

Καὶ ἐπὶ πολὺ ἐξηκολούθει θερνοιδῶν καὶ κλαίων ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ ἣν ὑπέστη.

Κλαῦσον, θρήνησον, νέε ὄρφανέ, υἱὲ ἀπαρηγόρητε! Τὰ δάκρυά σου εἶναι ἱερὰ καὶ ἄγρια, πλειοτέραν ἀξίαν ἐγκρύπτοντα καὶ αὐτῶν τῶν μαργαριτῶν!

Δάκρυα υἱικά πολυτιμώτερα ὅλων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς μετάλλων, ἄξια ἵνα κοσμήσωσιν ἐν περιδερμαίῳ τὸν λαίμῶν καὶ αὐτῆς τῆς Παναγίας, ῥεύσατε, ῥεύσατε ἀνενοχλήτως.

Τίς ἀπώλεσε τὴν μητέρα του καὶ δὲν ἐλυπήθη; Τίς δὲν ἐκλαυσε, ὅχι ὅπως κλαίει τις συνήθως μετ' ὀπισθοβουλίας, ἀλλὰ μὲ πύμινε δάκρυα καὶ ἐκ βάθους ψυχῆς ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ προσφιλεστέρου τῶν ὄντων ἐπὶ τῆς γῆς, τοῦ ποιητικοῦ ἐκείνου ἰνδάλματος ὅπερ ἐφαντάσθη τις ἀγρυπνεῦν παρὰ τὸ λίκνον του ὅτε ἦτο βρέφος, τῆς μητρὸς ἐκάσταυ, ἀποπτύσας τῆς γλίνου ταύτης διαμονῆς; Ἡ λύπη τοῦ Μενελάου ὅθεν ἦτο εἰλικρινῆς καὶ δικαία.

Ἐπ' ἐπαύριον ἀπλῆ νεκροπομπὴς συνοδεία ἐξήρχετο τοῦ οἰκίσκου ἐκείνου συνοδεύουσα τὸ φθαρτὸν σῶμα τῆς ΜΗΤΡΟΣ τοῦ Μενελάου εἰς τὴν αἰώνιον διαμονὴν του, τὸ νεκροταφεῖον.

ΚΩΝΣΤ. Α. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

τις διαχωρίζει κατὰ τὴν φαντασίαν του ἀνά μέσον τῆς παιδείας, ὥστε παρατηρῶν τις εἶτι τὰς οἰκοδομὰς τῶν πόλεων τούτων μερικῶς, εὐρίσκει συχνάκις πλείονα ἢ μείονα τέχνην τῆς τῶν ἄλλων ἐν τούτοις βλέπων τις αὐτὰς οὕτω διατεθειμένας, ἐνταῦθα μίαν μεγάλην, ἐκεῖ μίαν μικράν, καὶ σχηματιζούσας ὁδοὺς ἀνωμάλους καὶ σκολιάς, θὰ εἶπη ὅτι ἡ κατάστασις ἢ ἡ θέλησις ἀνδρῶν τινῶν λογικῶς σκεπτομένων διέθεσεν αὐτὰς οὕτω. Καὶ ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐκάστοτε εὐρέθησαν λειτουργοὶ τινες δημοῖσι ἐπίτηδες ἐκλελεγμένοι νὰ φυλάττωσι τὰς ἰδιωτικὰς οἰκοδομὰς ὅπως χρησιμοποιοῦσιν αὐτὰς κατὰ τὴν πρὸς καλλωπισμὸν τοῦ δημοσίου, θὰ ἀναγνωρίσῃ τις ὅτι εἶνε δύσκολοι ἐργαζόμενοι ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν ἄλλων νὰ πράξῃ ἔργα ἐντελέστατα· ἐξ οὗ συνεπέρανον ὅτι οἱ λαοὶ οὕτινες ὄντες ἄλλοτε ἡμιάγριοι καὶ ἐκπολιτισθέντες ὀλίγον κατ' ὀλίγον, συνέταξαν τοὺς νόμους τῶν ἀναλόγως τῆς ἀναπτύξεως τῶν κακουργημάτων καὶ τῶν ἐρίδων δὲν θὰ ἦσαν ποτε τῶν ἐκπεπολιτισμένων ὅσον ἐκεῖνοι οἵτινες συνασπισθέντες ἠκολούθησαν τὰς διατάξεις σώφρονός τινος νομοθέτου, ὡς ἐπίσης εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ κατάστασις τῆς ἀληθοῦς θρησκείας, ἢ ὁ μόνος ὁ Θεὸς ἐποίησε τὰς διατάξεις, πρέπει νὰ ᾖ ἀσυγκρίτως καλλιτέρα τῶν ἄλλων. Ἐρχομύζων τὴν θεωρίαν ταύτην ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀντικειμένων, παρατηρῶ ὅτι ἐὰν ἡ Σπάρτη ἠκμαζεν ἄλλοτε τοῦτο δὲν ὀφείλεται εἰς τὸ καλὸν τῶν νόμων τῆς ἰδίως, διότι πολλοὶ μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἦσαν λίαν παράδοξοι καὶ ἀντικείμενοι εἰς τὰ κατὰ ἦθη· ἀλλ' ὅτι ἐπινοηθέντες ἅπαντες ὑπ' ἐνὸς ἀνθρώπου εἴκεινον εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Ἐπίσης διανοοῦμαι ὅτι αἱ ἐν τοῖς βιβλίοις ἐπιστήμαι, τοῦλάχιστον ἐκεῖναι ὧν οἱ λόγοι εἰσὶ πιθανοὶ καὶ αἰμὴ ἔχουσαι ἀπογνώσας ἀποδείξεις, συνθεσῆσαι καὶ μεγεθυνθεῖσαι ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὑπὸ τῶν γνωμῶν καὶ τῶν σκέψεων διαφόρων προσώπων, δὲν πλησιάζουσι τόσο τὴν ἀληθειαν ὅσον αἱ ἀπλοὶ συλλογισμοὶ οὗς δύναται νὰ ἐκφέρῃ ἀπερίττως εἰς ἐξερῶν περὶ τῶν παρουσιαζομένων ἀντικειμένων. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον

διανοοῦμαι ὅτι ὅταν εἴμεθα παῖδια πρὶν νὰ ἤμεθα ἄνδρες, καὶ ὅτι διοικούμενοι ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τῶν ὀρεξέων μας καὶ τῶν παιδαγωγῶν μας, οὔτινες ἦσαν ἐναντίοι οἱ μὲν εἰς τοὺς δὲ καὶ ἐπομένως δὲν θὰ μᾶς συνεβούλευον ἴσως τὸ καλλίτερον, θὰ ἦτο σχεδὸν ἀδύνατον νὰ ὦσιν αἱ κρίσεις ἡμῶν τόσο καθαραὶ καὶ τόσο μόνιμοι ὅπως ἠθέλωμεν σκέπτεσθαι ἐὰν εἴχομεν τὴν ἐλευθερίαν ἐνέργειαν τοῦ λόγου μας, ἀπὸ αὐτῆς τῆς γεννητέως μας καὶ ἐὰν ὀδηγώμεθα μόνον ὑπ' αὐτοῦ.

Εἶνε ἀληθές ὅτι δὲν βλέπομεν ποσῶς νὰ κρημνίζωσιν ὕλας τὰς οἰκίας πόλεως τινος ἐπὶ σκοπῶ καλλιτέρας οἰκοδομήσεως αὐτῶν ἵνα καταστήσωσιν οὕτω τὰς ὁδοὺς ὠραιότερας· ἀλλ' ὅμως βλέπομεν ὅτι πολλοὶ κρημνίζουσι τὰς ἑαυτῶν ἵνα τὰς ἀνοικοδομήσωσι καὶ ὅτι ἐνίοτε ἀναγκάζονται εἰς τοῦτο ὅταν ὑπάρχει κίνδυνος νὰ ἐρειπωθῶσιν ἐκ τῆς μὴ στερεότητος τῶν θεμελίων. Διο ἐπέισθην ὅτι θὰ ἦτον ἀπίθανον ἰδιώτης τις, συλλαβὴν τὸ σχέδιον νὰ μεταρρυθμίσῃ ἐν Κράτει, νὰ θελήσῃ νὰ ἀλλάξῃ τὰ πάντα ἐκ τῆς ῥίξης αὐτῶν ἀνατρέπων αὐτὰ ἵνα τὰ ἀνορθώσῃ κατόπιν· οὕτε ἐπίσης· νὰ ἀναδιοργανώσῃ τὸ ἐπιστημονικὸν τμήμα ἢ τὴν καθιδρυθεῖσαν ἐν τοῖς σχολείοις πρὸς ἐκμάθησιν τάξιν. Ἄλλ' ὅτι ὕλας τὰς διαφόρους γνώμας ὅσας παρεδέχθη ἕως τότε, δὲν ἠδυνάμην νὰ πράξω κάλλιον ἢ νὰ ἀποβάλλω αὐτὰς ὅπως παραδεχθῶ ἄλλας καλλιτέρας ἢ νὰ διατηρήσω τὰς ἰδίας ἀφοῦ σταθμίσω τὴν βαρῦτητα αὐτῶν λογικῶς. Καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου θὰ δυνηθῶ νὰ ζήσω καλλίτερον ἢ ἐὰν οἰκοδομῶν ἐπὶ παλαιῶν θεμελίων καὶ ἐπιηριεῖδόμεν ἐπὶ ἀρχῶν ἅς παρεδέχθη ἐν τῇ νεότητί μου χωρὶς νὰ ἐξετάσω τὸ κύρος αὐτῶν λογικῶς. Καὶ μολονότι παρετήρουν ἐν τῷ συστήματι τούτῳ διαφόρους δυσκολίας, δὲν ἦσαν αὐταὶ ἀνεπέρβλητοι, οὔτε παρεβάλλοντο πρὸς ἐκεῖνας αἰτίνας ἀπεινῶνται κατὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν μικροτέρων πραγμάτων εἴτινα ἀφορῶσι τὸ δημόσιον.

Τὰ μεγάλα ταῦτα σώματα εἶναι λίαν δύσκολον νὰ ἀνορθῶνται ὅταν πέσωσιν ἢ νὰ κρατῶνται ὅταν κλονίζονται, καὶ αἱ πτώσεις

αὐτῶν εἰσὶ γενικῶς ἀποτομοί. Εἶτα, τὰς ἀτελείας των, ἐὰν ἔχουσι, τῆς μόνης διαφορᾶς ἣτις ὑφίσταται μεταξύ αὐτῶν ἀρκούσης νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἔχουσι, ἢ χρῆσις τὰς ἐλέπτυνεν ἀναμφιβόλως, καὶ μάλιστα πολλὰς ἀπέφυγεν ἢ διόρθωσεν ἀνεπαίσθητως μέρος τι αὐτῶν εἰς ἃς ἡ φρόνησις δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιδράσῃ· καὶ τέλος εἰσὶ πλέον ὑποφερταὶ παρ' ὅτι ἠθελεν εἶσθαι ἢ ἀλλαγὴ των, ὅπως αἱ μεγάλα ὁδοὶ αἰτίνας περιστροφόμεναι περὶ τῶν ὀρέων γίνονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον τόσοσιν ἀπλαῖ καὶ εὐάρεστοι ὅταν συγχάζονται πολὺ ὥστε εἶνε καλλίτερον νὰ ἀκολουθῇ τις αὐτὰς ἢ νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ ὑπάγῃ διὰ τῆς εὐθείας ὁδοῦ ἀναρριχόμενος ἐπὶ τῶν βράχων καὶ καταβαίνων κατόπιν εἰς τὰ βάραθρα.

Διὰ τοῦτο ποτὲ δὲν ἐπιδοκιμάζω τοὺς παραξίνας καὶ ἀνησύχους ἐκεῖνους χαρακτήρας, οἵτινες μὴ κληθέντες οὔτε ὑπὸ τῆς γεννήσεως οὔτε ὑπὸ τῆς τύχης εἰς τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν ὑποθέσεων ἐπικρίνουσι πάντοτε τὰς πράξεις τῶν ἄλλων, ἐπιφέροντες εἰς ὅλα κατ' ἰδέαν νέας μεταρρυθμίσεις τῆς ἐφευρέσεώς των. Καὶ ἐὰν μοι ἐλεγέ τις ὅτι ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ εὐρίσκειτο τὸ ἐλάχιστον δι' ὃ ἠδυνάμην νὰ κατηγορηθῶ ἐπὶ τῇ ματαιοφροσύνῃ ταύτῃ, θὰ ἐθλιβόμην μεγάλως διὰ τὴν δημοσίευσίν μου. Οὐδέποτε τὸ σχέδιόν μου ἐξηπλώθη πέραν τοῦ νὰ πειραθῶ νὰ ἀναδιοργανώσω τὰς ἰδίας μου ιδέας καὶ νὰ ἐποικοδομήσω ἐπὶ γηπέδου ἀνήκοντός μοι ἀποκλειστικῶς. Ἐὰν δὲ εὐαρεστηθεὶς ἀρκούντως ἐπὶ τῷ ἔργῳ μου δημοσιεύω τοῦτο σήμερον δὲν συμβουλεύω ὅμως καὶ οὐδένα νὰ μιμηθῇ τὰς ἐν αὐτῷ ἀρχάς. Ἐκεῖνοι εἰς οὓς ἡ φύσις ἐν τῇ διανομῇ τῶν προνομίων ἐφάνη δαψιλεστερα ἴσως ἔχουσι σχέδια ὑψηλότερα· ἀλλ' ἐγὼ φοβοῦμαι μὴ τοῦτο εἶναι πολὺ τολμηρὸν διὰ πολλούς. Μόνη ἡ ἀπόφασίς ἠνέσχεον τοῦ ἀπορρῆψαι τὰς ιδέας ἅς παρεδέχθη πρότερον δὲν εἶναι παράδειγμα ὅπερ ὀφείλει τις νὰ ἀκολουθήσῃ. Ὁ κόσμος συνήθως συγκρατεῖται ἀπὸ δύο εἰδῶν ἀνθρώπων, εἰς οὓς δὲν συμφέρει ποσῶς τοῦτο· οἱ χαρακτήρες οὗτοί εἰσιν οἱ ἐξῆς· Ἐκεῖνοι οἵτινες νομίζοντες ἑαυτοὺς ἐκνωτέρους τοῦ ὅτι εἶναι δὲν δύνανται νὰ

ἐμποδίσωσι τὴν κρίσιν των νὰ μὴ ἀποφανθῇ ταχέως, οὔτε ἔχουσιν ἀρκετὴν ὑπομονὴν ἵνα ὀδηγήσωσιν ἐν τάξει τὰς κρίσεις των· ἐξ οὗ συνεπάγεται ὅτι ἐὰν ποτε ἐλάβανον τὴν ἐλευθερίαν νὰ ἀμφιβάλωσι περὶ τῶν ἀρχῶν ἅς ἔλαβον καὶ νὰ παραμερίσωσιν ὀλίγον τῆς κοινῆς ὁδοῦ, οὐδέποτε θὰ ἠδύναντο νὰ εὐρωσι τὴν ἀτραπὸν ἢν ὤρειλον νὰ διαβῶσιν ὅπως βαδίσωσιν εὐθύτερον καὶ θὰ διέμενον πεπλανημένοι καθ' ὅλην των τὴν ζωὴν· καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες [ἔχοντες ἀρκούσαν κρίσιν καὶ μετριοφροσύνην ἵνα ἐννοήσωσιν ὅτι εἶναι ἀνίκανοι νὰ διακρίνωσι τὸ ἀληθές τοῦ ψευδοῦς ὅπως ἄλλοι τινες παρ' ὧν ἠδύναντο νὰ λάβωσι μαθήματα, ὀφείλουσι κάλλιον νὰ ἀκολουθῶσι τὰς σκέψεις αὐτῶν τῶν ἄλλων ἢ νὰ ζητῶσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ εὐρωσι καλλιτέρας.

Ὅσον δὲ δι' ἐμὲ θὰ κατεταττόμην μετὰ τῶν δευτέρων ἐὰν δὲν εἶχον ἢ ἕνα μόνον διδάσκαλον· ἢ ἐὰν δὲν ἐμάνθανον τὴν διαφορὰν ἣτις ὑφίσταται πάντοτε μετὰ τῶν ἀρχῶν τῶν λογικωτέρων· ἀλλὰ μαθὼν, ὅτε εἶτι ἐσπούδαζον, ὅτι δὲν ἠδύνάτο τις νὰ μὴ ἐκφέρῃ οὐδὲν τὸ παράδοξον καὶ τὸ ὀλίγον πιστευτὸν ὅπερ νὰ μὴ ἐρρήθῃ ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, καὶ ἔκτοτε κατὰ τὰς περιουσίας μου ἀναγνωρίσας ὅτι ἅπαντες οἱ ἔχοντες αἰσθηματὰ ἐναντία τῶν ἡμετέρων δὲν εἶναι δι' αὐτό οὔτε βάρβαροι οὔτε ἄγριοι, ἀλλ' ὅτι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν σκέπτονται λογικώτερον ἡμῶν, δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐκλέξω οὐδένα οὐαὶ ἀρχαὶ νὰ προτιμῶνται τῶν τῶν ἄλλων καὶ εὐρέθην οὕτως ἠναγκασμένος νὰ ἀναλάβω μόνος μου τὴν λογικὴν μόρφωσίν μου. Ἐπέισθην δὲ εἶτι μᾶλλον ἐν τῇ ιδέᾳ μου, παρατηρήσας ὅτι ὁ αὐτὸς ἀνθρώπος μετὰ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος, ἀνατραφεὶς νηπιόθεν μετὰ τῶν Γάλλων καὶ Γερμανῶν γίνεται ἄλλοιος τοῦ ὅτι ἠθελεν εἶσθαι ἐὰν ἀνετρέφετο μετὰ τῶν Σινῶν ἢ ἀνωποπαγῶν, καὶ πῶς μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν συρμῶν τῶν ἐνδυμάτων μας, τὸ ἴδιον πρᾶγμα ὅπερ μᾶς ἤρρισκε πρὸ δέκα ἐτῶν καὶ θὰ μᾶς ἀρῆσῃ εἶτι μετὰ δέκα ἐτῶν μᾶς φαίνεται τὴν σήμερον γελοῖον ἢ ἀκομῶν ὥστε μᾶλλον ἢ ἐξῆς καὶ τὸ παράδειγμα μεταβάλλῃ

λει τὴν γνώμην ἡμῶν ἢ οὐδεμία ἀνθρώπινος γνώσις.

Ἄλλ' ὡς ὁ ἄνθρωπος ὅστις βαδίζει μόνος εἰς τὰ σκοτεινά, ἀπεράσιμα νὰ προχωρῶ τὴν βραδείως καὶ νὰ μεταχειρίζομαι τὴν αὐτὴν περισκεψὶν εἰς ὅλα τὰ πράγματα ὥστε ἐὰν ἐπιχωρῶν ἐλίγον τοῦλάχιστον νὰ μὴ ἐπιδοῦμαι νὰ πέσω ἀλλὰ δὲν ἠθέλησα ἐπίσης νὰ ἀρχίσω νὰ ἀπορρίπτω πάσας τὰς ιδέας ἃς παρεδέχθη προτέρων χωρὶς νὰ σταθμίσω αὐτὰς λογικῶς ἐὰν δὲν ἐποιούουν προτέρων τὸ σχέδιον τοῦ ἔργου ὅπου ἐπεχείρουν καὶ ἐὰν δὲν ἐζήτουν τὴν ἀληθῆ μέθοδον ἵνα φθάσω οὕτως εἰς τὴν ἀρχὴν ὅλων τῶν πραγμάτων ὡς τὸ πνεῦμά μου ἦτο ἐπιδοκτικόν.

Νῆος ἐστὶ ἐποῦδασα μεταξὺ τῶν φιλοσοφικῶν μαθημάτων τὴν λογικὴν καὶ μεταξὺ τῶν μαθηματικῶν τὴν ἀνάλυσιν τῆς γεωμετρίας καὶ τὴν ἀλγεβρᾶν, τρεῖς ἐπιστήμας αἰτινες ὄφειλον νὰ ἐπιδράσωσι πολὺ ἐπὶ τοῦ σχεδίου μου. Ἄλλ' ἐρευνῶν αὐτὰς παρετήρησα ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ τὴν λογικὴν, οἱ συλλογισμοὶ καὶ τὸ πλεῖστον τῶν ἄλλων ὀδηγιῶν τῆς χρησιμεύουσι μᾶλλον νὰ ἐξηγήσιν εἰς τὸν ἄλλον τὰ γνωστά πράγματα, ἢ μᾶλλον, ὡς ὁ τρόπος τοῦ Ἀούλλη, νὰ ὁμιλήσιν ἀνευ κρίσεως περὶ ἐκείνων ἃ τινὰ ἀγνοῶν, ἀντὶ νὰ ἐκμάθῃ αὐτὰ. Καὶ μολοντὶ περιέχει τινὸν ἀξιώματα ἀληθῆ καὶ καλὰ, ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ τὸσα ἀναμειγμένα μεταξὺ τῶν ψευδῶν ἢ περιττὰ, ὥστε εἶνε τὴν δύσκολον νὰ χωρίσῃ τις αὐτὰ ὅσα νὰ ἐξάξῃ ἀγαθὰ τὴν Ἀρτέμιδος ἢ Ἀθηνᾶς ἐκ μαρμάρου ἀκατεργάστου. Ἡ ἀνάλυσις δὲ τῶν ἀρχαίων καὶ ἡ ἀλγεβρα τῶν νεωτέρων, ἀναπτύσσουσι θέματα λίαν περιωρισμένα καὶ ἄχρηστα νομιζόμενα, ἢ μὲν πρώτη περιπτώσα σχήματα καὶ ἡ δευτέρα κανόνας καὶ ἀριθμοὺς ἐν πολλοῖς ἀκατανόητα φαινόμενα, ὥστε αἱ δύο αὐταὶ ἐπιστήμαι γίνονται σκοτειναὶ καὶ συγκεχυμέναι διὰ τὸν ἐπιδιδόμενον εἰς τὴν καλλιέργειαν αὐτῶν. Ὄφειλον ὅθεν νὰ ἐπινοήσω ἐτέραν τινὰ μέθοδον, ἥτις περιλαμβάνουσα τὰ προτερήματα τῶν τριῶν τούτων, νὰ μὴ ἔχῃ τὰ ἐλαττώματα τῶν. Καὶ ὅπως ἡ πληθὺς τῶν νόμων προμηθεύει συχνάκις δικαιοσύνην

εἰς τὰ πεπραγμένα, ὥστε Κράτος τι, διοικεῖται κάλλιον ὅταν ἔχει ὀλίγους καὶ διατηρούμενους ἀστυρῶς, οὕτω ἀντὶ τῆς πληθῆος τῶν ἀξιωμάτων ὑπ' ὧν ἡ λογικὴ συνίσταται, ἐνόμισα σκόπιμον νὰ διατηρῶ μόνον τὰ ἀκόλουθα τέσσαρα, ὑπογραμμὸν λαβὼν τὴν ἀκριβῆ τήρησιν αὐτῶν.

Α'.) Οὐδέποτε ἀποδέχεσθαι τι ὡς ἀληθὲς ἐὰν μὴ γνωρίζω ἐπισταμένως τὴν ἀληθειαν αὐτοῦ: ἦτοι ἀποφεύγειν μετὰ μεγάλης προσοχῆς τὴν ταχεῖαν κρίσιν καὶ τὴν ἐν ταῖς ιδέαις ἐμμονὴν προερχομένην ἐκ φιλαυτίας, καὶ περιλαμβάνειν ἐν τῇ κρίσει μου πᾶν ὅ,τι δὲν παρουσιάζεται εἰς τὸ πνεῦμά μου καθαρῶς καὶ διακριτικῶς.

Β'.) Διαιρεῖν ἐκάστην τῶν δυσκολιῶν ἃς ἠρεῦναι εἰς τόσα τμήματα ὅσα ἀπητούτο ἵνα ποιήσω τὴν λύσιν κατόπιν κάλλιον.

Γ'.) Εὐθύνειν ἐν τάξει τὰς ιδέας μου ἀρχόμενος ἐκ τῶν εὐκολωτέρων καὶ τῶν ἀπλουστέρων πρὸς ἐκμάθησιν καὶ βαιῶν ὀλίγων κατ' ὀλίγον ὡς ἀνά βαθμίδας μέχρι τῆς γνώσεως τῶν πλέον συνθέτων, καὶ ὑποθέτων τάξιν τινὰ μεταξὺ καὶ αὐτῶν ἐστὶ τῶν μὴ ἐχόντων σειρὰν πρὸς ἄλλα.

Δ'.) Ποιεῖν πάντοτε ἀριθμήσεις: συνεχεῖς καὶ ἐπιθεωρήσεις γενικὰς ὥστε νὰ ἤμῃ βίβαιος ὅτι οὐδὲν παραλείπω.

Αἱ ἀλλεπάλληλοι αὐταὶ σειραὶ τῶν συλλογισμῶν, ὅπως ἀπλῶν καὶ εὐκόλων, καὶ ὧν οἱ γεωμέτραι ποιοῦνται χρῆσιν ἵνα φθάσωσιν εἰς τὰ δυσκολώτερα πορίσματα τῶν, μοι ἔδωκαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ σκεφθῶ ὅτι ὅλα τὰ πράγματα ἄπερ δύναται νὰ ἐκμάθῃ ὁ ἄνθρωπος ἐπέρχονται τοιοῦτοτρόπως, καὶ ὅτι ἀπέχοντες νὰ ἀποδεχόμεθα ὡς ἀληθῆ τινὰ μὴ ὄντα, καὶ φυλάττοντες πάντοτε τὴν τάξιν δι' ἧς δυνάμεθα νὰ ἐκθέσωμεν τὰ μὲν μετὰ τὰ δὲ, δὲν δύναται νὰ ὑπάρχωσιν ιδέαι τόσον ἀπομακρυσμέναι εἰς ἃς νὰ μὴ φθάσωμεν οὔτε τόσον κρύφιν ἃς νὰ μὴ ἀνακαλύψωμεν. Καὶ δὲν ἐκοπίασα πολὺ νὰ ζητήσω ἀπὸ τί νὰ ἀρχίσω διότι ἤξευρον ὅτι ἔπρεπε νὰ πράξω τοῦτο ἀπὸ τὰ ἀπλουστέρα καὶ εὐκολώτερα. Παρατηρῶν δὲ ἐξ ὧν ἐπεδόθησαν εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἀληθείας τῶν ἐπιστημῶν μόνον

οἱ μαθηματικοὶ ἠδυνήθησαν νὰ ἐξάξωσι πορὶ ματὰ τινὰ, τοῦτέστι κρίσεις τινὰς βεβαίας καὶ προφανεῖς, δὲν ἀμφέβαλον ποσῶς ὅτι κατήρησαντο ἐκ τῶν ἰδίων συλλογισμῶν, μολοντὶ δὲν ἠλπίζον οὐδὲν ἄλλο ὄφελος ἢ μόνον νὰ ἐθισθῶ εἰς τὴν ἀληθειαν καὶ νὰ μὴ εὐχαριστοῦμαι ἀπὸ ψευδεῖς κρίσεις. Ἄλλ' οὐδέποτε ἐσκέφθη ὅπως ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἐπιχειρηθῶ τὴν ἐκμάθησιν τῶν εἰδικῶν τούτων ἐπιστημῶν τῶν κοινῶς ὀνομαζομένων μαθηματικῶν βλέπων δὲ ἐστὶ ὅτι τὰ ἀντικείμενα αὐτῶν εἰσὶ διάφορα καὶ δὲν συμφωνοῦσιν, ὡς ἔχοντα ὑπ' ὅψιν τὰς διαφόρους ἀναφορὰς ἢ ἀναλογίας αἰτινες ἀπαντῶνται, ἐσκέφθη ὅτι ἦτο κάλλιον νὰ ἐρευνῆσω μόνον τὰς ἀναλογίας ταύτας γενικῶς καὶ νὰ ἐφαρμόσω αὐτὰς εἰς τὰ ἀντικείμενα ἃ τινὰ θὰ με ἐχρησίμευον ἵνα μοι ἀποδώσωσι τὴν γνώσιν εὐκολωτέραν, ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ χωρὶς νὰ καθυποβάλλω αὐτὰς εἰς ἐκείνα, ὅπως δύναμαι νὰ ἐφαρμόζω κατόπιν αὐτὰς εἰς ὅλα τὰ ἄλλα εἰς ἃ θὰ ἐφηρμόζοντο. Μεθ' ὅ προείξας ὅτι, ἵνα γνωρίσω αὐτὰς τὰς ἀναλογίας θὰ ἤμην ἠναγκασμένος ἐνίοτε νὰ μελετῶ αὐτὰς ἰδιαιτέρως, καὶ ἐνίοτε μόνον ἵνα κρατῶ αὐτὰς εἰς τὴν μνήμην μου, ἐσκέφθη ὅτι ἵνα μελετῶ αὐτὰς ἰδιαιτέρως ὄφειλον νὰ τὰς ὑποθέσω εἰς γραμμὰς, διότι δὲν εὕρισκον οὐδὲν τούτου ἀπλουστέρον ἵνα ἀντιπαρίσταται εἰς τὴν φαντασίαν μου εὐδιακριτώτερον ἄλλ' ἵνα κρατήσω αὐτὰς εἰς τὴν μνήμην μου ἔπρεπε νὰ ἐξηγήσω αὐτὰς διὰ τινῶν ἀριθμῶν τῶν βραχυτέρων ὅσα τὸ δυνατόν διὰ τοῦ μέσου τούτου θὰ ἐδανειζόμην τὰ καλλίτερα τῆς γεωμετρικῆς ἀναλύσεως καὶ τῆς ἀλγεβρῆς καὶ θὰ ἐδιόρθουν τὰ ἐλαττώματα τῆς μίας καὶ τῆς ἄλλης.

Τῆς ἀκριβοῦς τήρησεως τῶν ἀξιωμάτων τούτων ἃ ἐξελεξάμην διδούσης με τὴν αὐτὴν εὐκολίαν ἵνα διακρίνω ὅλα τὰ ζητήματα ἐφ' ἃ ἐκτείνονται αἱ δύο αὐταὶ ἐπιστήμαι, ὥστε εἰς δύο ἢ τρεῖς μῆνας καθ' οὓς ἠρέυναι αὐτὰ, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἀπλουστέρων καὶ γενικωτέρων, (ἐκάστης ἀληθείας ἢ εὕρισκον χρησιμεύουσι ὡς κανόνας ἵνα ἀνεύρω καὶ ἄλλως), ὅχι μόνον ἠδυνήθη νὰ εὕρω τὴν λύσιν

πολλῶν ζητημάτων ἃ τινὰ ἐνόμισα ἄλλοτε λίαν δύσκολα, ἀλλὰ μοι ἐφάνη ἐπίσης ἐπὶ τέλους ὅτι ἠδυνάμην νὰ ὀρίσω διὰ τίνων μέσων καὶ ἕως ποῦ ἦτο δυνατόν νὰ λυθῶσι ζητήματα ὅλων ἐπὶ ἀγνοούμενα. Μὴ με νομίσητε δὲ τὴν αὐτὴν μάταιον, διότι μίας ἀληθείας εὐρεθείσης ἕκαστος δύναται νὰ μάθῃ τὸσα διότι π. χ. παιδίον τι ἐπιστάμενον τὴν ἀριθμητικὴν, ποιῆσαν πρόσθεσιν τινὰ κατὰ τοὺς κανόνας, δύναται νὰ ἤ βέβαιον ὅτι ἦν ἔρεν, ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ ὅπου ἠρέυνα, πᾶν ὅ,τι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα δύναται νὰ περιλάβῃ. Τέλος δὲ ἡ μέθοδος ἥτις διδάσκει ἡμῖν νὰ ἀκολουθῶμεν τὴν ἀληθῆ τάξιν καὶ νὰ ἀριθμῶμεν ἀκριβῶς ὅλας τὰς περιπτώσεις τοῦ ζητουμένου, περιέχει πᾶν ὅ,τι διδίδει βεβαιότητα εἰς τοὺς κανόνας τῆς ἀριθμητικῆς.

Ἡ ὑχαριστοῦμην δὲ τὰ μέγιστα ἐκ τῆς μεθόδου ταύτης, διότι δι' αὐτῆς ἤμην βέβαιος ὅτι θὰ ἐτελειοποιούην τὴν κρίσιν μου, ἂν ὄχι ἐντελῶς, τοῦλάχιστον ὅμως ὅσον ἦτον εἰς τὴν ἐξουσίαν μου. Ἐκτὸς ὅτι ἠσθανόμην, ἐφαρμόζων αὐτὴν, ὅτι τὸ πνεῦμά μου συνειθίζει νὰ ἀντιλαμβάνηται τῶν ἀντικειμένων καθαρώτερον καὶ εὐδιακριτώτερον, καὶ μὴ ἔχων ὑποκείμενον αὐτὸ εἰς οὐδὲν ἰδιαίτερον θεῖμα, προϋθιμῆν νὰ ἐφαρμόζω ἐπίσης αὐτὴν ἐπιφελῶς εἰς τὰς δυσκολίας τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν ἐκτὸς τῆς ἀλγεβρῆς. Ὅχι ὅτι ἐτόλμων νὰ ἀναλάβω κατ' ἀρχὰς τὴν ἔρευναν ὅλων τῶν παρουσιασθησομένων, διότι τοῦτο ἠθέλην εἶσθαι ἐναντίον εἰς τὴν τάξιν ἣν διεγραψάμην, ἀλλὰ προσέχων ὅπως αἱ ἀρχαὶ τῶν ὄφειλον νὰ δανειζῶνται ἅπασαι τῆς φιλοσοφίας, εἰς ἣν δὲν εὕρισκον ἐπὶ βεβαιότητος, ἐσκέφθη ὅτι ἔπρεπε πρὸ παντός ἄλλου νὰ προσπαθῆσω νὰ ἰδρῶσω τοιαύτας καὶ τούτου ὄντος τοῦ σπουδαιότερου πράγματος τοῦ κόμου, καθ' ὃ ἡ ταχέως ἐπίκρισις καὶ ὁ ἐγωϊσμός ἦσαν ἐπιφοδωτέρα τῶν ἄλλων, δὲν ὄφειλον νὰ ἀναλάβω τοῦτο ἐὰν δὲν ἐσθον εἰς ἡλικίαν πλέον πεπειραμένην τῆς τῶν 23 ἐτῶν ἣν εἶχον τότε, καὶ καθ' ἣν δὲν ἔτχον καιρὸν ἵνα προπαρασκευασθῶ ἀρκούντως, ἐκρίζων τοῦ πνεύματός μου ὅλας τὰς κακὰς ἀκέψεις ἃς ἔλαβον πρὸ τοῦ χρόνου ἐκείνου,

καὶ ποιῶν πολλὰς δοκιμὰς ἵνα ἦμαι πάντοτε εἰς τὸ θέμα τῶν συλλογισμῶν μου, καὶ γυμναζόμενος πάντοτε εἰς τὴν μέθοδον ἣν διέγραψα ὅπως κρατυθῶ ἔτι μᾶλλον εἰς αὐτὴν ὀλίγον κατ' ὀλίγον. (ἔπεται συνέχισι)

ΔΙΑΦΟΡΑ

(ἔξ ἀναγνώσεων.)

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΙΩΝ.

Ἐφ' οὗ καὶ πάλιν οἱ δῆμοι ἔδωκαν λαβὴν νὰ ἀμιλῶσι περὶ αὐτῶν, ἐπιτρέπεται βεβαίως ἡμῖν νὰ ἀνεμνήσωμεν ἐνταῦθα ἰδιαιτέρας τινας λεπτομερείας ἀναγομένας εἰς τοὺς ἀξιότιμους τούτους λειτουργοὺς ἢ μᾶλλον εἰς τὰ περισπούδαστα καθήκοντα αὐτῶν.

Ἐν τῷ παρελθόντι οἱ δῆμοι, ὧν ἡ ἀποστολὴ ἦτο νὰ ἀποτέμνωσιν ἀποτόμως τὴν ἀνθρώπινον ζωὴν, ἦσαν ταυτοχρόνως καὶ θεραπευταί! Ὡς τῆς ἀντιθέσεως! Κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὁ δῆμος τῶν Βορδιγαλλῶν ἦτον ὡσαύτως καὶ ὁ τιτλοφορούμενος ἱατρὸς τῶν ναυτῶν τοῦ λιμένος.

Εἰς τῶν περιωμωτέρων δημίων-ιατρῶν ἦτο καὶ ὁ Βίκτωρ τῆς Νίμης, ὃν θὰ ἐκάλουον σήμερον Κ. δὲ Νίμης. Ἡ φήμη αὐτοῦ ὡς ἐπιδειξίου χειρουργοῦ ἦτο μεγίστη. Θὰ διηγηθῶμεν ἐνταῦθα μίαν τῶν ἀξιοσημειωτέρων θεραπειῶν του.

Ἄγγλος τις ἔλθων ἐν Γαλλίᾳ ἵνα συμβουλευθῆ τὴν τότε περιώνυμον ἱατρικὴν ἀκαδημίαν τῆς Μοντεπλιέρης δι' ἀσθιναίαν τινα τῶν μυόνων, ἣτις τῷ εἶχεν ἐπιφέρει μετατόπισιν τοῦ νεύρου τοῦ λαίμου καὶ κλίσιν τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ὤμου, εἰς μάτην συμβουλεύθη τοὺς ἀρίστους τῶν ἱατρῶν. Ἀπελπισθεὶς προσέτρεξε παρὰ τῷ Βίκτωρι, τῷ δὴ μίω τῆς Νίμης, οὗ ἡ φήμη ἔρθασε μέχρι αὐτοῦ.

— Οἱ ἱατροὶ εἶναι γαῖδαροι, τῷ εἶπεν ὁ Βίκτωρ ἀφ' οὗ ἐξήτασεν αὐτόν.

— Τσιαῦτὴ εἶε καὶ ἡ ἰδική μου ἰδέα,

ἀνταπάντησεν ὁ Ἄγγλος μετὰ πεποιθήσεως ἐρειδομένης ἐπὶ ἄδυνκρᾶς πείρας.

— Ἔχετε ἀπλούστατον στραβολαίμασμα ἐξ οὗ θὰ σὰς ἀπελυθερώσω.

— Ἄ! κύριε δῆμιε! ἀνέκραξεν ὁ Ἄγγλος μετὰ τῆς προφορᾶς ἐκείνης δι' ἣς διακρίνονται οἱ πέραν τῆς Μάγχης γόνου ἀναμεμιγμένης μετὰ τόνου μεγίστης εὐγνωμοσύνης.

— Θὰ ἴδητε ὅτι καὶ οἱ δῆμοι ἔχουν ὡσαύτως τὸ καλὸν τῶν, ὑπέλασεν ὁ Βίκτωρ μετὰ βεβαιότητος. Μόνον πρέπει νὰ με ὑποσχεθῆτε ὅτι θὰ ἐκτελέσητε πιστῶς πᾶν ὅ, τι σὰς διατάξω.

Ὁ Ἄγγλος ὑπεσχέθη μετὰ σπουδῆς.

— Ἀκολουθήσατέ με, τῷ εἶπε τότε ὁ παράδοξος οὗτος χειρουργός.

Καὶ ἀμφότεροι εἰσῆλθον εἰς παρακείμενόν τι δωμάτιον. Ἴνα εἰπώμεν τὴν ἀλήθειαν ὁ Ἄγγλος μεθ' ὅλην τὴν ζωηρὰν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν τῆς θεραπεύσεώς του δὲν ἦτον ἐντελῶς καθησυχασμένος.

Τὸ δωμάτιον εἰς ὃ εἰσῆλθον δὲν παρουσίαζεν ἐκ πρώτης ὄψεως οὐδὲν τὸ ἰδιαιτέρον. Οὐδὲν, ἐκτὸς ἐν τούτοις... ἄκρις σχοινίου κρεμασμένου ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἀπολήγοντος εἰς θηλειάν τινα χαρακτηριστικὴν. Ὁ Ἄγγλος ἀνεγνώρισεν ἀμέσως τὴν βρετανικὴς ὄψεως κἀναβιν ταύτην.

— Ἀναβίτε ἐπὶ τοῦ ὑποβάθρου τούτου, ἐπρόφερεν ὁ Βίκτωρ βραχεία φωνῇ.

— Ὡ! αὐ! ὦ! ἐμορμύρισεν ὁ Ἄγγλος περιδεὴς μεθ' ὅλων τῶν τόνων οὗς δύναται νὰ προσλάβῃ ἡ ἔθνικὴ αὐτὴ ἐπιφώνησις.

— Ἄ! ἤρχισατε ν' ἀπειθῆτε! ἀνέκραξεν ὁ δῆμιος-ἱατρός· τότε ἐπανελθετέ εἰς τοὺς σοφοὺς σὰς τῆς Μοντεπλιέρης καὶ ἀφήσατέ με ἡσυχον!..

Ὁ Ἄγγλος, ὠχρὸς ἀλλ' ἀποφασιστικὸς, ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ὑποβάθρου.

— Περᾶσατε τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν θηλειάν. Ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον.

— Συστήσατε τὴν ψυχὴν σὰς εἰς τὸν Θεόν!

— Ἀὐ! ἀλλὰ, κύριε δῆμιε, θέλετε νὰ με φονεύητε ἵνα με θεραπεύσητε...

— Οὕτως ἔχει, ἐπέειπεν ὁ Βίκτωρ ἀνυπομόνως.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ.

Ἡ Ῥώμη κατὰ τὸ 1877.

Ἡ Ῥώμη ἀριθμεῖ σήμερον 272,560 κατοίκους, ἐκτὸς τῆς φρουρᾶς, διεσπαρμένους εἰς 13,530 κατοικίας ἐπὶ ἐκτάσει 14,113, 150 τετραγωνικῶν μέτρων.

Ἐκάστῳ ἄρχοντι αἱ ἀνήκουσαι τιμαὶ ἀρξώμεθα ἐκ τῶν ναῶν. Ὑπάρχουσιν ἐν Ῥώμῃ 347 ναοὶ τῆς καθολικῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας, ἐξ ὧν 41 εἰσὶν ἐνοριακαὶ, καὶ 8 ναοὶ τῆς διαμαρτυρομένης ἢ εὐαγγελικῆς ἐκκλησίας.

ἔχει 30 σχολεῖα δημοτικὰ, 18 διὰ τοὺς ἄρρενας παῖδας, καὶ 20 διὰ τὰς νεανίδας, συχναζόμενα ὑπὸ 8,307 ἄρρένων καὶ 7,099 θηλέων. Εἰς τὸν ἄνω ἀριθμὸν δὲν συμπεριλαμβάνονται 4 σχολεῖα ἐν ἴτοις-προσαστείαις καὶ 5 γεωργικὰ. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσιν ἐπίσης 94 σχολαὶ ἰδιωτικαί, 77 θρησκευτικαί, 56 σύμμικτοι καὶ 4 ἄρρανοτροφεῖα. Γὰ νοσοκομεῖα εἰσὶ 4 καὶ δύναται νὰ περιλάβωσι 3,500 ἀσθενεῖς· προσθέσωμεν εἰς ταῦτα καὶ 2 νοσοκομεῖα δημοτικὰ τῶν φρενοβλαβῶν καὶ ἀσθενῶν διὰ 1000 ἄτομα, καὶ τὰ νοσοκομεῖα τοῦ Terimini, τοῦ Ἁγίου Μιχαήλ, τῆς ἡγεμονίδος Μαργαρίτας, τῆς Γάτας Τζισβάνη, τῶν ὄρφανῶν, κλπ. κλπ.

Ἐν ὅλῃ τῇ περιφερείᾳ τῆς Ῥώμης εὐρίσκονται 6 ἱεροσπουδαστήρια καὶ 4 οἰκοτροφεῖα, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἐπαρχιακοῦ γυμνασίου, καὶ 4 φυλακαὶ μετὰ 1900 τροφίμων.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ῥώμης ὀλονὲν αὐξάνει. Ἀπὸ τῆς 1ης Φεβρουαρίου 1871 μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1876 περτηρήθη μεγάλη αὐξήσις ἐν τῇ στατιστικῇ τῶν γάμων καὶ τῶν γεννήσεων. Τῷ 1876 ἐτελέσθησαν 605 γάμοι· τῷ 1876 ἐγένοντο 1599. Ἡ διαφορά ὡς βλέπει τις, εἶνε μεγάλη. Τῷ 1871 ἀνέγραψαν 4,602 γεννήσεις ἐνῶ καθ' ὅλον τὸ 1876 ἐγένοντο 7,744.

Ἐκτὸς τῆς φρουρᾶς ἡ Ῥώμη ἔχει 513 δημοτικῶν ὑπαλλήλων, 184 εἰσπράκτορας τῶν δημοτικῶν φόρων, 312 πυροσβέστας,

Καὶ ἀνατρέπων δι' ἰσχυροῦ λακτίσματος τὸ ὑπόβαθρον ὅπερ ὑπεβάσταζε τὸν ἀσθενῆ του, ἐδράξατο τῶν ἀσπαιρουσῶν κνημῶν αὐτοῦ καὶ ἐξετέλεσεν ἀληθῆ περιστροφὴν σχοινοβάτου τῇ βοήθειᾳ τῆς ἀνθρώπινου ταύτης τραπέζης. Μετὰ τινα λεπτὰ ἐξεκρέμασε τὸν Ἄγγλον μᾶλλον νεκρὸν ἢ ζῶντα, ἀλλὰ... τεθαρραπενόμενος! Τὴν σήμερον θὰ ἀπεκάλουν τοῦτο ἡ ρωϊκὸν φάρμακον.

ΜΥΘΟΣ ΙΝΔΙΚΟΣ.

Ἰνδὸς τις πρίγκηψ, ὄστις ἐλάτρευε μίαν Ἰμαλαϊανὴν νεανίδα, ὄφειλε νὰ ἀναμένη ἐπὶ δέκα ἔτη τὸ τέλος πολέμου, ἐν ᾧ ἔσωσε τὴν πατρίδα του διὰ θαυμάτων ἀνδρείας, ἵνα νυμφευθῆ ἐκείνην ἣτις εἶχε δώσῃ αὐτῷ τὴν καρδίαν της. Τὴν αὐτὴν δὲ ἐσπέραν τῶν γάμων ἀποθνήσκει ἐξ ἀποπληξίας κεραυνοβόλου.

Διελθὼν δὲ ἐν καθαρτηρίῳ ἐν ἔτος ὀδυνῶν ὑπὲρ ἀνθρώπων, ἵπταται πρὸς τὴν ἠνωγμένην πύλιν τοῦ οὐρανοῦ, ἐνθα αἰωνία μακαριότης αὐτὸν περιμένει.

— Δύναμι νὰ ἐπανελθῶ μίαν ὄραν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ νὰ ἴδω ἐκείνην τὴν ὅποιαν τόσον ἠγάπησα; κραυγάζει πρὸς τὸν φύλακα ἄγγελον τοῦ οὐρανοῦ.

— Δύνασαι, καρδιά πιστῇ, ἀποκρίνεται ὁ ἄγγελος, ἀλλ' ἡ ὄρα αὐτῇ θὰ σοὶ στοιχίσῃ δέκα χιλιάδας ἐτῶν βιζάνων ὁμοίων πρὸς ἐκείνας αἱ ὅποιαί ἐξήρθρωσαν τὰ μέλη σου, καὶ πάσχεις εἰσέτι.

Χωρὶς νὰ διστάσῃ, καταβαίνει ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ζητεῖ ὄλος ἐν μέθῃ ἐν ταῖς κατασκίαις δεινροστοιχίαις τῆς κοιλάδος τῆς Καχεμίρης τὴν ἄειποτε ἠγαπημένην θέσιν ἐνθα καθύδει μὴ ἀνάμνησις.

Ἡ νεαρὰ γυνὴ ἦτον ἐκεῖ, ἀλλ' ἐρριμμένη ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἐτέρου, καὶ ψάλλουσα αὐτῷ διὰ φωνῆς θείας αἰωνίου ὄρκους!

Ὅταν δ' ἐπανελθὼν εἰς τὸ καθαρτήριον.

— Ἀνάβη κατ' εὐθείαν εἰς τὸν οὐρανόν, λέγει αὐτῷ ὁ ἄγγελος· ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶδες εἶναι οφικτότερον διὰ σὲ ἢ δέκα χιλιάδες ἐτῶν ὀδυνῶν, φλογῶν καὶ βρυγμῶν τῶν ὀδόντων.

403 φύλακας τῆς δημοσίου ἀσφαλείας καὶ 192 δεσμοφύλακας.

Ἡ ὑπηρεσία διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ταξιδιωτῶν, τῶν πραγματειῶν καὶ τοῦ ὑλικοῦ συνίσταται ὡς ἑξῆς: 1990 μονίππους ἀμάξας, 200 ἀμάξας μὲ 2 ἵππους, 110 δίφρους, 89 ὀδοπορικὰς ἀμάξας, 80 λεωφορεῖα διὰ τὴν ἐξωτερικὴν ὑπηρεσίαν καὶ 3 διὰ τὴν ἐσωτερικὴν. Κέκτηται ἐπίσης 5,345 δίτροχα καὶ 801 τετρατροχα ἀμαξίδια διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν πραγματειῶν καὶ τοῦ ὑλικοῦ. Ὅλοι αὐταὶ αἱ ἀμάξαι κατέχουσι 707 ἀμαξοστάσια.

Τὰ ξενοδοχεῖα, καφενεῖα, καπηλεῖα, κρασοπωλεῖα καὶ οἶνοπνευματοπωλεῖα ἀριθμοῦνται εἰς 3,840 ἀρτοποιαὶ δὲ, ἀλλαντοπῶλαι, καὶ ἄλλοι μεταπράται φαγασίμων εἰσὶ 4,790.

Αἱ αὐτοκτονίαι.

Ἀύξησις πλέον τοῦ ἐνὸς πέμπτου ἐπὶ τῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους παρατηρήθη εἰς τὰς ἐν Γαλλίᾳ αὐτοκτονίας κατὰ τὸ 1876. Ἐν συνόλῳ 5,617, ἐξ ὧν 2,172 ἐξ ἀγχόνης καὶ 1514 ἐκ πνιγίματος. Τὸ ἐπίλοιπον σύγκειται ἐξ αὐτοχειριῶν διὰ πολυκρότου, δι' ἀσφυξίας ἐξ ἀνθρακός, καὶ ἐξ ἐκουσίων πτώσεων ἀπὸ τοῦ ὕψους οἰκιῶν ἢ οἰκοδομῶν. Ἡ δηλητηρίασις ἔρχεται τελευταίως· τὸ δημόσιον δὲν αἰσθάνεται πολλὴν εὐχαρίστησιν διὰ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς αὐτοκτονίας· ἡ στατιστικὴ ὅμως δὲν μᾶς πληροχορεῖ περὶ τῆς χρήσεως τοῦ ἰοῦ τοῦ χαλκοῦ.

Οἱ ἄνω ἀριθμοὶ εἰσι θλιβεροὶ ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἐξάξῃ τις ἐξ αὐτῶν ἐπιχειρήματα ὡς ἀπαισιόδοξοι τινεῖ, κατὰ τοῦ δημοσίου πνεύματος καὶ τῆς αὐξήσεως ἀντιθικότητος του· ἐὰν συνεβουλεύετο τις τὴν ἱστορίαν θὰ ἔβλεπεν ὅτι ἡ αὐτοκτονία εἶνε ἀπλῆ τις ἐπιδημία ὡς ὁ τύφος καὶ ἡ χολέρα. Ἐπιδράμει αἰφνιδίως καὶ λαφυραγωγεῖ ὡς οἱ μεγάλοι ἐπιδρομαί· ἀποσύρεται ἵνα ἐπανέλθῃ ἀργότερον, καὶ ἐν γένει τὴν ἐπαύριον τῶν μεγάλων πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν σάλων. Ἡ

αὐτοκτονία ἐπέδειξε τὴν ἐπιδημικὴν ἰσχύον τῆς εἰς τὰς στρατίας Ναπολέοντος τοῦ Α', ἃς δὲν δύναται τις νὰ κατηγορήσῃ ὡς ἀνηθίκους· ἐποίησε μεγάλας φθοράς μεθ' ὅλην τὴν σιδηρὰν πειθαρχίαν ἧτις ἐνησχόλοι ἀρκούντως τὸ σῶμα ὅπως μὴ ἀφίνοι εἰς τὴν ψυχὴν τὸν καιρὸν τοῦ νὰ ἀποχαυνοῦται φθοροποιῶς. Ἡ αὐτοκτονία ἦτο ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ.

Γνωστὴ εἶνε ἡ ἱστορία τοῦ οἰκίσκου τῆς φρουρᾶς, εἰς ἣν αὐτοκτόνουν ὅλοι οἱ φρουροί. Ἐπὶ τῷ ἀντικειμένῳ τούτῳ ὁ Ναπολεὼν εἶπε μεγάλην τινὰ λέξιν, φράσιν ἰδεολόγου, ἀξίαν τῆς Καρ Στάελ καὶ τοῦ Σενανκούρ! «Ὁ στρατιώτης ὀρεῖται νὰ εἰδέυρῃ νὰ ὑπομένῃ τὴν μελαγχολίαν τῶν παθῶν.»

Οὕτως ὁμιλεῖ ἐν ἡμερησίᾳ τινὶ διατάξει χρονολογουμένη εἰς Σαιν-Κλό. Ἰδοῦ τί δὲν ὁμοιάζει οὐδόπως μετὸν Ναπολέοντα Α': ἀλλ' οὐδὲν ἀποδεικνύει κάλλιον τὴν ἐπήρειαν τοῦ κέντροῦ καὶ ἐκείνου ὅ,τι ἐκάλει ὁ Σαιν-Βιβ (Saint-Reuve) ἀτμοσφαιρᾷν πραγματικὴν. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ γράφειν κατὰ τὸν Σατωβριάνδον ἦτο τοῦ συρμοῦ, ὡς ἦτο καὶ ἡ αὐτοκτονία.

ΠΟΙΗΣΙΣ

— 1886 —

ΤΟ ΦΟΥΝΤΩΜΕΝΟΝ ΚΗΡΙΟΝ.

— 1886 —

Τὸν καιρὸν τοῦ Μαθουσαλά
ἢ καὶ πρότερον ἀκόμα
—τόσον τόσον δὲν θυμούμαι—
ὅτε ὅλα εἶχον στόμα,
καὶ αἱ πέτραι καὶ τὰ σπήτια
τὰ παλάτια καὶ τὰ ξύλα
τὰ βουνά, τὰ περιβόλια
καὶ τὰ δένδρα μετὰ τὰ φύλλα,
τότε ὅτε συνωμίλουν,
καὶ οἱ γάτοι καὶ οἱ σκύλοι,
καὶ ἐν γένει κάθε ζῶον...
τότε —λέγω— καλοὶ φίλοι,
Ἐν κηρὶ ἔς τὸν κηροστάτην
ἐνθ' ἦτο ἀννημένον

ἀπὸ τὸ πολὺ φυτῶλι
ἐπειδ' ἦτο φουντωμένον,
κ' ἀπ' αὐτὸ τῆς Οἰκουμένης
ἀπαξάπας ὁ ὀρίζων
τὸ φῶς ὅλον ὅτι πέρνει,
τὸ τρισάθλιον νομίζον
ἐφουντώθη
ἐφουσκώθη

Κ' ἤρχισε μ' ἀλαζονεῖαν
τέτοια λόγια νὰ κομπάζῃ:
— Πῶς ἄλλος ἴσ' ἀνέμενα
τόσας χάριτας—φωναίει—
πῶς ἔχεις Ποῖος φωτίζει;
καὶ πῶς λάμπει ἔς τὰς οἰκίας;
εἰμὴ μόνον σπινθὴρ ἕνας
τῆς ὠραίας μου φωτίας;
Πῶς ἄλλος ἴσ' ἀνέμενα
εἰς τὸν κόσμον προτιμάται;
κ' εἰς λαμπρὰς ἐρεσπερίδας
καὶ εἰς τοὺς χοροὺς τιμᾶται;
Ἦ! πῶς φέγγει τὸ κορμί μου!
Ποῖα χάρις! τί λαμπρότης!
ἀλλ' ἐνθ' οὕτως ὁμίλει
τὸ ζεθὸν—τί ματαιότης!
τὴν οὐρὰν του τὸ κεφάλι
ἐχαμήλωσε κομματί
κ' ἀλαζονικῶς ἐμβλέψαν
κ' εἰς αὐτὸν τὸν κηροστάτη
Ἄθλιέ μου κηροστάτη
κομματάκι δὲν μιμῆσαι
πῶς νὰ λάμψῃς ὡς ἐμένα
καὶ ἐσὺ νὰ μὴν κινεῖσαι;
Αἱ!!! καυμένε!..
μουντωμένε!..

* * *

Οἱ λαμπροὶ ἀδάμαντές σου
Τί σε ὠφελοῦν οἱ τόσοι,
καὶ τί δύνατ' ὁ χρυσός σου,
ὁ πολὺς αὐτός νὰ δώσῃ;
Ἔτσι στέκεις . . . ἔτσι σ' ἴδρα . . .
ἔτσι πάγω νὰ σ' ἀφήσω . . .
— Ἄ! φοδοῦ ξιμμαλισμένον
μὴ τὸν πόδα μου κινήσω,
—εἶπ' εὐθύς ὁ κηροστάτης
μὲ φωνὴν πολλὰ πραΐαν

μὲ γαλγνιατὸν πνεῦμα
καὶ μὲ ἔκφρασιν μετριάν.—
Καὶ γαθῆς ἐξ ὀλοκλήρου
καὶ ἐσὺ καὶ ἡ φωτιά σου
καὶ δὲν μείνη οὐδὲ ἴχνος,
οὐδὲ ἴχνος τῆς σκιᾶς σου.
Ναί! ὦ φίλε μου σοὶ λέγω
κομματάκι συλλογίσου
κ' αὐτ' ἢ λάμψις ἐνθυμήσου
μετ' ὀλίγον θέλει τείνει
ὄλο νὰ σ' ἐξουδενώσει
κ' εἰς τὰς φλόγας σου μὲ στάκην,
μειμιγμένας νὰ σὲ χώσῃ . .
ἀλλὰ ὁ ἐμὸς ἀδάμας
εἰς αἰῶνας θέλει μείνει,
κ' ἂν ποτὲ καὶ τὴν μορφὴν μου
νὰ ἀλλάξῃ τις θελήσῃ
τότε στέμμα βασιλείως
τὸ κορμί μου θέλει γείνει,
ἢ καλλιπαρεῖον νέας
τὸν λαίμῳ θέλει στολίσαι.
Σὺ δὲ τέφρα πλέον εἶσαι
κ' εἰς τοὺς πόδας μ' ἐρριμμένον
μετ' ὀλίγον θε νὰ κείσαι.

ΣΟΦΙΑ Ζ. ΛΑΜΠΙΣΗ ΙΑΤΡΟΥ

Ἡ Ἄομματος Ἐπαίτις,

— Ἄορρανό 'μαι, λυπηθεῖτε'
ὄρρανό 'μαι, τὸ καυμένον
ὄρρανό 'χωρὶς πατέρα,
ἔλεος! χωρὶς μητέρα—
ἔλεος, κυρὰ, νὰ ζήσης
πεινασμένο μὴ μ' ἀφείσης.»

* * *

«Ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδυ
παραδέρνω μεσ' τοὺς δρόμους
μὲ κουρελιασμένα ρούχα
καὶ μὲ γυμνωμένους ὤμους.»

* * *

α Τὰ ματάκια μου δὲν βλέπουν
γιὰ νὰ πάγω νὰ δουλεύσω,
ἢ ἐργόχειρον νὰ κάμω
ἢ στὰ σπήτιζα νὰ δαδεύσω.
"Ἐλεος, κυρὰ, νὰ ζήσης,
ζεσχομένο μὴ μ' ἀφήσης.»

* * *

α Ἀποκρῆω λέγουν εἶναι
κί' ἐγὼ τρώγω τὸ καυμένο
τὸ ψωμί τὸ μουχλιασμένο.»

α Ἐκαθήμεν, ἐκαθήμεν
καὶ ἐγὼ μίαν ἡμέρα
ἐκαθήμεν 'ς τοὺς σοφάδες
εἶχα καὶ ἐγὼ πατέρα.»

* * *

α Ἐκαθήμεν, ἐκαθήμεν
καὶ ἐγὼ εἰς τὰ μιντέρια
εἶχα δούλαις, παραδούλαις
καὶ βραχιόλια εἰς τὰ χέρια...
"Ἀλλὰ τώρα μὴ μ' ἀφήσης
ἔλεος, κυρὰ, νὰ ζήσης.»

* * *

α Γρέμω· τρέμω ἀπ' τὸ κρῦο,
κοκκωνίτσα μου, κρυόνω
κί' εἰς τῆς πόρτας τὸ κατώφλιο
ζενυκτίζω καὶ παγώνω »

* * *

α Κάμετο γιὰ τὰ παιδιὰ σου,
κάμετο γιὰ τὴν ψυχὴ σου,
νὰ χαρῆς τὸ στέφανό σου,
σὲ παρακαλῶ, λυπήσου.»

* * *

α Δώσε με κἀνενα ρούχο
ἢ κἀνενα φουστανάκι,
δός με καὶ μὴ λυπησάι,
νὰ συνέλθω κομματάκι.
"Ἐλεος, κυρὰ, νὰ ζήσης
ζεσχομένο μὴ μ' ἀφήσης.»

* * *

· · · · ·
· · · · ·

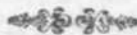
— Ἡ κυρὰ μας ἔχει μπάλο·
τί γιὰ τοὺς πτωχοὺς τὴν νοιάζει,
ἂν πεινοῦν καὶ τρεμουλιάζουν
ἢ κανένας τῶν πουδιάζει;

* * *

α Πάγουν πλέον αἱ κυράδες,
ἄς χαθοῦν καὶ οἱ πτωχοὶ
τίποτ' ἄλλο δὲν ἀκούεις,
ὁ Θεὸς νὰ σ' ἐλέη.»

Κατὰ Φεβρουάριον 1877.

ΣΟΦΙΑ Ζ. ΛΑΜΠΙΣΗ ΙΑΤΡΟΥ

ΡΕΜΒΑΣΜΟΣ

— — —

Ἐὶς τὴν τύρην φεύγων πάντοτε
τῆς γαύρου κοινωνίας
ὡς ὀδοιπὸρος κεκμηκὸς
ἐδῶ φέρω τὸ βῆμα·
ἐδῶ ἐντὸς τῆς σιωπῆς,
ἐντὸς τῆς ἐρημίας
δὲν φέρεται παράφορον
τοῦ συρφετοῦ τὸ κῆμα.
"Ἐδῶ δὲν φθάνουν ἡχηροὶ
τῆς πόλεως οἱ κρότοι
ἢ φύσις ὀληώ; νεκρὰ
μὲ τὸν νεκρὸν ὑπνώττει.

— — —

Ἰδοὺ τὸ κοιμητήριον!
παντοῦ σωρὸς κοκκάλων
παρέκει θρύμματα πλακῶν,
σταυρῶν συντετριμμένων
ὕψυνται κάπου πλατάνοι
ἐν μέσῳ φυτῶν ἄλλων
καὶ κάπου δάφνη φύεται
καὶ μύρτον τεθλιμμένον.
Παντοῦ σιγὴ ἐπικρατεῖ...
κί' ὑπὸ ὀρνέου μόλις
ταράσσεται ἡ ἡριμος
τῶν τεθνεώτων πόλις!...

— — —

Ῥιμδαζὼν βλέμμα ἔρριπτα
ἐδυνηρὸν 'ς τὰ πέριξ
καὶ εἶδον μνήματα λευκὰ
τὴν γλόην νὰ καλύπτουν
τοῦ χρόνου εἶχεν ἐπ' αὐτῶν
ἐντυπωθῆ ἡ πτέρυξ
καὶ τὸν σταυρὸν τῶν ἔδλεπον
νὰ σήπονται... νὰ πίπτουν...
"Ὡς καὶ τὸν τάφον ἡ φθορὰ
δὲν φεῖδεται οὐδόλως!
Γεννᾷ, ἀνθεὶ καὶ φθείρεται
τὸ πᾶν ἐδῶ εὐκόλως!

— — —

Στρέψον ἐδῶ, ὦ ἄνθρωπε,
τὸ τολμηρὸν σου ὄμμα!
Ἰδὲ τὸν χρόνον φεύγοντα...
τὸν θάνατον πλησίον.
Τίς οἶδεν;... ἴσως αὔριον
χωρὶς πνοὴν 'ς τὸ χῶμα
θὰ κέκτηται μ' ἕνα χρυσοῦν
'ς τὰ νῶτα Μασσωλιῶν!
Κλίνον τὸ γόνυ! θαύμασον
τὴν δύναμιν τοῦ Πλάστου.
"Ὅστις τὸν βίον μὲ θαντὴν
προώρισεν ἐκάστου!..

— — —

Παῦσον ἐδῶ τὰ ἄσματα!
ἄς φύγῃ ἡ εὐθυμία
'ς τοὺς ὀφθαλμοὺς σου ὡς γυμνὴ
ἢ ἀνθρωπότης μένει
Ἰδέ!.. ἐξήτασον καλῶς
εἰς τὰ ψυχρὰ μνημεῖα!
εἴαν 'ς τὸ χῶμα ἀφθαρτος
ἢ καλλονὴ ἐμμένει!
Ἐὰν τὴν ῥώμην, τὸν χρυσοῦν,
τὸν νοῦν καὶ τὴν ἀνδρείαν!
τὴν ἀνευρίσκης ἀθικτον
ἐδῶ 'ς τὴν ἐρημίαν;..

— — —

Βλέπεις αὐτὰς τὰς κεφαλὰς
'ς τὴν κόνιν κειτομμένας;
"Ἴσαι εἰσὶ καὶ ὅμοιοι"
διαφορὰ καμμία!...
Ποίους αὐταὶ ἐκόσμησαν
γνωρίζεις σὺ ἀυχένας;

Ἐὰν ἀνάκτων ἢ πτωχῶν
ὕπνηξαν τὰ κρανία;
"Ἐδῶ ὁ φύλαξ θάνατος
τὸν πάντα ἐξιόνει
κί' ὀλίγην γῆν ὡς κάλυμμα
ἐπάνω τῶν ἀπλόνοι!...

— — —

Εἰς τί σὲ ὠφελοῦν λοιπὸν
ἡ φήμη καὶ τὸ κλέος;
Αἴφνης ὅταν τοῦ βίου σου
ὀργυνηται τὸ νῆμα;
Πρὸς τί ἂν φέρῃς σήμερον
τὸ στέμμα βασιλείας
ἐνῶ νεκρὸν θὰ σὲ δεῖχθῇ
τὴν αὔριον τὸ μνήμα;
"Ἄσες αὐτὰ ἄφρων θνητῶν...
ἐδῶ τὸ μεγαλεῖον!
"Ἄς καταπέσῃ παρευθὺς
'ς τὴν θείαν τῶν μαρτυρίων!..

— — —

· · · · ·
· · · · ·

B.

Ἐμπρὸς μου ζύλινος σταυρὸς
εἰς μνήμᾳ τι ὑψοῦται
μαρμάρου πλάξ πλὴν ἄσπιος
ἕνα νεκρὸν σκεπάζει
ἀπ' ἄνθη μύρτου καὶ δαρῶν
ὁ τάφος στεφανοῦται
κί' ἰτέα τις πολύφυλλος
τὸ χῶμα του σκιάζει.
"Ὀ! διατί 'ς τὸ κάλλος του
ἐκπλήττετ' ὁ ὀδίτης;
Κί' ἐμὲ αὐτὸν ἡ θεὰ του
μὲ ἔλκει ὡς μαγνήτης.

— — —

Μὲ τρόμου ἐπλησίασα
καὶ εἶδον χαραγμένας
λέξεις τινὰς δι' ἀνθρακος
ὑπὸ χεῖρὸς ἀπείρου·
τὰς λέξεις εὖρον ἀτελεῖς
καὶ ἡμισοβεσμένας!
Πλὴν μήπως πλάνη εἶν' αὐτὴ
ἀπατηλοῦ ὀνείρου!..

Ἐν ὄνομα διέκρινεν
 θοῶν ὁ ὀφθαλμὸς μου . . .
 Ἄ λ ἔ ξ ανδρος.. ὦ κείτ' ἐδῶ
 ὁ τάλας ἀδελφός μου !..

Τριάς ἐτῶν ἐπέρασεν
 κί' ἀκόμη ἐδῶ πέρα
 ἀθρήνητος Ἀλέξανδρε !
 λησμονημένος μάνεις !
 Εἰς λήθην σὲ παρέδωκαν
 οἱ ἀδελφ' ἢ μητέρα
 εἰς μάτην σὺ νὰ τοὺς ἴδῃς,
 εἰς μάτην περιμένεις.
 ὦ λησμονοῦνται οἱ νεκροί,
 τὰ δάκρυα, οἱ θρῆνοι !
 Κί' ὁ στόνος εἰς τὴν χαρμονὴν
 τὴν θέσιν του ἀφίνει . . .

Ἄν ὄλοι σ' ἐλησμόνησαν
 οἱ συγγενεῖς, οἱ φίλοι.
 Ἄν εἰς τὸ μνήμα σου κανεῖς
 δὲν ἔρχεται νὰ κλαύτη
 ὦ σὲ ὀρκίζομαι ἐγὼ
 μὲ ἀληθείας χεῖλη.
 ὅτ' ἡ φωνὴ μου προσευχᾶς
 νὰ πέμπει δὲν θὰ παύτη.
 Ἔως οὐ πλέον καὶ ἐγὼ
 τὸν βίον μου περάνω
 κί' ἐκεῖ μ' ἐσὲ ἀνταμωθῶ
 ἴσ τὸν οὐρανὸν ἐπάνω !.

Κατὰ Μάϊον 1877.

ΝΙΚΟΚΛΗΣ Κ. ΜΑΚΡΙΑΝΣ.

ΟΔΥΝΗ.

Δὲν δύναμαι νὰ ψάλλω
 οὐδὲ νὰ κλαύσω πλέον,
 καὶ ἐνεκρώθη ἐν ἐμοὶ
 κάθε πηγὴ γαλήνης,
 καὶ δὲν ὑπάρχει δι' ἐμὲ
 εὐδέν τι τὸ ὄρατον,

καὶ ἔχασα διὰ παντὸς
 τῆς παιδικῆς ἐκείνης
 γαλήνης
 τὴν δρόσον πλέον !

Καθὼς τι βόδον στερηθὲν
 θερμότητος ἡλίου,
 μεμαραμμένος ἐκλίνα
 ἐπὶ ἐδάφους κρύου.
 ὦ! μαῦρα ὄλα περίξ μου
 καὶ αὐχημρὰ καὶ κρυχ
 κηὶ ἐρημία καὶ σιγὴ
 καὶ κόλασις ἀγρία
 ὁ νότος ἔσεισε βαρῶς
 τοὺς κλάδους τῆς ζωῆς μου
 καὶ ἀπεσύλλησεν οἰκτρῶς
 τὰ φύλλα τῆς ψυχῆς μου,
 καὶ τώρα στεναχῶν ψυχρὸς
 ἐπαίτης τῆς γαλήνης,
 καίτοι νεάζων ἔτι,
 θρηνῶ καὶ κλαίω ἀπελπῖς
 τὰ νεαρά μου ἔτη
 μετὰ ἀδύνης.

30 Ἀπριλίου 1877

Γ. Α.

ΤΟ ΔΑΚΡΥ.

Μὴ μὲ σπαράξῃς ἀσπλαγχν
 Μὲ τὰ παράπονά σου,
 Μὴ μὲ ποτιζῇς ἀλοή.
 Μὴ κλαῖς, μὴ μοῦ πικραίνεσαι...
 Γιατί κάθε ματιά σου
 Πάντα τὸ δάκρυ νὰ τὴ σβῆ ;

Πὲς μου τί θέλεις ἀπιστη ;
 Γιατί χολὴ σαρκίαι
 Ὅαν ἡ ἀγάπη σου γιὰ μέ ;
 Γιατί κ' ἐγὼ ψυχοῦλα μου
 Νὰ μὴ χαρῶ λιγάκι
 Μιὰν ὥρα ξάστερη μ' ἐσέ ;

Κ' ἐσὺ πικρὰ μ' ἐκτύταξες
 Ἄχνῃ σὰν πεθαμένη.
 Καὶ σὰν τὸ μάρμαρο βουβή.
 Ἀγάπη, ὡσὰν νὰ μῶλεγες,
 Ἀγάπη ποτισμένη
 Μὲ τέτοιον δάκρυ πάντα ζῆ.

Α. ΒΛΑΔΩΡΗΤΗΣ